

Nr 74.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet samt till avlöningar vid karolinska mediko-kirurgiska institutet; given Stockholms slott den 21 februari 1941.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gösta Bagge.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 februari 1941.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars-, social- och finansdepartementen anför härefter chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Bagge följande:

Under punkterna 67 och 71 i 1941 års åttonde huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen, att i avbidan på den proposition i ämnet, som bleve riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1941/42

dels till Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar ett förslagsanslag av 780,000 kronor;

dels till Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Avlöningar ett förslagsanslag av 4,000,000 kronor;

dels till Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Omkostnader ett förslagsanslag av 2,700,000 kronor;

dels till Universitetssjukhus: Serafimerlasarettet: Avlöningar ett förslagsanslag av 1,670,000 kronor;

dels ock till Universitetssjukhus: Serafimerlasarettet: Omkostnader ett förslagsanslag av 1,430,000 kronor.

Jag tillåter mig nu ånyo anmäla dessa anslagsfrågor.

I. Vissa organisationsfrågor m. m.

1. Sjukhusens omfattning.

Enligt fastställd plan för karolinska sjukhusets upprättande skulle de för sjukhuset disponibla lokalerna i sin helhet tagas i anspråk under budgetåret 1939/40. De förändrade statsfinansiella förhållandena föranledde emellertid en omprövning av möjligheterna att begränsa den kostnadsökning, som sjukhusets fulla drift skulle medföra. Dessa överväganden kommo att gälla ögonklinikerna med poliklinik, som enligt planen skulle tidigast den 1 januari 1940 överflyttas från serafimerlasarettet, samt psykiatriska kliniken med poliklinik, som enligt samma plan tidigast den 1 februari 1940 skulle överflyttas från psykiatriska sjukhuset (kliniken) och serafimerlasarettet (polikliniken). I propositionen nr 149 till 1940 års lagtima riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att karolinska sjukhusets ögonklinik med poliklinik icke skulle igångsättas före den 1 juli 1941 och att dess psykiatriska klinik med poliklinik icke skulle överflyttas före den 1 januari 1941. Riksdagen (skrivelse nr 321) ansåg emellertid, att ögonklinikerna borde få öppnas vid en tidigare tidpunkt men i så fall med ungefär samma platsantal, som den dittillsvarande ögonklinikerna vid serafimerlasarettet förfogade över. Härigenom skulle bland annat vinnas, att sistnämnda klinikers lokaler bleve frilagda för iordningställande av vårdplatser i anslutning till planen för serafimerlasarettets fortsatta drift.

I enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 28 juni 1940 har verksamheten vid nämnda kliniker och polikliniker vid karolinska sjukhuset påbörjats den 1 januari 1941, vad ögonklinikerna beträffar dock endast i den begränsade omfattning, som av riksdagen förutsatts.

Även efter överflyttningen av kliniker med polikliniker från serafimerlasarettet till karolinska sjukhuset upprätthålles i viss utsträckning poliklinisk verksamhet i motsvarande sjukvårdsgrenar vid lasarettet. Sålunda ha medicinska och kirurgiska poliklinikerna bibehållits samt personal anstälts för s. k. inre poliklinikverksamhet (undersökning och behandling av intagna patienter) i fråga om bland annat ögon- samt öron-, näs- och halssjukdomar. Vidare må nämnas, att för innevarande budgetår patologiska undersökningar fortfarande utföras vid serafimerlasarettet.

Den för karolinska sjukhuset upprättade ursprungligen fastställda planen

förutsatte, att garnisonssjukhuset vid Hantverkargatan i Stockholm skulle nedläggas och för g a r n i s o n s s j u k v å r d e n inrättas särskilda avdelningar vid karolinska sjukhuset för medicinska och kirurgiska sjukdomsfall. Dessa avdelningar ha numera tagits i bruk. På grund av det ökade behov av vårdplatser, som framkallats genom de under senare år beslutade försvarsorganisatoriska åtgärderna och genom den förstärkta försvarsberedskapen, ha emellertid nämnda avdelningar, vilka avsetts både för medicinsk och kirurgisk garnisonssjukvård, tagits i bruk endast för vård av kirurgiska fall, medan garnisonssjukhuset bibehållits för medicinsk och venerologisk sjukvård (jfr propositionen nr 149 till 1940 års lagtima riksdag). Detta sjukhus har såsom ett slags filialsjukhus ställts under direktionsens för karolinska sjukhuset inseende. Kostnaderna för garnisonssjukhusets drift bestridas från karolinska sjukhusets anslag, dock med undantag för vissa avlöningskostnader (avseende läkare m. fl.), som utgå av anslag under fjärde huvudtiteln.

Sjukhusdirektionen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår utgått från att verksamheten vid karolinska sjukhuset kommer att under nämnda budgetår bedrivas i oförändrad omfattning. I fråga om serafimerlasarettet har direktionsen räknat med utökning från och med den 1 oktober 1941 av kirurgiska och neurokirurgiska klinikerna genom ombyggnad av den förutvarande ögonklinikens lokaler. Beträffande garnisonssjukhuset har någon förändring icke ifrågasatts.

I avbidan på att erfarenhet vunnes, huruvida antalet vårdplatser på karolinska sjukhusets ögonklinik motsvarade sjukvårdsbehovet eller överstege detsamma, ansåge sig direktionsen tills vidare böra beräkna, att ögonkliniken under budgetåret 1941/42 komme att drivas allenast i samma omfattning som föreskrivits för innevarande budgetår (två allmänna avdelningar och en enskild avdelning). I händelse denna beräkning visade sig vara felaktig, komme direktionsen att göra framställning om bemyndigande att taga klinikens återstående vårdplatser i bruk och disponera för desamma fulla drift erforderligt belopp. I avbidan härå syntes föreskrift böra meddelas om att den del av kliniken, som icke från början togs i bruk, icke finge utan Kungl. Maj:ts medgivande användas för annat ändamål.

Vad anginge serafimerlasarettet, torde man kunna räkna med att hela lasarettet med undantag för den nuvarande ögonkliniken därstädes komme att vara i full drift under hela budgetåret 1941/42. Huruvida och i så fall vid vilken tidpunkt ögonklinikens av direktionsen föreslagna ombyggnad till en neurokirurgisk avdelning komme att vara genomförd under nämnda budgetår, vore beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Direktionsen hade ansett sig böra räkna med att, om direktionsens framställning härom bifölles före den 1 januari 1941, ombyggnaden skulle hinna bli färdigställd till den 1 oktober 1941, och att byggnaden således under tre fjärdedelar av budgetåret 1941/42 skulle kunna användas för en utvidgad neurokirurgisk klinik vid lasarettet, i samband varmed lasarettets kirurgiska klinik skulle för samma tid utökas med de vårdplatser, som den neurokirurgiska kliniken hittills disponerat.

Direktionen hade slutligen förutsatt, att garnisonssjukhuset skulle un-

der budgetåret 1941/42 fortfarande disponeras för de medicinska och venerologiska garnisonsavdelningarna och att den medicinska garnisons-sjukvården skulle under nämnda budgetår — såsom för närvarande vore fallet — kräva användning av fyra sjukavdelningar om sammanlagt cirka 150 vårdplatser. Under nu löpande budgetår torde visserligen kunna bli erforderligt, att ytterligare en vårdavdelning måste helt eller delvis tagas i användning för den medicinska sjukvården, men direktionen ansåge sig kunna räkna med att en dylik, av nuvarande extraordinära förhållanden påkallad utökning av platsantalet vid sjukhuset skulle kunna avvecklas före utgången av innevarande budgetår.

Departement-
schefen.

Senare denna dag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte av riksdagen äska anslag på tilläggsstat II för budgetåret 1940/41 till ombyggnad av de lokaler vid serafimerlasarettet, som blivit lediga genom ögonklinikens överflyttning till karolinska sjukhuset. De utrymmen, som ernås genom denna ombyggnad, avses skola utnyttjas för de kirurgiska och neurokirurgiska klinikernas räkning. Även om medel för ändamålet beviljas av den nu församlade riksdagen, är det tveksamt, om byggnadsarbetena kunna utföras så, att de nya lokalerna kunna tagas i anspråk före utgången av nästa budgetår. Med hänsyn härtill anser jag böra vid anslagskalkylerna i det följande räkna med att verksamheten vid dessa kliniker kommer att under budgetåret 1941/42 bedrivas i oförändrad omfattning. Skulle kliniker komma att erhålla utökade lokaler redan under sistnämnda budgetår, torde Kungl. Maj:t äga på sätt nedan angives anvisa de medel, som erfordras för verksamhetens bedrivande i de utökade lokalerna.

I det följande ämnar jag föreslå, att forskningsavdelningarna vid Konung Gustaf V:s jubileumsklinik, vilkas drift nu delvis bekostas av Konung Gustaf V:s jubileumsfond, helt övertages av statsverket och inordnas under karolinska sjukhuset.

I övrigt har jag intet att erinra mot vad direktionen anfört beträffande sjukhusens organisation.

2. Omorganisation av forskningsavdelningarna vid Konung Gustaf V:s jubileumsklinik m. m.

Tidigare denna dag har Kungl. Maj:t på hemställan av chefen för socialdepartementet beslutat till riksdagen avlåta proposition (nr 73) med förslag till åtgärder i syfte att bereda ökat skydd mot skada genom inverkan av röntgenstrålar eller radioaktivt ämne. Med denna fråga sammanhänger spörsmålen om organisationen av radiofysiska forskningsavdelningen vid Konung Gustaf V:s jubileumsklinik och om förstatligande av denna avdelning och svulstpatologiska forskningsavdelningen vid jubileumskliniken.

Under hänvisning i övrigt till nämnda proposition ber jag att rörande dessa spörsmål få anföra följande.

a) Nuvarande förhållanden.

Konung Gustaf V:s jubileumsklinik har uppförts av staten med bidrag från jubileumsfonden och cancerföreningen i Stockholm. Den består av en klinisk avdelning, benämnd radiumhemmet, och två forskningsavdelningar (en fysisk och en svulstpatologisk avdelning).

Angående jubileumsklinikens tillkomst må nämnas följande.

Sedan 1930 års riksdag fattat beslut om uppförande av karolinska sjukhuset, beslöt följande års riksdag, att med sjukhusets radioterapeutiska klinik skulle sammanföras cancerföreningens dåvarande vårdanstalt för kräftsjuka (radiumhemmet) och föreningens forskningsavdelningar, allt i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer som en av Hans Maj:t Konungen tillsatt kommitté i betänkande den 23 maj 1929 angivit och som av honom godkänts, samt i enlighet med den närmare överenskomelse, som Kungl. Maj:t kunde komma att träffa med styrelserna för jubileumsfonden och cancerföreningen.

Den 8 juni 1934 träffades överenskommelse angående jubileumskliniken mellan Kungl. Maj:t och kronan samt styrelsen för jubileumsfonden och cancerföreningen. Enligt överenskommelsen utgör *radiumhemmet*, som drives av Kungl. Maj:t och kronan, karolinska sjukhusets radioterapeutiska klinik och är en av landets centralanstalter för radioterapi vid kräfta. Hemmet står under direktionsens för karolinska sjukhuset ledning och förvaltning. Verksamheten vid hemmet bedrivs i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som angivits i förutnämnda betänkande. Kungl. Maj:t och kronan äger samtliga till jubileumskliniken hörande byggnader och anläggningar ävensom tomtområden samt radiumhemmets utrustning. Jubileumsfonden är däremot ägare av forskningsavdelningarnas utrustning och svarar för dess underhåll och förnyelse. *Forskningsavdelningarna* stå enligt överenskommelsen till jubileumsfondens förfogande för utförande av arbeten, som falla inom fondens arbetsprogram: »befrämjandet av det vetenskapliga studiet av kräftsjukdomarna». Därjämte stå avdelningarna till radiumhemmets förfogande för arbeten i samband med sjukvården samt för undervisning och forskning. Den fysiska avdelningens mät- och kontrollsektioner stå till förfogande för karolinska sjukhusets övriga röntgenterapeutiska och röntgendiagnostiska avdelningar. Avdelningarna lyda under styrelsen för jubileumsfonden. Närmaste tillsynen utövas av en nämnd, bestående av en av jubileumsfondens styrelse utsedd ordförande, en av karolinska institutets lärarkollegium bland dess medlemmar utsedd representant för institutet samt föreståndaren för radiumhemmet och föreståndarna för forskningsavdelningarna. Kungl. Maj:t och kronan bekostar underhållet av forskningsavdelningarnas byggnader samt deras förseende med värme, vatten, elektrisk energi och gas ävensom de förbrukningsartiklar, som erfordras för avdelningarnas löpande arbete åt radiumhemmet och sjukhuset i övrigt.

Den personal, som regelmässigt erfordras för detta arbete, avlönas av Kungl. Maj:t och kronan. Övriga löne- och driftkostnader bäras av jubileumsfonden. Styrelsen för jubileumsfonden tillsätter föreståndare för forskningsavdelningarna och övrig av fonden avlönad personal.

Vidare må nämnas, att föreståndaren för radiumhemmet, som tillika är professor i radioterapi vid karolinska institutet, är förman för den med statsmedel avlönade personalen (jfr reglementet 1939: 416 för karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet).

Beträffande jubileumsfondens och cancerföreningens donationer för upprättandet av jubileumskliniken med dess forskningsavdelningar må erinras, att dessa institutioner genom engångsanslag till upprättandet av tre jubileumskliniker verksamt bidragit till upprättandet inom Sverige av en fast organisation för den radioterapeutiska sjukvården vid kræfta. Jubileumsfondens och cancerföreningens verksamhet är numera helt inriktad på främjandet av forskning rörande kræftsjukdomarna och den vidare utvecklingen av deras behandling. För att fylla dessa uppgifter ha de båda stiftelserna inriktat sin kommande verksamhet efter tvenne linjer. Dels skola de genom avkastningen av sina därför reserverade fonder understödja svulstforskningen i Sverige, varhelst den än utövas, dels ha de genom forskningsavdelningarna vid karolinska sjukhusets jubileumsklinik upprättat särskilda institutioner för forskning inom svulstpatologien och radiofysiken med speciell inriktning på de biologiska och fysikaliska problem, som sammanhånga med den radiologiska behandlingen av maligna tumörer. För att understödja forskningen vid dessa institutioner ha jubileumsfonden och cancerföreningen reserverat sammanlagt 1,500,000 kronor. Härav utgöra 500,000 kronor den s. k. Forsgrénska fonden.

b) 1938 års omorganisationsförslag.

I skrivelse den 10 februari 1938 meddelade direktionen för karolinska sjukhuset, att direktionen bedrivit förhandlingar med styrelserna för jubileumskliniken och cancerföreningen angående överenskommelsen den 8 juni 1934, i vad den avsåge föreståndarbefattningarna vid klinikens forskningsavdelningar, samt att dessa förhandlingar utmynnat i ett förslag av innebörd, att dessa två befattningar skulle ombildas till professorsbefattningar, vilkas innehavare helt skulle avlönas av statsmedel. I gengäld skulle staten erhålla ett kontant belopp av 500,000 kronor. Vidare skulle jubileumsfonden och cancerföreningen överlämna till Kungl. Maj:t och kronan utan ersättning förutom forskningsavdelningarnas byggnader även deras utrustning, varjämte de båda stiftelserna skulle, utöver vad som enligt 1934 års överenskommelse ålåg dem att erlægga i bidrag till radiumhemmets byggnad och utrustning, bidra med inventarier till radiumhemmet samt inredning av en evakuationsavdelning i radiumhemmet med sammanlagt cirka 122,500 kronor.

Direktionen, lärarkollegiet vid karolinska institutet och kanslern för rikets universitet tillstyrkte i huvudsak den föreslagna uppställningen.

Statskontoret däremot avstyrkte förslaget. En uppställning av föreslagen innebörd måste — såvitt statskontoret kunde finna — för statsverket bli i ekonomiskt hänseende ofördelaktig, enär kapitalvärdet av de genom uppställningen av staten övertagna löneförpliktelserna med gällande räntesatser torde kunna uppskattas till ungefär en miljon kronor, medan staten i motprestation från jubileumsfonden skulle erhålla endast en halv miljon kronor. I likhet med universitetskanslern ansågo statskontoret nämligen överlåtelsen av forskningsavdelningarnas utrustning icke ur statsverkets synpunkt kunna tillmätas något direkt värde. Dessutom kunde enligt ämbetsverkets mening lämpligheten av en dylik överlåtelse ifrågasättas, enär jubileumsfonden därefter skulle komma att svara för underhåll och förnyelse av statsegendom.

I propositionen nr 206 till 1939 års lagtima riksdag förklarade departementschefen sig icke kunna på grundval av den föreliggande utredningen biträda den ifrågasatta ombildningen av föreståndarbefattningarna och anslöt sig i huvudsak till statskontorets yttrande. Något förslag i ämnet blev därför ej framlagt för riksdagen.

c) Det nu föreliggande förslaget.

I skrivelse den 11 november 1939 har *styrelsen för Konung Gustaf V:s jubileumsfond* gjort framställning rörande omorganisation av jubileumsklinikens forskningsavdelningar på grundval av ett av *nämnden för forskningsavdelningarna* framlagt förslag.

Nämnden framhåller inledningsvis, att den med hänsyn till vad som förekommit vid organisationsfrågans tidigare behandling ansett sig böra upptaga denna fråga till förnyad omprövning. Nämnden hade därvid kommit till den uppfattningen, att båda forskningsavdelningarna måste anses så helt tjäna det allmänna och beträffande alla sina verksamhetsgrenar så tillgodose statens intressen, att avdelningarnas ombildande till statsinstitutioner framstode som fullt motiverat. Till utveckling härav har nämnden anfört följande **a l l m ä n n a s y n p u n k t e r**:

Vid sidan av fri forskning bedreves å forskningsavdelningarna vetenskaplig verksamhet och undervisning i nära samarbete med radiumhemmet. I överenskommelsen mellan staten, å ena, och jubileumsfonden och cancerföreningen, å andra sidan, förutsattes, att den vetenskapliga verksamheten skulle kunna hållas isär från arbetet för sjukvården. Erfarenheten från de gångna åren hade emellertid visat, att det oftast vore omöjligt att avgöra, var gränsen skulle dragas mellan det löpande arbete, som enligt överenskommelsen skulle bekostas av staten, och det vetenskapliga arbete, som skulle bekostas av jubileumsfonden. Enligt nämndens uppfattning måste de bägge forskningsavdelningarnas vetenskapliga verksamhet utan åtskillnad anses utgöra en ovillkorlig förutsättning för att det löpande arbetet för sjukvården skulle kunna utföras på ett ändamålsenligt sätt. En av de bärande prin-

qiperna för avdelningarnas utveckling under de gångna åren hade ock varit det intima samarbetet mellan forskning och sjukvårdsarbete.

Ett ytterligare skäl för ett förstatligande av forskningsavdelningarna utgjorde den undervisning, som deras föreståndare och delvis även avdelningarnas övriga vetenskapliga medarbetare meddelade vid radiumhemmet. Denna undervisning hade blivit ett synnerligen viktigt led i radiumhemmets utbildning av läkare inom det radioterapeutiska specialområdet. Det vore utan tvivel önskvärt, att denna undervisning erhöles den fastare form, som skulle kunna ernås genom dess inordnande under karolinska institutet.

Härtill torde ännu en omständighet böra beaktas. Jubileumsfondens inkomster hade sedan år 1928 på grund av räntefotens sänkning minskats till omkring två tredjedelar av den ursprungligen beräknade avkastningen. Detta hade haft till följd, att all personal, som man tidigare räknat med, icke kunnat fast anställas och att lönerna till de nu å fondens stat anställda befattningshavarna kunnat bestridas endast genom att fondens för forskningsavdelningarna avsedda årliga anslag väsentligt överskridits. Lönerna hade därvid beräknats i huvudsaklig överensstämmelse med avlöningsförmånerna för motsvarande befattningshavare i statstjänst. Övriga driftkostnader hade täckts genom tillfälliga anslag av jubileumsfonden och cancerföreningen. Såvitt nu kunde bedömas, torde ej någon ökad avkastning å fonden vara att förvänta.

Jubileumsklinikens forskningsavdelningar hade alltså råkat i ett läge, som äventyrade deras framtid. Det syntes därför i hög grad angeläget, att statsmakterna trots nuvarande kritiska förhållanden trädde stödande emellan för att bevara en organisation, radiumhemmet och de båda forskningsavdelningarna, vilken måste anses utgöra en värdefull tillgång för landet i vad det avsåge bekämpandet av en av våra allvarligaste sjukdomar.

Under hänvisning till dessa synpunkter hade nämnden anmodat forskningsavdelningarnas föreståndare prosektorn O. Reuterwall och docenten R. Sievert att efter samråd med nämndens ledamöter var för sig inkomma med utredning och förslag till omorganisation av respektive avdelningar. Dessa förslag borde enligt nämndens åsikt vara baserade på grundtanken, att ett förstatligande av forskningsavdelningarnas drift i möjligaste mån icke skulle medföra ökade kostnader för statsverket.

De av föreståndarna verkställda utredningarna ha utmynnat i ett omorganisationsförslag av i huvudsak följande innebörd:

1. Forskningsavdelningarna inordnas under karolinska institutet som dess institutioner men kvarstå samtidigt som delar av Konung Gustaf V:s jubileumsklinik vid karolinska sjukhuset. Avdelningarna, som benämnas radiopatologiska institutionen och radiofysiska institutionen, stå — liksom nu — till jubileumsfondens förfogande för utförande av arbeten, som falla inom fondens arbetsprogram, ävensom till radiumhemmets förfogande för arbeten i samband med sjukvården samt för undervisning och forskning. Den radiofysiska institutionen skall dessutom handhava kontrollen av samtliga röntgenanläggningar i riket samt av användningen av radioaktiva preparat.

2. Föreståndarbefattningarna, som för närvarande äro uppförda på jubileumsfondens stat, överföras till karolinska institutets stat såsom professorer i svulst- och strålpatologi samt i medicinsk strålningsfysik, med rätt för innehavarna till säte och stämma i karolinska institutets lärarkollegium

i likhet med institutets övriga professorer men utan skyldighet för dem att deltaga i handläggningen av andra ärenden än sådana, som beröra de egna institutionerna. De nuvarande föreståndarna förutsättas utan ansökan bli kallade till första innehavare av professurerna. Till föreståndaren för radiofysiska institutionen skall från karolinska sjukhusets stat utgå ett arvode av 1,500 kronor, i likhet med vad fallet är beträffande överläkarna vid karolinska sjukhuset. På karolinska institutets stat inrättas en ordinarie laboratorstjänst i svulst- och strålpatologi i stället för den nuvarande assistentbefattningen på karolinska sjukhusets stat samt en amanuensstjänst med ett arvode av 3,000 kronor per år.

3. Övrig personal på jubileumsfondens stat överföres till karolinska sjukhusets stat med undantag för ett tekniskt biträde, avsett för den svulstbiologiska forskningen (jfr nedan mom. 5). All hithörande personal skall vara direkt underställd föreståndarna.

4. De av jubileumsfonden vid forskningsavdelningarna nu anställda befattningshavarna äga vid övergången till statstjänst för löneklassplacering och pensionsrätt tillgodoräkna sig den tid, de varit anställda vid radiumhemmets laboratorier och jubileumsklinikens forskningsavdelningar, i den utsträckning som närmare framgår av utredningen.

5. Mot det att staten — som redan nu bestrider praktiskt taget samtliga utgifter för institutionsbyggnadernas underhåll och drift samt för större delen av det löpande arbetet åt radiumhemmet — på angivet sätt jämväl övertager lönekostnaderna för forskningsverksamheten och undervisningen samt vid den radiofysiska institutionen jämväl för nämnda kontrollverksamhet (jfr nedan mom. 7) ävensom anslår vissa belopp för materiel m. m. till denna verksamhet, utfäster sig jubileumsfonden att till statsverket som gäva överlämna dels avdelningarnas inventarier och utrustning, dels ett kontant belopp av sammanlagt 1,075,000 kronor, varå ränteavkastningen efter 4 procent beräknas motsvara de av staten enligt förslaget övertagna förpliktelserna. Vidare förbinder sig jubileumsfonden att uppföra en mindre tillbyggnad till den radiofysiska institutionen för en kostnad av högst 50,000 kronor. Tillbyggnaden betingas av ökat lokalbehov med hänsyn till kontrollverksamheten. Härjämte åtager sig cancerföreningen att understödja forskningen vid institutionerna med ränteavkastningen från den till 500,000 kronor uppgående Forsgréniska fonden, sedan 1/10 av den årliga räntan lagts till kapitalet, med vilka räntemedel bland annat skola bedrivas löneförmånerna till tekniska biträdet för den svulstbiologiska forskningen (jfr mom. 3).

6. För reglering och tillsyn av samarbetet mellan radiumhemmet och dit anknutna forskningsinstitutioner tillsättes en nämnd, bestående av en av styrelsen för jubileumsfonden utsedd ordförande, överläkarna för radiumhemmets olika avdelningar samt föreståndarna för forskningsinstitutionerna. Denna nämnd skall, bland annat, för varje budgetår till jubileumsfondens styrelse avgiva förslag rörande dispositionen av de för de bägge institutionerna avsedda räntemedlen å Forsgréniska fonden.

7. Obligatorisk kontroll under överinseende och ledning av medicinalstyrelsen införes beträffande samtliga röntgenanläggningar i riket samt beträffande användningen av radioaktiva preparat, därvid för verkställda kontrollundersökningar, som skola utföras av befattningshavare vid den radiofysiska institutionen, erlägges ersättning enligt en av Kungl. Maj:t fastställd taxa. Denna taxa beräknas så, att inkomsterna täcka kostnaderna för den för kontrollverksamheten nödvändiga personalen och de rese- och övriga omkostnader, som sammanhånga med verksamheten. Ifråga-

varande personal skall i viss utsträckning deltaga även i institutionens vetenskapliga arbete samt det löpande arbetet för radiumhemmet och karolinska sjukhuset i övrigt. Därest kontrollverksamheten skulle erhålla ökad omfattning, skall erforderlig förstärkning av radiofysiska institutionens personal på karolinska sjukhusets stat äga rum. För närvarande inrättas på karolinska sjukhusets stat två nya tjänster, avsedda för en förste byråingenjör och en biträdande byråingenjör. Härjämte upptagas på sjukhusets stat dels ett arvode av 1,000 kronor till en medicinsk expert vid radiofysiska institutionen, dels ock 2,400 kronor för tillfälliga biträden.

8. I administrativt hänseende skall den radiofysiska institutionen lyda under karolinska sjukhusets direktion, som därvid skall kompletteras med en representant för fysisk forskning och eventuellt en representant för den myndighet, som kan komma att fungera som chefsmyndighet beträffande kontrollverksamheten.

Detaljerna i den föreslagna personalorganisationen framgå av efterföljande sammanställningar:

Svulstpatologiska avdelningen.

Nuvarande personalorganisation:	Avlöning	Föreslagen personalorganisation:	Avlöning
a) Jubileumsfondens stat:		a) Karolinska institutets stat:	
1 föreståndare	12,000 kr. ¹⁾	1 professor och föreståndare .	{ 8,000 kr. lön
1 föreståndarinna för preparationsarbetet	{ motsv.		{ 4,000 kr. tjänstgöringspenningar
1 tekniskt biträde för svulstbiologiska forskningsarbetet	{ lgr. A 11	1 laborator i svulst- och strålpatologi (i stället för nuvarande assistentbefattning på karolinska sjukhusets stat)	{ 6,000 kr. lön
1 vaktmästare	{ » A 7		{ 3,000 kr. tjänstgöringspenningar
	{ » A 7		{ arvode
b) Karolinska sjukhusets stat:	{ 5,900 kr. ²⁾	1 amanuens (nyinrättas) . . .	{ 3,000 kr.
1 assistent	{ jämte av cancerföreningen beviljat tilllägsarvode av 4,600 kr.	b) Karolinska sjukhusets stat:	
1 tekniskt biträde (mikroskopiska preparationer)	lgr. A 7	1 föreståndarinna för preparationsarbeten	lgr. A 11 ³⁾
1 d:o (d:o)	{ » Eo 7	1 kanslibiträde	{ » A 7
1 kanslibiträde	{ » A 7	1 tekniskt biträde	{ » Eo 7
1 städerska	{ » EoU 4	1 förste vaktmästare	{ » A 7
		1 städerska	{ » EoU 4
c) Cancerföreningen:		c) Cancerföreningens Forsgrönska fond:	
1 amanuens	2,400 kr.	1 tekniskt biträde	{ motsv. lgr. A 7

¹⁾ Förutom ersättning från staten för övervakning och kontroll av histologiska undersökningarna.

²⁾ Arvodet har på grund av beslut av 1940 års urtima riksdag höjts till detta belopp från 5,400 kronor.

³⁾ Nuvarande föreståndarinnan på jubileumsfondens stat överföres till denna tjänst, som ersätter den tekniska biträdestjänst i lönegrad A 7, som nu är uppförd på karolinska sjukhusets stat och vars innehavare uppnått pensionsåldern.

Radiofysiska avdelningen.

Nuvarande personalorganisation:	Avlöning	Föreslagen personalorganisation:	Avlöning
a) <i>Jubileumsfondens stat:</i>		a) <i>Karolinska institutets stat:</i>	{ 8,000 kr. lön
1 föreståndare	{ motsv. lgr. A 30	1 professor och föreståndare	{ 4,000 kr. tjänstgöringspenningar
1 laborator i strålningsfysik	d:o A 26 ¹⁾		
1 biokemist	6,000 kr. ²⁾	b) <i>Karolinska sjukhusets stat:</i>	
1 laboratorieassistent	{ motsv. lgr. A 14	1 laborator och avdelningsföreståndare för terapikontroll	lgr. A 28
1 instrumentmakare	d:o A 10	1 laborator och avdelningsföreståndare för kontrollen av radioaktiva preparat m. m.	lgr. A 28
1 laboratoriebiträde, tillika bokförare	d:o A 4	1 förste byråingenjör och avdelningsföreståndare för kontrollen av röntgenanläggningar för diagnostik och för tekniska och vetenskapliga ändamål (nyinrättas)	lgr. A 26
b) <i>Karolinska sjukhusets stat:</i>		1 laborator i strålningsbiologi, tillika kemist	d:o
1 laborator i radiofysik	lgr. A 26 ¹⁾	1 biträdande byråingenjör (nyinrättas)	{ arvode 6,000 kr.
1 tekniskt biträde för fysiska mätningar	» A 7	1 assistent	lgr. A 14
1 städerska	1,000 kr.	1 instrumentmakare	» A 10
c) <i>Tillfälliga anslag:</i>		1 kanslibiträde, tillika registrator och redogörare	» A 9
1 skrivbiträde	1,800 kr.	1 tekniskt biträde	» A 7
1 laboratoriebiträde	1,800 kr.	1 städerska	» EoU 4
1 mekaniker	1,800 kr.	Föreståndare (nytt arvode)	{ särskilt arvode 1,500 kr.
d) <i>Anställd av föreståndaren privat:</i>		Medicinsk expert (nytt arvode)	{ arvode 1,000 kr.
1 sekreterare (² / ₃ tjänstgöring)	2,400 kr.	Tillfälliga biträden	{ arviden 2,400 kr.

Beträffande motiveringen för de föreslagna ändringarna i personal sammansättningen torde få hänvisas till det föregående och till den utförliga utredning, som åtföljer styrelsens framställning.

I den utredning, som verkstälts av föreståndaren för radiofysiska forskningsavdelningen, framhålles lämpligheten av att — bland annat

¹⁾ Dessutom åtnjuter denne laborator 2,000 kronor som ersättning för vissa särskilda arbetsuppgifter.

²⁾ Dessutom utgår särskild ersättning till biokemisten med omkring 1,000 kronor om året för montage av radioaktiva preparat.

i syfte att skaffa säkerhet för att statsverkets utgifter för kontrollverksamheten redan under första verksamhetsåret helt täckas av de inflytande kontrollavgifterna — åstadkomma besparingar genom att

under första arbetsåret uppehålla laboratorns i strålningsbiologi tjänst på förordnande mot ett arvode av 7,200 kronor,

under de fyra—fem första arbetsåren uppehålla förste byråingenjörens tjänst på förordnande mot ett årligt arvode av 7,200 kronor,

under första arbetsåret slopa det särskilda arvodet till föreståndaren och till den medicinska experten.

I ekonomiskt hänseende skulle förslaget genomförande för statsverket innebära följande (från sistnämnda besparingsförslag bortses):

	Löner ¹⁾ kronor	Förbruknings- artiklar, materiel m. m. kronor	Summa kronor
a) <i>Svulstpatologiska forskningsavdelningen:</i>			
Statens bruttoutgifter efter omorganisationen	53,700 ²⁾	8,750 ²⁾	62,450
» nuvarande utgifter	25,450	12,000	37,450
	Merkostnader	—	25,000
b) <i>Radiofysiska forskningsavdelningen:</i>			
Statens bruttoutgifter efter omorganisationen	106,200 ²⁾	25,000 ²⁾	131,200
» nuvarande utgifter	18,700	4,000	22,700
	Merkostnader (brutto)	—	108,500.

De årliga merkostnaderna för statsverket skulle alltså utgöra (25,000 + 108,500 =) 133,500 kronor.

Enligt förslaget skulle denna kostnadsökning finansieras *dels* genom förutnämnda gåva från jubileumsfonden till statsverket å 1,075,000 kronor, vilken efter en förräntning av 4 procent antages inbringa statsverket ett belopp av 43,000 kronor per år, *dels ock* genom inkomsterna av den föreslagna kontrollverksamheten, vilka inkomster beräknas till sammanlagt 90,500 kronor, varav för terapikontroll m. m. 30,500 kronor, diagnostikkontroll m. m. 56,500 kronor och radiumundersökningar m. m. 3,500 kronor.

Nämnden för forskningsavdelningarna har förklarat sig förutsätta, att de anslagsmedel, som vid bifall till nämndens framställning skulle beräknas under vederbörande riksstatsanslag, icke skulle vara för statsverket för framtiden till beloppet bindande utan att staten skulle äga, på sätt skedde med andra likartade anslag till vetenskaplig forskning, höja och sänka ifrågasvarande anslagsmedel, i den mån anledning härtill befundes föreligga.

¹⁾ Lönerna beräknade efter högsta löneklassen i vederbörande lönegrad med tillägg för pensionskostnader, vikariatskostnader, dyrtidstillägg och övriga tillägg (ej kristillägg).

²⁾ Härtill kommer ett årligt anslag för vetenskapligt arbete från cancerföreningens Forsgrénska fond, vilket anslag med nuvarande förräntning beräknas till 8,000 kronor för vardera avdelningen.

Inkomsterna av kontrollverksamheten ha beräknats på grundval av den föreslagna taxan. Redogörelse för taxan har lämnats i den förutnämnda propositionen nr 73 av chefen för socialdepartementet. Här må endast framhållas, att av de i sammanställningen här ovan upptagna utgifterna på kontrollverksamheten beräknas belöpa 67,400 kronor, varav 48,400 kronor för lönekostnader och 19,000 kronor för övriga kostnader. Då inkomsterna av kontrollverksamheten beräknats till 90,500 kronor, skulle således det vetenskapliga arbetet och arbetet för sjukvården delvis bekostas av de avgifter, som inflyta genom kontrollverksamheten. Av en utredning, som verkstälts av radiofysiska avdelningens föreståndare framgår, att den planerade obligatoriska kontrollen skulle komma att bära ungefär lika stor del av kostnaderna för den vetenskapliga verksamheten och det löpande arbetet för sjukvården som den genom avdelningen nu förmedlade frivilliga kontrollen. Med hänsyn till den stora betydelse, som det vetenskapliga arbetet och det löpande arbetet för sjukvården otvivelaktigt hade för kontrollverksamheten, vore enligt föreståndarens mening denna användning av en del av de influtna medlen fullt motiverad. Dessutom framhåller föreståndaren, att, om en motsvarande kontroll skulle bedrivas vid ett enbart för kontrolländamål inrättat institut, kostnaderna säkerligen skulle bli väsentligt högre.

d) Remissyttranden.

I ärendet har, såsom av propositionen 1941: 73 framgår, avgivits ett stort antal remissyttranden, av vilka inhämtas bland annat följande:

Karolinska institutets lärarkollegium har principiellt intet att invända mot den föreslagna organisationen men har anfört vissa detaljerinringar. Sålunda har det syntts kollegiet mindre lämpligt, att föreståndarna för forskningsinstitutionerna skulle äga säte och stämma i kollegiet i andra frågor än dem, som berörde deras egna institutioner och dessa institutioners forskningsområden. Särskilt syntes detta gälla den föreslagna professorn i radiofysik, vilken icke ägde läkarutbildning och därför måste sakna förutsättning för bedömandet av flertalet av de frågor, som behandlades av lärarkollegiet. Då institutet för närvarande inom ämnesgruppen den medicinska radiologien representerades av tvenne professorer, professorn i röntgen-diagnostik och professorn i radioterapi, syntes kollegiets sakkunskap inom detta område vara väl tillgodosedd, varför det icke torde vara nödvändigt, att den föreslagna professorn i »svulst- och strålpatologi» bleve ordinarie medlem av lärarkollegiet. Enligt lärarkollegiets uppfattning hade vidare beteckningen svulst- och strålpatologi för den nya professuren och för laboratorbefattningen en för vid omfattning, och den tidigare föreslagna beteckningen radiopatologi syntes därför mera adekvat. Lärarkollegiet ville likaledes föreslå, att de nya ämnena kallades radiofysik och radiopatologi, vilket mera överensstämde med nuvarande benämningar på professorer vid karolinska institutet.

Kanslern för rikets universitet har likaledes förordat förslaget. Med hän-

syn till forskningsavdelningarnas uppgift måste det anses vara ett betydande statligt intresse, att goda arbetsmöjligheter bereddades avdelningarna och att samtliga där anställda befattningshavare erhöle den tryggare ställning, som följde med en anställning i statens tjänst. De vid forskningsavdelningarna nu anställda befattningshavare, som komme att övergå i statens tjänst, borde vid placering i löneklass och beräkning av tjänsteår för pension i skälig omfattning få tillgodoräkna sig den tid de varit anställda hos jubileumsfonden. Föreståndarna för forskningsavdelningarna torde såsom professorer vid karolinska institutet i enlighet med lärarkollegiets förslag böra benämnas professorer i radiopatologi, respektive i radiofysik. Beträffande deras ställning inom lärarkollegiet anslöte sig kanslern till det framlagda förslaget. Dessa professorer borde alltså få rätt till säte och stämma i lärarkollegiet i likhet med institutets övriga professorer; dock skulle de icke vara skyldiga att deltaga i handläggningen av andra ärenden än sådana, som rörde deras respektive forskningsinstitutioner.

Även *direktionen för karolinska sjukhuset* har i princip tillstyrkt förslaget. På grund av de viktiga arbetsuppgifter, som radiofysiska avdelningen måste utföra för karolinska sjukhusets räkning, syntes det emellertid ur praktiska synpunkter vara lämpligt, att avdelningen i administrativt avseende helt anslötes till karolinska sjukhuset, vars kontor i så fall skulle kunna biträda avdelningen vid inkassering av de med kontrollverksamheten förbundna avgifterna samt andra ekonomiska angelägenheter.

Framställningen innebure, att avlöningarna till vissa befattningshavare vid forskningsavdelningarna skulle, med hänsyn till å dem ankommande forsknings- och undervisningsuppgifter, upptagas på karolinska institutets stat. På grund av avdelningarnas betydelse för radiumhemmet ansåge direktionen det kunna ifrågasättas, om ej *samtliga* befattningshavare vid avdelningarna borde upptagas på karolinska sjukhusets stat. Med hänsyn emellertid till att institutets lärarkollegium funnit ovannämnda arbetsuppgifter motivera dessa befattningshavares upptagande på institutets stat, ansåge sig direktionen icke böra framställa någon erinran mot detta förslag, men ville därvid framhålla, att befattningshavarna, i händelse av bifall till framställningen i denna del, borde åläggas att fullgöra samtliga de arbetsuppgifter, som kunde erfordras för karolinska sjukhusets räkning.

I fråga om den löneställning, som de av jubileumsfonden nu avlönade befattningshavarna vid forskningsavdelningarna borde erhålla vid en övergång till anställning i statens tjänst ville direktionen uttala önskvärdheten av att en sådan övergång icke medförde någon minskning av de löneförhöjningar, som hittills utgått till dem från jubileumsfonden. Den utökning av antalet befattningshavare på den radiofysiska avdelningen, som föreslagits i framställningen, vore givetvis helt beroende av frågan om införande av statlig kontroll över användningen av radium och apparater för behandling eller undersökning med röntgen. Den utvidgade kontrollverksamhet, som i så fall komme att påvåla avdelningen, måste otvivelaktigt påfordra en viss utökning av avdelningens personal. I avbidan på att erfarenhet vunnes angående storleken av de arbetskrafter, som komme att erfordras för nämnda ändamål, ansåge direktionen ifrågavarande personalbehov kunna beräknas på sätt i framställningen angivits. Direktionen förutsatte emellertid, att de i sådant avseende föreslagna befattningarna tillsattes först i den mån oundgängligt behov av desamma visades föreligga.

Medicinalstyrelsen har ifrågasatt, huruvida det arbete, som skulle komma

att vid radiofysiska institutionen åvila å ena sidan laboratorerna och å andra sidan förste byråingenjören verkligen vore av så olika beskaffenhet, att motiv kunde föreligga för desammas placering i olika lönegrad. Vidare har styrelsen ansett det tveksamt, huruvida de uppgifter, som skulle åvila kanslibiträdet, tillika registrator och redogörare vid den radiofysiska institutionen, vore av sådan natur, att de kunde motivera befattningens placering i en så hög lönegrad som A 9. I övrigt hade styrelsen icke något att erinra mot det föreliggande förslaget.

Statskontoret framhåller, att det nu framlagda förslaget, i olikhet mot det tidigare, i statsfinansiellt avseende innebure, att statsverket av jubileumsfonden skulle erhålla ett så stort kontant belopp, att avkastningen därav skulle vara tillräcklig för täckande av statsverkets merkostnader efter övertagandet, i den mån dessa kostnader icke täcktes av i förslaget angivna inkomster. Under förutsättning, att den föreslagna kontrollverksamheten gjordes obligatorisk och, såsom naturligt syntes vara, helt bekostades genom uttagande av avgifter enligt av Kungl. Maj:t fastställd taxa, ansåge statskontoret förslaget vara så avvägt, att anledning knappast torde föreligga att av statsfinansiella skäl motsätta sig detsamma.

Vidare torde det, fortsätter statskontoret, få anses självfallet, att en lagstadgad kontrollverksamhet av i förslaget angiven art och omfattning borde anförtros åt en statlig myndighet. Med hänsyn härtill och då det ur skilda synpunkter syntes lämpligt, att den radiofysiska forskningsavdelningen vid jubileumskliniken omhänderhade denna verksamhet, torde ej heller ur organisatorisk synpunkt något vara att erinra mot det föreliggande förslaget.

Då forskningsavdelningen vid bifall till förslaget skulle bli helt förstatligad, torde självfallet de anslagsmedel, som vore avsedda att beräknas under vederbörande riksstatsanslag — såsom uttryckligen framhållits i framställningen — icke vara för statsverket bindande, utan skulle statsmakterna äga att, på sätt skedde med andra likartade anslag till vetenskaplig forskning, höja och sänka ifrågavarande anslagsmedel i den mån anledning härtill befunnas föreligga. Likaledes måste statsverket vara oförhindrat att vidtaga den omorganisation av avdelningarna, som kunde befinnas av förhållandena påkallad.

Beträffande detaljerna i det framlagda förslaget har statskontoret endast funnit anledning till erinran i följande hänseenden.

Av forskningsavdelningarnas personal skulle en del med hänsyn till åvilande forsknings- och undersökningsuppgifter upptagas på karolinska institutets stat. I likhet med direktionen över karolinska sjukhuset ansåge statskontoret det kunna ifrågasättas, huruvida icke samtliga befattningshavare vid avdelningarna böra upptagas på sjukhusets stat. De skäl, som anförts för förslaget i denna del, torde, såvitt statskontoret kunde finna, icke uppväga de betänkligheter ur praktisk synpunkt, som skulle vara förbundna med en uppdelning av avdelningarnas befattningshavare på olika myndigheter. Ämbetsverket ansåge sig därför böra förorda, att samtliga tjänster vid forskningsavdelningarna uppfördes å karolinska sjukhusets stat, där de lämpligen skulle kunna sammanföras under en särskild avdelning.

Vidkommande de föreslagna befattningarna och deras lönegradsplacering hade statskontoret icke funnit anledning till annan erinran än att den vid den radiofysiska institutionen föreslagna befattningen som kanslibiträde, tillika registrator och redogörare, knappast torde kunna anses motiverad,

sedan avdelningen blivit förstatligad. Uppbörderna och bokföringen av de för kontrollverksamheten inflytande avgifterna torde nämligen liksom övriga inkomster böra omhändervhas av sjukhusets sysslomanskontor. Huruvida sysslomanskontoret efter övertagandet av här avsedda bestyr kunde vara i behov av någon förstärkning av arbetskrafterna undandroge sig statskontorets bedömande. En dylik förstärkning torde emellertid, i varje fall intill dess närmare erfarenhet vunnits, böra ordnas genom anställande av icke-ordinarie befattningshavare i lägre lönegrad.

Härutöver önskade statskontoret beträffande de föreslagna löneförmånerna allenast uttala, att ämbetsverket — med hänsyn bland annat till att vederbörande vid sidan av forskningsverksamheten skulle ansvara för ledningen av den föreslagna kontrollverksamheten och i betraktande jämväl av att de kapitalbelopp, som skulle överlämnas till statsverket av fondmedel, vore beräknade att täcka kostnaderna härför — icke ville motsätta sig, att föreståndaren för radiofysiska forskningsavdelningen finge efter omorganisationen komma i åtnjutande av föreslaget arvode å 1,500 kronor. Härigenom skulle hans sammanlagda avlöningsförmåner komma att uppgå till ungefär samma belopp, som han hittills åtnjutit. Ett dylikt medgivande finge dock enligt statskontorets mening icke verka prejudicerande vid en eventuellt kommande lönerevision. Ifrågavarande tillägg skulle alltså för nämnde befattningshavare närmast ha karaktären av personligt lönetillägg.

Slutligen ville statskontoret framhålla, att inflytande kontrollavgifter efter förslaget genomförande torde, liksom statens övriga inkomster av liknande slag, böra tillgodoföras en särskild titel å riksstatens inkomstsida under rubriken uppbörd i statens verksamhet.

Ingenjörsvetenskapsakademien har rörande omorganisationen av forskningsavdelningarna framhållit, att i fråga om forskning på det tekniskt-vetenskapliga området det i olika sammanhang uttalats både från akademiens sida och från andra håll, att specifika forskningsanstalter lämpligen borde organiseras under friare former än som vore förenliga med typen permanent statligt institut. Akademien, som för bekostande av under dess hägn bedriven tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet till övervägande del arbetade med enskilda donationsmedel, löpande privata bidrag och tillfälliga statliga anslag, kunde vitsorda, att den härav betingade organisationen i många fall medgäve ett enklare arbetsätt och större smidighet vid forskningsverksamhetens successiva anpassning efter tidens krav. Akademien kunde emellertid icke bedöma, huruvida liknande synpunkter kunde vara av betydelse vid avgörandet av här föreliggande organisationsfråga.

Vidare har akademien uttalat sig för att frågan om säkerhetsföreskrifter rörande radiologiskt arbete borde lösgöras från frågan om omorganisationen av den radiofysiska forskningsavdelningen.

Allmänna lönenämnden har för sin del funnit skäl tala för att forskningsavdelningarnas personal i sin helhet avlönedes av statsmedel. Huruvida en del av de erforderliga befattningshavarna borde uppföras på karolinska institutets stat syntes lönenämnden tveksamt. Nämnden vore i likhet med statskontoret närmast av den uppfattningen, att samtliga befattningar borde inrättas på karolinska sjukhusets stat, vilket likväl icke borde hindra, att befattningshavarna erhöles de föreslagna löneförmånerna ävensom de befogenheter och den ställning i övrigt, som styrelsen åsyftat.

Vad härefter anginge de olika detaljerna i det föreliggande förslaget, finge lönenämnden till en början framhålla, att nämnden icke hade något

att erinra mot att befattningarna såsom professor och föreståndare förenades med samma lönevillkor som motsvarande befattningar vid karolinska institutet. I fråga om professorsbefattningen vid radiofysiska institutionen hade uttryckligen angivits, att föreståndaren jämväl skulle äga åtnjuta särskilt arvode med 1,500 kronor för år. I likhet med statskontoret ansåge sig lönenämnden icke böra framställa någon erinran mot att dylikt arvode finge efter omorganisationen, närmast såsom ett personligt lönetillägg, tillkomma den nuvarande föreståndaren. Beträffande föreståndaren vid radiopatologiska avdelningen erinrade lönenämnden, att denne för närvarande av statsmedel uppbure dels föreståndararvode med 1,500 kronor för år, dels ock i likhet med föreståndaren vid sjukhusets patologiska avdelning ersättning för patologiska undersökningar med högst 4,500 kronor för år. Då frågan om nyssnämnda ersättningar nyligen varit föremål för statsmakternas prövning, ansåge sig lönenämnden icke böra framställa någon erinran mot att de bibehölles jämväl i fortsättningen.

För en biträdande byråingenjör hade avsetts ett arvode av 6,000 kronor för år. Av handlingarna i ärendet framginge ej fullt tydligt, huruvida dyrtidstillägg skulle utgå å sagda belopp. Därest så icke skulle vara fallet, syntes det lönenämnden sannolikt möta svårigheter att för det nämnda arvodetsbeloppet förvärva en kvalificerad befattningshavare.

Den föreslagna assistentbefattningen förefölle lönenämnden väl högt placerad, och nämnden ville för sin del förorda, att befattningshavaren tills vidare avlönades med ett arvode, i avvaktan på närmare erfarenhet i fråga om de med tjänsten förenade göromålen.

Såvitt lönenämnden kunde finna, borde någon särskild redogörarbefattning icke bli erforderlig vid ett genomförande av förslaget om förstatliggande av forskningsavdelningarna. Förekommande kamerala arbetsuppgifter torde i stället kunna utföras vid karolinska sjukhusets sysslomans-expedition.

Beträffande frågan om rätt för de befattningshavare, som överfördes å statsverkets stat, att tillgodoräkna tidigare tjänstgöring för placering i löneklass enligt civila avlöningsreglementet ville lönenämnden erinra, att dylikt tillgodoräknande numera icke plägade förekomma. Enligt lönenämndens mening borde inplaceringen i löneklass ske på så sätt, att vederbörande hänfördes till den löneklass, i vilken lönen närmast överstege den avlöning han tidigare ägt uppbära.

De ifrågasatta besparingsåtgärderna, innefattande bland annat förslag om att vissa befattningar tills vidare skulle uppehållas på förordnande m. m., föranledde icke någon erinran från lönenämndens sida.

I anledning av de avgivna yttrandena har ordföranden i nämnden för forskningsavdelningarna, *professorn Gösta Forssell*, i särskilda promemorior anfört bland annat följande:

Direktionen för karolinska sjukhuset hade framhållit, att institutionernas föreståndare i händelse av bifall till framställningen om deras placering på karolinska institutets stat borde åläggas att, i vad på dem ankomme, fullgöra samtliga de arbetsuppgifter, som kunde erfordras för karolinska sjukhusets räkning.

Jubileumsfonden torde för sin del kunna godkänna ett sådant åliggande endast under förutsättning, att det arbete, som ålades föreståndarna, icke ginge utanför ramen för den för närvarande mellan Kungl. Maj:t och kro-

nan å ena sidan och styrelserna för jubileumsfonden och cancerföreningen å den andra gällande överenskommelsen med hänsynstagande till den utvidgade verksamhet, som förutsattes i jubileumsfondens plan för omorganisationen. Jubileumsfondens uppgift att, sedan bidrag till de olika jubileumsklinikerna lämnats, befrämja det vetenskapliga studiet av kräftsjukdomarna i landet, vilket jämväl avsåge anslag till jubileumsklinikens forskningsavdelningar, tillåte icke jubileumsfonden att frångå i nämnda överenskommelse fastställda bestämmelser beträffande föreståndarnas arbetsuppgifter.

Beträffande medicinalstyrelsens yttrande angående vissa befattningshavares lönegradsplacering framhölles, att kompetensfordringarna på de bägge laboratorerna, som uppförts i lönegraden A 28, på grund av önskvärdheten av full vetenskaplig kompetens vore avsevärt mycket högre än på förste byråingenjören. Sålunda fordrades för laboratorerna en kompetens vida överstigande en lektors, nämligen förutom filosofie doktorsgrad långvarig erfarenhet inom medicinsk strålningsfysik. För att överhuvudtaget äga möjlighet att framdeles finna ersättare till de nuvarande befattningshavarna torde placering i lönegraden A 28 vara oundgängligen nödvändig, i synnerhet om man toge hänsyn till att semestertiden i realiteten kunde anses vara 3 å 4 månader per år för en lektor mot högst 2 månader för de föreslagna laboratorerna. För befattningen som förste byråingenjör hade doktorsgrad icke ansetts erforderlig och kortvarigare erfarenhet inom röntgenfysik förutsatts. Dessutom hade man tänkt sig, att förste byråingenjören lämpligen borde kunna i sin tjänst meritiera sig för och senare söka någon av laboratorbefattningarna.

Beträffande de nuvarande innehavarna av dessa befattningar finge dessutom framhållas, att de för kontrollarbetet hittills erhållit ett årligt extra arvode på omkring 2,000 kronor samt att en stor del av de i organisationsplanen inräknade undersökningarna hittills utförts såsom privata, tillfälliga uppdrag. I realiteten torde de bägge nuvarande laboratorernas inkomster enligt förslaget komma att sänkas med minst 1,000 kronor. Någon ytterligare sänkning av deras lön efter långvarig anställning torde därför icke böra ifrågakomma.

Av utredningen beträffande den radiofysiska forskningsavdelningen framginge måhända ej med tillräcklig tydlighet det föreslagna kanslibiträdets, tillika registrator och redogörare, åligganden. Hon skulle bland annat registrera inkommande ärenden samt utställa räkningar beträffande kontrollverksamheten, vilket fordrade betydligt större specialkunskaper än de, som kunde förutsättas hos ett vanligt kanslibitråde, ty med den begränsade personal, som föreslagits för den radiofysiska institutionen, komme kraven på kunskap och omdömesförmåga vid ifrågavarande arbeten att få lov att ställas jämförelsevis höga. Vid debiteringen av avgifter måste sålunda specialkännedom om de utförda arbetenas art i många fall förutsättas för att icke föreståndaren eller avdelningsföreståndarna måste ingripa även i ifrågavarande göromål. För närvarande hade jubileumsfonden i sin tjänst en för arbetet kompetent och erfaren person, vilkens löneförmåner trots extra arvode från kontrollverksamheten dock icke motsvarade mer än ungefär lönegraden A 6. Vid en eventuell nytillsättning av befattningen torde man emellertid få räkna med, att en kompetent kraft ej kunde erhållas för lägre lön än lönegraden A 9.

Lönenämnden hade föreslagit, att det särskilda arvodet till föreståndaren

för den radiofysiska institutionen skulle utgå som personligt lönetillägg. Härtill kunde framhållas att föreståndarbefattningen med hänsyn till omfattningen av det kontrollarbete, som skulle bedrivas vid institutionen, icke torde medgiva samma förmåner beträffande fri vetenskaplig forskning som en ordinarie professur i fysik vid rikets universitet och högskolor. Om man för framtiden skulle kunna erhålla kompetent arbetskraft, som kunde hålla institutionens vetenskapliga verksamhet på en hög standard och samtidigt leda den omfattande kontrollverksamheten på ett tillfredsställande sätt, torde därför ett tilläggsarvode, som gjorde befattningen i ekonomiskt avseende något bättre ställd än en befattning såsom professor i fysik vid läroanstalt, vara nödvändigt. Ett dylikt arvode vore även lämpligt för att föreståndaren till förmån för det vetenskapliga arbetet skulle kunna avstå från privata, tillfälliga arbeten.

Lönenämndens anmärkning beträffande biträdande byråingenjörens arvode vore befogad. På grund av ökningen av antalet röntgenanläggningar under de senaste åren uppstode en inkomstökning för statsverket utöver vad som tidigare beräknats, varigenom kostnaden för ett dyrtidstillägg å biträdande byråingenjörens arvode torde kompenseras.

Beträffande lönenämndens anmärkning mot den föreslagna assistentbefattningens lönegradsplacering kunde framhållas, att denna befattning tillsattes vid radiumhemmets fysiska laboratorium redan år 1926, och hade sedan dess innehafts av den person, som föreslagits för platsen därest omorganisationen skulle komma att genomföras. Assistentens arbetsuppgifter hade sedan år 1927 varit väl fixerade och därefter icke undergått annan förändring än att arbetsmängden väsentligen ökats. Befattningshavaren deltog sålunda sedan år 1927 i samtliga arbeten för terapikontrollverksamheten, för vilket 6—7 månader årligen för närvarande helt toges i anspråk. Härutöver deltog assistenten i arbeten å radiumhemmet under sammanlagt cirka 2 månader av året och vid vetenskapliga arbeten å radiofysiska institutionen 1—2 månader om året. På grund av mångårigt arbete med radium och röntgen åtnjote denne befattningshavare i förslaget angivna 2 månaders årlig semester. Förslaget att avlöna assistenten med ett arvode i avvaktan på närmare erfarenhet i fråga om de med tjänsten förenade göromålen syntes sålunda icke motiverat.

Vid en så ytterst speciell verksamhet, som här avsåges, vore en av de väsentliga svårigheterna att erhålla kompetent arbetskraft för sådana delar av arbetet, som fordrade stor erfarenhet men ej något större mått av teoretiska kunskaper. Som exempel å arbeten, som fordrade en assistent med dessa kvalifikationer, kunde nämnas: uppställning och inkoppling av ömtåliga instrument för strålningsmätningar eller anordningar för högspänningsmätningar, samt verkställande av observationer å mätinstrument, ofta under på grund av strålning och högspänning för både personal och instrument riskfyllda förhållanden. För dylika arbeten vore en inom specialområdet rutinerad person oundgängligen nödvändig, och det löpande arbetets regelmässiga fullföljande torde komma att äventyras, om anställningsförhållandena bleve sådana, att man måste räkna med de betydande olägenheter, som ofta återkommande personbyten medförde.

Det syntes därför i förevarande fall vara av behovet påkallat att såsom föreslagits inrätta en fast befattning i lönegraden A 14 med sådana kompetensfordringar, att en person med långvarig praktisk erfarenhet kunde

erhållas för befattningen. Denna erfarenhet borde helst vara förvärvad genom tjänstgöring vid den radiofysiska institutionen.

Då assistenten skulle medverka i de arbeten, genom vilka statsverkets inkomster för kontrollverksamheten skulle erhållas, torde här framförda synpunkter böra tillmätas väsentlig betydelse, därest icke denna i och för sig viktiga del av institutionens arbetsuppgifter skulle äventyras.

Lönenämnden hade som sin mening framhållit, att inplacering i löneklass borde ske så att vederbörande hänfördes till den löneklass, i vilken lönen närmast överstege den avlöning han tidigare ägt uppbära. För den radiofysiska institutionens vidkommande skulle detta i en del fall medföra uppenbara orättvisor. På grund av det ogynnsamma ränteläget hade de medel, som kunnat årligen reserveras för driften av forskningsavdelningarna, väsentligen understigit vad man tidigare beräknat (40,000—50,000 kronor i stället för 70,000 kronor). På grund härav hade, för att undvika att för driften nödvändig personal måste uppsägas, lönerna begränsats så mycket som möjligt. Personalen hade med förståelse för svårigheterna funnit sig häruti, varvid man även beaktat, att jubileumsfondens lönestat under forskningsavdelningarnas hittillsvarande verksamhetstid haft provisorisk karaktär, delvis på grund av de planer på omorganisation, som nu föreläge och under denna tid utarbetats.

Framhållas borde även, att för en del befattningshavare en övergång i statstjänst komme att medföra en icke oväsentlig inkomstminskning genom att arbeten, som hittills utförts mot särskild ersättning, nu vore avsedda att inordnas i institutionens verksamhet, varigenom vissa löneförmåner komme att bortfalla. Att i detalj bedöma vad som i varje fall vore rättvist och skäligt torde vara utomordentligt svårt, men i varje fall syntes det mindre lämpligt att använda den av lönenämnden föreslagna principen för inplacering i löneklass.

I jubileumsfondens utredning beträffande den radiofysiska institutionen hade tjänstårsberäkning föreslagits böra ske från den tid, när vederbörande varit anställd två år vid radiumhemmets fysiska laboratorium eller jubileumsklinikens radiofysiska forskningsavdelning. För att emellertid åstadkomma en rättvis och skäligen löneklassplacering och samtidigt beakta lönenämndens utlåtande hade under hänsynstagande till de olika för bedömandet av ifrågakvarande problem föreliggande omständigheterna nytt förslag till löneklassplacering upprättats (jfr handlingarna i ärendet).

Departement-
schefen.

De båda till Konung Gustaf V:s jubileumsklinik hörande forskningsavdelningarna äro dels sjukhusinstitutioner, oundgängliga i karolinska sjukhusets och särskilt radiumhemmets verksamhet, dels självständigt arbetande forskningsavdelningar med uppgift att främja det vetenskapliga studiet av kräftsjukdomarna. Den svulstpatologiska forskningsavdelningen utför histologiskt-diagnostiska undersökningar för radiumhemmets räkning, den radiofysiska svarar för kontrollen av apparaturen vid radiumhemmet och användningen av denna apparatur samt står till förfogande för karolinska sjukhusets övriga röntgenterapeutiska och röntgendiagnostiska avdelningar ävensom för vissa andra av landets sjukvårdsinrättningar. Avdelningarnas forskningsarbete kommer i främsta rummet radiumhemmet och karolinska sjukhuset i övrigt till godo men är till gagn även för de

andra sjukvårdsanstalter, där radium- eller röntgenterapi bedrivs. Vid avdelningarna meddelas specialundervisning för de läkare, som äro anställda vid radiumhemmet eller där tjänstgöra.

Enligt gällande överenskommelse mellan Kungl. Maj:t och kronan samt styrelserna för jubileumsfonden och cancerföreningen uppdelas de av forskningsavdelningarnas verksamhet föranledda utgifterna enligt vissa grunder mellan statsverket och jubileumsfonden. En del av befattningshavarna äro anställda av staten, andra åter — däribland föreståndarna — av jubileumsfonden. Denna uppdelning av ansvaret för avdelningarnas ekonomi och personal har, såsom av det föregående framgår, medfört olägenheter. Då härtill kommit, att den ekonomiska grunden för avdelningarnas verksamhet numera icke är tillräckligt säker och starka skäl befunnits tala för att den radiofysiska avdelningen åläggas lagstadgad skyldighet att utöva tillsyn över radiologiskt arbete i vårt land, har jubileumsfondens styrelse förordat, att forskningsavdelningarna omvandlas till statsinstitutioner.

Förslaget innebär, att staten ikläder sig kostnaderna för avdelningarnas verksamhet, till den del dessa kostnader ej bestridas av inflytande ersättningar för kontroll av radiologiskt arbete, och att jubileumsfonden och cancerföreningen sålunda skiljas från ansvaret för de med forskningsverksamheten förenade löpande utgifterna. Emellertid förutsättes, att fonden och föreningen skola från den s. k. Forsgrénska fonden lämna årliga anslag till det vetenskapliga arbetet och att statsövertagandet skall ske under sådana former, att staten genom av jubileumsfonden tillskjutna engångsbelopp erhåller ersättning för de på grund av förstatligandet ökade nettokostnaderna för statsverket. Enligt förslaget skall sålunda jubileumsfonden såsom kompensation för den genom svulstpatologiska institutionens förstatligande uppstående ökningen med omkring 25,000 kronor av statsverkets årskostnader till Kungl. Maj:t och kronan överlämna ett belopp av 625,000 kronor. Den årliga kostnaden för den radiofysiska institutionen har enligt det föregående beräknats till 131,200 kronor, innebärande en utgiftsökning för statsverket av 108,500 kronor. Då emellertid avgifterna för kontrollverksamheten beräknats till 90,500 kronor, kommer ökningen av statsverkets utgifter att stanna vid 18,000 kronor. Såsom kompensation härför skall jubileumsfonden enligt förslaget till Kungl. Maj:t och kronan överlämna ett belopp av 450,000 kronor.

Statskontoret har ansett den ifrågasatta överenskommelsen mellan statsverket och jubileumsfonden samt förslaget i övrigt vara så avvägt, att anledning knappast syntes föreligga att av statsfinansiella skäl motsätta sig detsamma.

Det föreliggande förslaget avgavs i november 1939. Sedan dess ha de ökade kostnaderna för rörligt tillägg och dyrtidstillägg medfört en höjning av de i förslaget beräknade lönekostnaderna och följaktligen en rubbning

av den jämvikt mellan jubileumsfondens engångsersättning och den årliga utgiftsökningen för statsverket, som i förslaget eftersträfvats. Efter framställning under hand av mig ha styrelserna för jubileumsfonden och cancerföreningen undersökt möjligheterna att återställa denna jämvikt på grundval av de i november 1940 rådande löneförhållandena. Såsom av handlingarna i ärendet framgår, ha styrelserna beräknat, att lönekostnaderna för de befattningshavare, som enligt förslaget skola övergå i statstjänst eller nyanställas, genom levnadskostnadsstegringen höjas med 8,940 kronor. Enligt ett av styrelserna i november 1940 fattat beslut skall denna merutgift kompenseras dels därigenom, att cancerföreningen till statsverket överlämnar ett kontant belopp av 45,000 kronor, dels genom att cancerföreningens Forsgréniska fond tills vidare övertager vissa till 6,640 kronor beräknade lönekostnader, som enligt det ursprungliga förslaget skulle bestridas av statsverket, dels ock genom sänkning av löneställningen för kanslibiträdet vid radiofysiska institutionen från lönegraden A 9 till lönegraden A 7. Vidare förutsattes enligt samma beslut dels att cancerföreningen skall tills vidare, utöver de tidigare angivna anslagen för vetenskapligt arbete, lämna radiofysiska och svulstpatologiska institutionerna ett årligt anslag av sammanlagt 2,000 kronor till materielanskaffning för vetenskaplig forskning, dels ock att de löneutgifter, som enligt det nu nämnda åtagandet skola tills vidare utgå av Forsgréniska fonden, överföras till statsverkets lönestat i den mån lönekostnaderna för personal i statstjänst åter minskas till den nivå, som gällde i november 1939.

För egen del anser jag mig kunna i princip biträda förslaget i den utformning det erhållit genom det av jubileumsfonden och cancerföreningen i november 1940 fattade beslutet. Jag har emellertid ställt mig frågan, om det icke vore tillräckligt att till statsinstitution omvandla endast den radiofysiska forskningsavdelningen, som vid bifall till det i propositionen 1941: 73 framställda förslaget kommer att omhänderhava sådana särskilda funktioner, att statsdrift framstår såsom önskvärd. Verksamheten vid den svulstpatologiska avdelningen skulle i sådant fall under oförändrade former ombesörjas av jubileumsfonden. Ehuru jag särskilt med hänsyn till vad ingenjörsvetenskapsakademien yttrat anser skäl tala för en sådan lösning, har jag dock icke funnit mig böra förorda ett sådant partiellt förstatligande, dels emedan därigenom skulle uppstå vissa rent praktiska olägenheter vid samarbetet mellan avdelningarna och dels emedan det icke är fullt klart, att jubileumsfonden skulle för någon längre tid kunna finansiera den svulstpatologiska avdelningens icke minst för karolinska sjukhuset betydelsefulla verksamhet. Jag tillstyrker därför i likhet med statskontoret och de i ärendet i övrigt hörda myndigheterna, att såväl den radiofysiska som den svulstpatologiska avdelningen omorganiseras till statsinstitutioner, lämpligen från och med den 1 juli 1941. Jag förutsätter härvid, att lagstiftning rörande ökat skydd vid radiologiskt arbete kommer till stånd i anslutning till vad i propositionen 1941: 73 föreslagits.

I enlighet med jubileumsfondens åtagande torde såsom villkor för förstatligandet böra gälla, att till Kungl. Maj:t och kronan överlämnas från jubileumsfonden (625,000 + 450,000 =) 1,075,000 kronor, förutom avdelningarnas inventarier och utrustning, och från cancerföreningen 45,000 kronor, att av Forsgrénka fonden och cancerföreningen bestridas utgifter för vetenskapligt arbete m. m. på sätt av jubileumsfondens styrelse angivits samt att det genom kontrollverksamheten ökade lokalbehovet tillgodoses genom en av jubileumsfonden bekostad tillbyggnad till radiofysiska institutionen. Jag har icke förbisett, att de kristillägg, som enligt beslut av 1940 års urtima riksdag skola utgå till vissa av de vid forskningsavdelningarna anställda, medföra en ökning av statsverkets årliga kostnader utöver vad av jubileumsfondens styrelse i november 1940 beräknats, på grund varav en ytterligare höjning av de av fonden och cancerföreningen garanterade ersättningsbeloppen skulle kunna ifrågasättas. Då emellertid ersättningsbeloppen torde böra bestämmas med utgångspunkt i de vid en viss bestämd tidpunkt rådande förhållandena och den ifrågasatta regleringen av mellanhavandet mellan statsverket, fonden och föreningen lämnar statsverket full rörelsefrihet för framtiden (jfr nedan), torde från statsverkets sida icke böra resas anspråk på en ytterligare uppräknig av ersättningsbeloppen. En omräkning av dessa ersättningar torde ej heller böra föranledas av de jämkningar i kostnadskalkylerna, som uppstå vid bifall till de av mig i det följande föreslagna ändringarna i jubileumsfondsstyrelsens förslag.

Vad förslaget detaljer beträffar, må följande anföras:

Förslaget förutsätter, att vissa av forskningsavdelningarnas befattningshavare skola med hänsyn till deras forsknings- och undersökningsuppgifter upptagas på karolinska institutets och de övriga på karolinska sjukhusets stat. Statskontoret har i anslutning till vissa av direktionen över karolinska sjukhuset anförda synpunkter förordnat, att samtliga tjänster skola uppföras på karolinska sjukhusets stat under en särskild avdelning. Då forskningsavdelningarna avses skola inordnas under karolinska institutet som dess institutioner men samtidigt kvarstå som delar av jubileumskliniken, har jag för egen del funnit övervägande skäl tala för det av jubileumsfondens styrelse framställda förslaget. Jag utgår emellertid från att avdelningarna i administrativt hänseende helt anslutas till karolinska sjukhuset och att den nämnd, som skall reglera och öva tillsyn över samarbetet mellan radiumhemmet och forskningsinstitutionerna, skall taga befattning endast med frågor, som äga samband med forskningsverksamheten. Då redan enligt de nu gällande bestämmelserna, vilka i denna del icke torde böra ändras, jubileumsfondens styrelse äger utse en representant att såsom ledamot deltaga i direktionens för karolinska sjukhuset överläggningar och beslut i ärenden, som beröra jubileumskliniken, torde det icke vara behövt att, såsom jubileumsfondsstyrelsen föreslagit,

komplettera direktionen med en representant för fysisk forskning. Däremot har jag intet att erinra mot att i direktionen beredes plats för en representant för medicinalstyrelsen, som enligt vad i propositionen 1941:73 förutsatts skall fungera som chefsmyndighet beträffande kontrollverksamheten. Denne representant bör äga deltaga i direktionens överläggningar i ärenden, som beröra denna kontrollverksamhet, med rätt att få avvikande mening antecknad till direktionens protokoll.

Enligt förslaget skola föreståndarbefattningarna omvandlas till professorer i svulst- och strålpatologi samt i medicinsk strålningsfysik och en ordinarie tjänst som laborator i svulst- och strålpatologi inrättas i stället för den nuvarande assistentbefattningen på karolinska sjukhusets stat. Lärarkollegiet vid karolinska institutet ävensom kanslersämbetet ha funnit beteckningen radiopatologi för professuren och laboratorstjänsten i svulst- och strålpatologi mer adekvat och ha vidare föreslagit, att beteckningen medicinsk strålningsfysik utbytes mot radiofysik. Jag anser mig böra ansluta mig till lärarkollegiets och kanslersämbetets mening. I överensstämmelse härmed torde forskningsinstitutionerna böra benämnas radiopatologiska respektive radiofysiska institutionen.

Jubileumsfondsstyrelsen har föreslagit, att de båda ifrågavarande professorerna skola äga rätt till säte och stämma i karolinska institutets lärarkollegium i likhet med institutets övriga professorer men utan skyldighet för dem att deltaga i handläggningen av andra ärenden än sådana, som beröra de egna institutionerna. Enligt lärarkollegiets uppfattning böra nämnda professorer icke vara ordinarie medlemmar av kollegiet. Kanslersämbetet har däremot tillstyrkt det av jubileumsfondens styrelse framställda förslaget. Jag ansluter mig till kanslersämbetets uppfattning och förutsätter, att Kungl. Maj:t skall äga utfärda närmare bestämmelser i anslutning till sistnämnda förslag. Enligt jubileumsfondsstyrelsens förslag skola de nuvarande innehavarna av föreståndartjänsterna utan ansökan kallas till innehavare av professorerna. Då lärarkollegiet och kanslersämbetet icke framställt erinran häremot, biträder jag förslaget och har för avsikt att senare, därest riksdagen bifaller förslaget om forskningsavdelningarnas omorganisation, föreslå Kungl. Maj:t att utnämna Sievert och Reuterwall till professorer i radiofysik respektive radiopatologi vid karolinska institutet från och med den 1 juli 1941.

Den i framställningen förordade personalorganisationen har i stort sett lämnats utan erinran i de i ärendet avgivna yttrandena. Även jag anser mig kunna i huvudsak biträda förslaget i dessa delar. Såsom i förslaget förutsatts, bör icke personalorganisationen — liksom ej heller de anslagsmedel, som ställas till förfogande — vara för statsverket för framtiden i detaljerna eller till beloppen bindande. Staten bör äga rätt att, på sätt sker med andra likartade anslag till vetenskaplig forskning, ändra personalorganisationen samt höja eller sänka anslagsmedlen i den mån anled-

ning härtill befinnes föreligga. I anslutning härtill får jämväl förutsättas, att de löneutgifter, som enligt det av jubileumsfondens styrelse i november 1940 fattade beslutet skola tills vidare bestridas av Forsgréniska fonden, övertagas av statsverket i den mån lönekostnaderna för personal i statstjänst åter minskas till den nivå, som gällde i november 1939, och i den mån dessa löneutgifter prövas vara av behovet påkallade. Anmärkas bör vidare, att de för kontrollverksamheten avsedda befattningarna torde böra, på sätt direktionen för karolinska sjukhuset anfört, tillsättas först i den mån oundgängligt behov av befattningarna visas föreligga.

Enligt förslaget skola med befattningarna som professor och föreståndare förenas samma löneförmåner, som tillkomma professor vid karolinska institutet, och professorn i radiofysik i egenskap av institutionsföreståndare äga härutöver uppbära ett årligt arvode av 1,500 kronor, eller samma arvode som överläkare vid karolinska sjukhuset. Från myndigheternas sida har ej framställts annan erinran häremot än att statskontoret och allmänna lönenämnden uttalat sig för att arvodet erhåller karaktär av personligt lönetillägg. Något motsvarande arvode för professorn i radiopatologi har jubileumsfondens styrelse icke upptagit. Enligt handlingarna i ärendet har förutsatts, att ersättning till denne professor för patologisk-histologiska undersökningar skall bestridas av patientavgifter. Såsom allmänna lönenämnden påpekat, uppbär emellertid föreståndaren för radiopatologiska avdelningen numera dels föreståndararvode med 1,500 kronor för år, dels ock i likhet med föreståndaren vid sjukhusets patologiska avdelning ersättning för patologiska undersökningar med högst 4,500 kronor för år. För egen del biträder jag förslaget i vad det avser professorernas löneställning. Vad åter angår de ifrågasatta särskilda arvoden, torde i enlighet med lönenämndens förslag de ersättningsbelopp, som nu utgå till föreståndaren för radiopatologiska avdelningen, böra jämväl i fortsättningen bibehållas. Då med befattningen som föreståndare för radiofysiska institutionen torde böra förenas samma föreståndararvode som tillkommer föreståndaren för radiopatologiska institutionen, vill jag biträda det från jubileumsfondens sida i denna del framlagda förslaget.

Allmänna lönenämnden har befarat, att svårigheter skola möta att för ett arvode av 6,000 kronor för år förvärva kvalificerad innehavare av befattningen såsom biträdande byråingenjör och har antytt möjligheten av att detta arvode förenas med dyrtidstillägg. I avbidan på närmare erfarenhet i det av lönenämnden angivna hänseendet torde emellertid föreliggande förslag böra nu biträdas. I enlighet med numera tillämpade principer bör på arvodet i fråga icke utgå dyrtidstillägg.

Lönenämnden har vidare förordat, att befattningen som assistent vid radiofysiska institutionen tills vidare avlönas med arvode i avvaktan på närmare erfarenhet i fråga om de med tjänsten förenade göromålen. Då den i anledning av remissyttrandena angivna promemorian ger vid han-

den, att sådan erfarenhet redan föreligger, och jag icke funnit anledning till erinran mot jubileumsfondsstyrelsens förslag, förordar jag, att nämnda befattningshavare placeras i lönegraden A 14.

Enligt föreliggande förslag skulle en nu på karolinska sjukhusets stat uppförd befattning i lönegraden A 7 som tekniskt biträde ersättas med en befattning i lönegraden A 11 som föreståndarinna för preparationsarbeten, till vilken skulle överflyttas den nuvarande av jubileumsfonden avlönade föreståndarinnan för sådana arbeten. Lönen till sistnämnda befattningshavare motsvarar enligt utredningen i ämnet ungefärligen lönegraden A 11. Såsom av det följande kommer att närmare framgå (sid. 34), har direktionen för karolinska sjukhuset uttalat sig för en omorganisation av föreståndarinnepersonalen vid jubileumskliniken. Med hänsyn härtill finner jag det icke lämpligt, att en ordinarie föreståndarinnebefattning i lönegraden A 11 upprättas för radiopatologiska forskningsinstitutionen. Jag föreslår, att den nuvarande befattningen som tekniskt biträde bibehålles samt att den befattningshavare, som nu är anställd på jubileumsfondens stat, erhåller ersättning i form av personligt lönetillägg för den löneminskning, hon åsamkas, därest hon överflyttas på den ifrågasvarande befattningen som tekniskt biträde. Denna ersättning torde Kungl. Maj:t få framdeles efter erforderlig utredning bestämma. Ersättningen torde lämpligen böra bestridas från vederbörande anslagspost till avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Jubileumsfonden har föreslagit, att vid radiofysiska institutionen inrättas en befattning i lönegraden A 9 som kanslibiträde, tillika registrator och redogörare. Medicinalstyrelsen har uttalat tvekan, huruvida de uppgifter, som skulle åvila innehavaren av denna befattning, kunna motivera en så hög lönegrad som den i framställningen förordade. Statskontoret har utgått från att dessa uppgifter kunna omhändervivas av sjukhusets sysslomanskantor, vars arbetskrafter, om så erfordras, i sådant fall borde förstärkas med icke-ordinarie befattningshavare i lägre lönegrad. Allmänna lönenämnden har framfört liknande synpunkter. För egen del har jag med hänsyn till vad i förutnämnda promemoria anförts icke velat motsätta mig inrättandet av en sådan tjänst vid radiofysiska institutionen. Intill dess närmare erfarenhet vunnits rörande de med tjänsten förenade arbetsuppgifterna, torde dock befattningen böra erhålla extra ordinarie karaktär. Lämpligen bör tjänsten tills vidare betecknas såsom kameralbiträde och hänföras till 8 lönegraden.

Lönenämndens uppfattning rörande frågan om rätt för de befattningshavare, som överföras i statstjänst, att för löneklassplacering tillgodoräkna tidigare tjänstgöring, anser jag mig böra biträda. I likhet med lönenämnden förordar jag vidare, att de befattningar, som enligt framställningen skola tills vidare uppehållas på förordnande, under denna tid förenas med de löneförmåner, som i framställningen föreslagits. På dessa löneförmåner

bör dyrtidstillägg icke utgå. Frågan om de särskilda semesterförmåner, som kunna finnas böra tillkomma befattningshavare vid radiofysiska forskningsinstitutionen, liksom även frågan om tillgodoräkande i pensionshänseende av tidigare tjänstgöring, torde i andra sammanhang komma att upptagas av chefen för finansdepartementet.

I övrigt finner jag mig böra förorda den föreslagna personalorganisationen och den för befattningshavarna ifrågasatta löneställningen. Jag utgår från att de vid institutionerna anställda befattningshavarna skola vara skyldiga att utan särskild ersättning meddela den undervisning för karolinska institutets räkning, som åläggas dem. På sätt direktionen för karolinska sjukhuset föreslagit böra dessa befattningshavare jämväl vara skyldiga att fullgöra de arbetsuppgifter, som erfordras för karolinska sjukhusets räkning. Självfallet får härvid förutsättas, att sådana arbetsuppgifter icke åläggas institutionernas föreståndare, att institutionernas övriga verksamhet därav lider avbräck.

Jämväl kostnadsberäkningarna biträder jag med de ändringar, som framgå av vad av mig nu anförts och under iakttagande att — i enlighet med jubileumsfondens och cancerföreningens i november 1940 fattade beslut — anslagsmedel ej beräknas för amanuens vid radiopatologiska institutionen (3,000 kronor), medicinsk expert vid radiofysiska institutionen (1,000 kronor) samt arvoden till tillfälliga biträden vid sistnämnda institution (2,400 kronor). Dessa kostnader skola enligt beslutet bestridas av medel från Forsgréniska fonden. På sätt statskontoret framhållit böra inflytande kontrollavgifter tillgodoföras en särskild titel på riksstatens inkomstsida. Förslag härom torde i annat sammanhang få föreläggas riksdagen.

Därest riksdagen bifaller det av mig förordade förslaget, torde den nu gällande överenskommelsen mellan Kungl. Maj:t och kronan samt jubileumsfondens och cancerföreningens böra ersättas med ny överenskommelse, som av Kungl. Maj:t träffas med fondens och föreningens styrelser i huvudsaklig överensstämmelse med vad av mig i det föregående anförts. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av direktionen för karolinska sjukhuset härutinnan fatta beslut samt meddela de närmare bestämmelser i övrigt, som erfordras för förslagets genomförande.

3. Översyn av sjukhusens personalorganisation m. m.

Direktionen har i sina anslagsäskanden för budgetåret 1941/42 erinrat, att Kungl. Maj:t anbefallt direktionen att taga i förnyat övervägande frågan om personalorganisationen vid sjukhusen. Då karolinska sjukhusets beläggning kunnat påbörjas först vid en senare tidpunkt än ursprungligen beräknats och sjukhuset därefter drivits endast i begränsad omfattning, syntes emellertid de erfarenheter, som hittills vunnits i fråga om personal-

behovet, icke giva en tillräcklig grundval för ett slutgiltigt bedömande av personalorganisationen.

I vissa avseenden syntes dock behovet av mindre jämkningar i fråga om personalbehovet redan nu framträda med tillräcklig tydlighet för att förslag i sådant avseende kunde framläggas. Direktionen komme att i det följande redogöra härför i samband med behandlingen av de särskilda anslagsposter, som därav berördes. Därvid komme direktionen även att i viss mån ingå på frågor, som föranleddes av den maning till inskränkningar i fråga om statens utgifter, som chefen för ecklesiastikdepartementet i skrivelse den 26 juli 1940 riktat till direktionens ordförande och som direktionen funne det vara angeläget att efterfölja i den utsträckning, som förhållandena kunde medgiva vid de av direktionen förvaltade sjukhusen. För uttrönande av dels möjligheterna till besparingar och dels den organisation av sjukhusens personaluppsättning, som under sjukhusens fortsatta drift kunde visa sig mest ändamålsenlig, hade direktionen för avsikt att, därest Kungl. Maj:t icke hade något att däremot erinra, vid vakans på befattningar, som vore uppförda på sjukhusens stat, försöksvis i den utsträckning, som kunde befinnas möjlig, förordna vakansvikarier med andra arbetsuppgifter än vad för befattningarna avsetts och med avlöning, understigande eller högst uppgående till den för vederbörande befattning gällande avlöningen. Direktionen ville emellertid framhålla, att, då dessa sjukhus, såvitt nu kunde bedömas, komme att under nästföljande budgetår drivas i vidgad omfattning i förhållande till vad fallet varit under det gångna budgetåret och även i viss mån bleve fallet under innevarande budgetår, det icke syntes möjligt att undgå ökningarna av anslagen till sjukhusen.

Medicinalstyrelsen har funnit vad direktionen föreslagit beträffande vakansvikarier kunna, om det icke tillämpades med den allra största försiktighet, förorsaka svåra rubbningar i sjukhusens verksamhet ur medicinsk synpunkt. En självklar förutsättning för en reduktion i befattningarnas antal och innehavarnas kapacitet (avlöning) syntes vara, att de för vården ansvariga medicinskt sakkunniga cheferna funne den vara förenlig med sjukvårdens tillfredsställande bedrivande.

Statskontoret har satt i fråga, om icke sjukhusen beträffande personal vore i viss mån överorganiserade och om icke således antalet befattningshavare borde kunna reduceras, utan att den sjukvårdande verksamheten därigenom äventyrades. Även om det under mera normala statsfinansiella förhållanden kunde anses försvarligt att giva sjukhusen en mönsterorganisation, inom vilken utrymme gäves åt krav på en långtgående differentiering av olika arbetsuppgifter, syntes det i nuvarande helt ändrade statsfinansiella läge ofrånkomligt, att utan dröjsmål vittgående rationaliseringsåtgärder vidtoges i syfte att nedbringa de mycket avsevärda statliga utgifterna för sjukhusen. Kravet på en omedelbar översyn av personalorganisationen syntes därför statskontoret böra bestämt upprätthållas.

Statskontoret förfogade icke över erforderlig sakkunskap för bedömande av sjukhusorganisatoriska frågor, varför ämbetsverket icke såge sig i stånd att anvisa möjliga besparingar. Åt direktionen syntes böra uppdragas att

inkomma med förslag till de besparingsåtgärder, vilka med minsta olägenhet skulle kunna vidtagas i syfte att nedbringa statens nettokostnader för sjukvården från det i anslagsäskandena beräknade beloppet, 4,5 miljoner kronor, till förslagsvis det för innevarande budgetår beräknade beloppet, 3,8 miljoner kronor.

Då en minskning av antalet befattningshavare förutsatte en viss rörlighet hos den återstående personalen, hade ämbetsverket icke något att erinra mot att direktionen bemyndigades att å vakanta befattningar förordna vakansvikarier med andra arbetsuppgifter än vad för befattningarna avsetts. Statskontoret förutsatte härvid, att ersättningen till dessa vakansvikarier i intet fall bestämdes till högre belopp än som skulle tillkomma vederbörande jämlikt föreskrifterna i gällande avlöningsreglementen vid förordnande å den vakanta tjänsten.

I detta sammanhang ville statskontoret erinra om den betydande disproportionen mellan de olika kategorierna underläkare vid sjukhusen. Medan sålunda det sammanlagda antalet tredje underläkare uppginge till endast 10, utgjorde motsvarande siffror för förste och andre underläkare 26, respektive 47. Med särskilt beaktande av den löneförbättring, som provisoriskt tillerkänts tredje underläkarna genom beslut av 1940 års lagtima riksdag (från lönegrad Ex 15 till lönegrad Ex 18), syntes antalet i denna underläkargrupp böra ökas på bekostnad av de båda andra kategorierna. Detta önskemål torde kunna tillgodoses vid uppkommande vakanser.

Då vårdplatsantalet vid karolinska sjukhusets ögonklinik efter överflyttningen från serafimerlasarettet skulle vara ungefär detsamma som tidigare, borde den av överflyttningen betingade ökningen av anslagen till karolinska sjukhuset motvägas av en någorlunda jämförlig besparing å anslagen till lasarettet. En jämförelse i detta avseende mellan avlöningskostnaderna för sjukhusen hade utvisat en ökning i karolinska sjukhusets stat av 148,113 kronor och en minskning i serafimerlasarettets stat av 73,140 kronor. Ögonklinikens överflyttning till karolinska sjukhuset skulle alltså medföra mer än en fördubbling av avlöningskostnaderna. Särskilt anmärkningsvärt syntes vara, att delposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat vid karolinska sjukhuset skulle komma att öka med icke mindre än i runt tal 51,000 kronor, medan besparingen å motsvarande delpost i serafimerlasarettets stat endast skulle uppgå till i runt tal 8,500 kronor.

Lärarkollegiet vid karolinska institutet, i vars yttrande *universitetskanslern* instämt, anser det nödvändigt, att det av direktionen begärda bemyndigandet att på visst sätt förordna vakansvikarier begränsas till sådana befattningar, som icke ha direkt med sjukvården eller undervisnings- och forskningsverksamheten att göra, och att förändringar beträffande andra befattningar endast få ske efter Kungl. Maj:ts prövning.

Med anledning av vad statskontoret anfört har *direktionen* framhållit, att den för budgetåret 1941/42 beräknade ökningen av nettokostnaderna så gott som helt föranleddes av *dels* den ökning av kostnaderna för garnisonssjukvården, som orsakades av den förstärkta försvarsberedskapen och som icke uppvägdes av någon inkomstökning, *dels* den kostnadsökning, som statsmakternas beslut om ibruktagandet av karolinska sjukhusets psykiatriska klinik och ögonklinik medförde och som — vad anginge den psy-

kiatriska kliniken — endast i jämförelsevis obetydlig utsträckning uppvägdes av inkomstökning, *dels ock* den planerade utvidgningen av serafimerlasarettets neurokirurgiska klinik.

Något, som i betydande grad varit ägnat att ge en ogynnsammare bild av det ekonomiska resultatet av karolinska sjukhusets verksamhet än vad som motsvarade verkliga förhållandet, vore den omständigheten, att någon ersättning icke tillkomme sjukhuset för garnisonssjukvården. I propositionen 1930: 232 hade förutsatts, att för de på sjukhusets garnisonsavdelningar intagna patienterna skulle erläggas ersättning för den verkliga vårdkostnaden. Enligt propositionen nr 206 till 1939 års lagtima riksdag hade emellertid sådan ersättning icke ansetts böra upptagas, då den omständigheten, att nettoresultatet av sjukhusets verksamhet därigenom komme att te sig ogynnsammare än om sjukhuset bokföringsmässigt erhållit ersättning, ej syntes böra tillmätas avgörande betydelse. Den militära sjukvården hade på grund av rådande förhållanden tagit en avsevärt större andel i sjukhusets verksamhet än vad från början beräknats. Om det skulle anses, att ökningen av nettokostnaderna för karolinska sjukhusets drift vore alltför hög, syntes det kunna tagas under förnyat övervägande, huruvida ej ersättning borde utgå från fjärde huvudtiteln för garnisonssjukvården. Den omfattning, vari militär sjukvård meddelades vid sjukhuset med medel, utgående av anslag under åttonde huvudtiteln, innebure en överflyttning till sistnämnda huvudtitel av utgifter, som rätteligen tillhörde fjärde huvudtiteln, i avsevärt större omfattning än vad som torde ha beräknats, då denna fråga underställts 1939 års lagtima riksdag. För att riksstaten skulle ge en riktig bild av kostnadsfördelningen mellan huvudtitlarna syntes ersättning för dessa utgifter böra utgå av anslag under fjärde huvudtiteln på sätt som förutsatts av 1930 års riksdag. Ersättningsbeloppet kunde uppskattas till omkring 1,000,000 kronor. Om detta belopp upptoges såsom inkomst av uppborädsmedel under sjukhusets omkostnadsanslag, skulle anslaget nettopelopp kunna i motsvarande grad nedsättas.

Direktionen skulle snarast möjligt låta verkställa en allmän översyn av personalorganisationen vid sjukhusen. Redan nu ville emellertid direktionen meddela, att rådande onormala förhållanden beträffande sjukvården under tiden för beredskapstjänstgöringen ej möjliggjort ett rationellt utnyttjande av tillgängliga läkare och sjuksköterskor vid sjukhusen för den egentliga sjukvårdens och undervisningens behov därstädes. Direktionen ville också erinra därom, att den fastställda sjukvårdsorganisationen ännu icke kunnat i något hänseende fullt tillämpas. Den nyanskaffade utrustningen vid karolinska sjukhuset hade ej inom alla delar av sjukhuset kunnat fullt tagas i bruk utan vore delvis under utprovning och installation. Vid serafimerlasarettet åter hade under innevarande år, bland annat på grund av Kungl. Maj:ts beslut om mottagande därstädes av finska krigsinvalider, normala förhållanden i fråga om verksamheten ej varit rådande. De tillfälliga anordningar, som där i anledning härav måst träf-

fas, hade först helt nyligen kunnat helt avvecklas. En prövning av personalorganisationen måste, så vitt direktionen kunde finna, grunda sig på någorlunda normala förhållanden. Direktionen ansåge sig också böra framhålla, att direktionens arbetsbörda varit och fortfarande vore synnerligen betungande, samt att många stora och viktiga frågor måst undanskjutas på grund av bristande möjlighet att med tillgängliga arbetskrafter medhinna undersökningar och utredningar, som för sjukhusets verksamhet och organisation vore av vital betydelse.

Statskontoret hade i olika sammanhang gjort gällande, att direktionen borde kunna anvisa åtskilliga nya vägar för vinnande av besparingar. Utan att vilja bestrida nödvändigheten av att inom direktionens verksamhetsområde en sträng sparsamhet särskilt under nu rådande förhållanden iakttoges och möjliga inskränkningar vidtoges, ville direktionen betona, att det här vore fråga om att söka bereda sjuka människor möjlighet att återvinna hälsa och krafter, något som man i detta land sedan länge betraktat som en av samhällets viktigaste angelägenheter. Vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet utbildades dessutom omkring hälften av Sveriges läkare, och direktionen kunde icke taga på sitt ansvar att föreslå åtgärder, som direkt måste sänka den svenska läkarutbildningens standard.

Vidare ville direktionen erinra därom, att direktionen vore skyldig följa gällande författningsbestämmelser. Direktionen hade med glädje kunnat konstatera, att under de besvärliga förhållanden på sjukvårdens område, som rätt under detta år — med den ofta ringa tillgången på läkare och sjukvårdspersonal — befattningshavare därstädes i stor utsträckning tillfälligtvis ställt sig till förfogande för att utföra även sådant arbete, vilket icke kunnat åläggas dem, samt att sjuksköterskor och annan personal, vars antal redan vore reducerat i förhållande till vad direktionen ursprungligen föreslagit, i ett icke ringa antal fall i de sjukas intresse utsträckt sin tjänstgöring vida utöver den tid, de enligt fastställda arbetsplaner haft skyldighet att arbeta. Att emellertid kräva sådan utsträckt tjänstgöring även framdeles med åsidosättande av numera gällande bestämmelser rörande sjukvårdspersonalens tjänstgöringsförhållanden och arbetstid, ansåge direktionen icke möjligt.

Direktionen hade också att följa av Kungl. Maj:t och riksdagen godkända avtal.

Sjukvården vid de under direktionen lydande sjukhusen vore till stor del av speciell natur och krävde särskild sakkunskap. Det kunde under sådana förhållanden icke undgås att kraven här måste ställas högre än på åtskilliga andra håll samt att dessa sjukhus i utgiftshänseende stälde sig avsevärt dyrare än andra sjukhus i landet. Från Stockholms stad och Stockholms läns representanter hade också vid flera tillfällen med skärpa framhållits, att de förpliktelser, som staten iklätt sig gentemot staden och landstinget måste fullgöras, i all synnerhet som staden och landstinget åtagit sig att bidra till sjukhusens uppförande och även för sin del fullgjort dessa åtaganden. Även i fråga om den polikliniska verksamheten vid serafimerlasarettet gällde en överenskommelse med Stockholms stad rörande denna verksamhets framtida uppehållande.

Beträffande nedflyttningen av vissa andre underläkare till tredje underläkare med avlöning numera i lönegraden Ex 18 ville direktionen framhålla, att detta spörsmål sammanhänge med den utredning, som anför-

trotts hälso- och sjukvårdssakkunniga. Direktionen avvaktade resultatet av denna utredning.

I fråga om ögonkliniken överflyttning erinrades, att personal vid ögonpolikliniken på serafimerlasarettet kvarstannade för bestridande av den inre verksamhet, som där skulle fortgå. Dess avlöning inginge i serafimerlasarettets stat med 10,739 kronor. Även anmärktes, att 5,400 kronor, som från karolinska institutets avlöningsstat (amanuensarvoden) gottgjorts serafimerlasarettet, icke gottgjordes karolinska sjukhuset. Den del av serafimerlasarettets s. k. avlösningspersonal (nattsköterskor m. fl.), som tjänstgjort på ögonkliniken, skulle fortfarande behövas på grund av kirurgiska och neurologiska kliniken utvidgning. Avlöningskostnaden för denna personal utgjorde 18,953 kronor. Till det beträffande serafimerlasarettet anförda beloppet — 73,140 kronor — borde sålunda läggas de nämnda beloppen. Summan — 108,232 kronor — utgjorde det belopp, som rätteligen borde kunna jämföras med det för karolinska sjukhuset angivna eller 148,113 kronor. Skillnaden kunde i huvudsak förklaras av lokalförhållandena. Yttinnehållet i ögonkliniken lokaler vid karolinska sjukhuset uppginge till 4,199 kvm, medan motsvarande lokaler vid serafimerlasarettet hade ett yttinnehåll av endast 1,724 kvm. Lokalerna vid karolinska sjukhuset vore fördelade i fyra olika våningar, medan vid lasarettet kliniklokalerna vore fördelade på endast två våningar och polikliniklokalen vore förlagd i en särskild för samtliga polikliniker gemensam byggnad. Ytterligare en omständighet, som ur personalsynpunkt vore av stor betydelse, vore att sjukrummen på karolinska sjukhusets allmänna avdelningar innehöle högst sex sängar, medan två salar på lasarettets ögonklinik innehöle elva sängar och två salar åtta sängar vardera. De nya lokalernas större utrymme måste medföra ökat städningsarbete och lokalernas fördelning i flera våningsplan och mindre salar nödvändiggjorde en ökad sjukvårdspersonal. Vid en översyn av kliniken på karolinska sjukhuset personalbehov kunde vissa befattningar möjligen inbesparas.

Beträffande anslagen till serafimerlasarettet ville direktionen erinra om att kostnaderna för lasarettet i viss utsträckning fördelades mellan staten, staden och landstinget, medan åter vid karolinska sjukhuset sådan fördelning icke ägde rum, utan dagkostnaden bestämdes med hänsyn till medelkostnaden vid stadens och landstingets sjukhus. Detta torde i någon mån inverka på att besparingar på lasarettets stat icke helt skulle kunna tillgodoföras staten. En omläggning av mera ingripande art syntes för övrigt här knappast böra äga rum utan hörande av stadens och landstingets vederbörande myndigheter.

I en vid direktionens utlåtande fogad promemoria av sysslomannen vid karolinska sjukhuset har ökningen av nettoutgifterna för karolinska sjukhuset beräknats sålunda:

Garnissonssjukvården	189,000
Sjukhuset i övrigt:	
rörligt tillägg och dyrtidstillägg	219,000
bränsle	125,000
ögonkliniken och psykiatriska kliniken	499,000
	<hr/>
	Summa kronor 1,032,000
Avgår: inkomster från nämnda kliniker	747,000
	<hr/>
	Nettoökning kronor 285,000

Direktionen hade i stort sett icke räknat med andra prisstegringar än ökade bränslekostnader.

I skrivelse den 28 januari 1941 har *direktionen* redogjort för resultatet av en av direktionen verkställd översyn av personalorganisationen vid vissa av karolinska sjukhusets avdelningar.

Översynen avsåg personalorganisationen beträffande de delar av karolinska sjukhuset, som tagits i bruk under år 1940 eller tidigare, nämligen sjukhusets medicinska och kirurgiska kliniker, kvinnokliniken, kliniken för öron-, näs- och halssjukdomar, jubileumskliniken, röntgendiagnostiska avdelningen, gymnastikavdelningen, tandpolikliniken och patologiska avdelningen.

Från föreståndarna för dessa avdelningar hade inforrats dels uppgifter om den dagliga arbetstiden för där tjänstgörande personal och dels yttranden om möjligheterna att utbyta befintliga befattningar mot befattningar i lägre lönegrad och om de ändringar i fråga om avdelningarnas organisation, som vore påkallade med hänsyn till nuvarande tidsläge.

Direktionen ville förutskicka, att redan det förslag till personalstat för sjukhuset, som den 26 oktober 1938 framlagts av direktionen, innefattat betydande inskränkningar av det personalbehov, som beräknats vid tidigare gjorda utredningar härom. Dessa inskränkningar hade grundats bland annat på det antagandet, att full drift av sjukhusets polikliniker knappast kunde påräknas under sjukhusets första verksamhetsår. Vid den prövning av direktionens förslag, som vidtagits i samband med propositionen 1939: 206, hade även den av direktionen föreslagna personalorganisationen avsevärt beskrivits. Sjukhusets nuvarande personalorganisation hade sålunda framkommit först sedan de i sådant avseende uppgjorda förslagen i olika instanser blivit föremål för noggrann granskning och underkastats betydande inskränkningar. Härtill komme, att en av förutsättningarna för de av direktionen vidtagna inskränkningarna i personalorganisationen, nämligen antagandet om en jämförelsevis långsam utveckling av poliklinikverksamheten, icke visat sig vara giltigt beträffande de under år 1940 ibruktagna poliklinikerna vid sjukhuset, där patientklientelet tvärtom redan blivit betydande, i viss omfattning beroende på att dessa polikliniker fått mottaga en avsevärd mängd sjuka från Stockholms garnison.

I detta avseende liksom i fråga om andra grenar av sjukhusets verksamhet vore det ännu svårt att med säkerhet bedöma såväl verksamhetens omfattning som det därav beroende personalbehovet. På många punkter måste därför bedömandet ställas på framtiden.

Sjukhusets verksamhet vore icke blott av lasarettstyp. Sjukhuset hade även att på remiss mottaga sjuka från andra delar av riket, varvid det ankomme på sjukhusets läkare att i många fall verkställa en omprövning av de resultat, vartill de remitterande läkarna kommit i fråga om dessa patienter. Därtill komme sjukhusets andra huvuduppgift nämligen undervisningen och den praktiska utbildningen av en stor del av landets blivande läkare. Slutligen finge det anses ankomma på sjukhusets befattningshavare att med utnyttjande av de moderna lokaler och den förstklassiga utrustning, som kommit sjukhuset till del, genom forskningsarbete, undersökningar och prov söka vinna nya erfarenheter, utveckla förbättrade metoder, pröva nya läkemedel m. m., och därigenom bereda ökade möjlig-

heter att upptäcka och häva sjukdomar. En reduktion av sjukhusets personal syntes icke utan tvingande skäl böra gå så långt att sjukhusets möjligheter att fylla ovan angivna uppgifter i allt för hög grad beskures.

Översynen har resulterat i förslag, att befattningen som biträdande läkare i endoskopi på öron-, näs- och halskliniken (arvode 6,500 kronor) ändras till underläkarbefattning med endoskopi som specialitet samt att två assistentsköterskor och en sköterskelev vid samma klinik indragas. Särskilt ingående har direktionen behandlat personalförhållandena vid jubileumskliniken. I vissa fall har direktionen förklarat sig ämna efter närmare utredning eventuellt inkomma med ytterligare besparingsförslag. Sålunda har direktionen förklarat sig ha för avsikt att närmare utreda frågan om möjligheterna att åt lägre avlönade befattningshavare uppdraga vissa av de uppgifter, som nu ankomma på jubileumsklinikens föreståndarinnor, och att organisera det fotografiska arbetet på lämpligare sätt genom en för sjukhuset i dess helhet och eventuellt även för serafimerlasarettet gemensam fotografiavdelning. Vidare har direktionen uttalat, att anledning förefunnes att beträffande löneplaceringen av klinikens kontrollbiträden söka åstadkomma överensstämmelse med avlöningsförhållandena för de övriga klinikernas kanslipersonal. Härjämte har föreslagits, att vissa biträden, som nu inneha vikariatsförordnanden i anledning av att ett antal assistentsköterskebefattningar vid kliniken icke blivit tillsatta, erhålla en tryggare anställning såsom extra ordinarie befattningshavare i lönegraden U 1, att de assistentskötersketjänster, som nu uppehållas av sjukvårdsbiträden, fortfarande hållas vakanta, tills dessa sjukvårdsbiträden avgå från tjänsten, samt att de nuvarande sjukvårdsbiträdena i övrigt, vilka nu äro placerade i lönegraden Eo 2, i mån av avgång ersättas med befattningar i löneplanen U. Direktionen har även ifrågasatt utredning beträffande sjuksköterskornas löneförhållanden vid landets kroppssjukhus. Beträffande garnisonssjukvården har direktionen påpekat, att personalförstärkning begärts hos de militära myndigheterna. Vid översynen ha framställts även andra önskemål om personalökning och förbättrad löneställning. Sålunda har direktionen framhållit, att arvodet till tandpoliklinikens föreståndare borde höjas från 3,500 till 6,500 kronor för erhållande av kvalificerad innehavare av befattningen, som kunde komma att ägna tillräcklig tid för ledningen av poliklinikens verksamhet.

Beträffande de närmare detaljerna i utredningen torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Allmänna lönenämnden, som yttrat sig rörande de i direktionens utredning framställda förslagen rörande ändrad löneställning för vissa befattningshavare, har anfört i huvudsak följande:

Allmänna lönenämnden delade direktionens uppfattning rörande lämpligheten av ett utbyte av de båda föreståndarinnetjänsterna vid jubileumskliniken mot befattningar i lägre lönegrader. Med hänsyn till att befattningarna tillkommit jämförelsevis nyligen, ville det dock knappast förefalla nämnden lämpligt att nu uppföra dem å övergångsstat. Nämnden ville

fördens skull förorda, att frågan om lämplig löneställning för de berörda båda befattningarna upptoges till omprövning i samband med nuvarande befattningshavares avgång.

I fråga om löneställningen för kontrollbiträdena tilläte sig lönenämnden erinra, att allmänna civilförvaltningens lönenämnd i utlåtande den 4 februari 1937 över direktionens förslag rörande anslag till sjukhuset för budgetåret 1937/38 berört nämnda spörsmål. Sagda lönenämnd anförde sålunda, att ehuru frågan om den erforderliga personalens storlek undandrog sig lönenämndens bedömande, nämnden emellertid icke kunnat undgå att finna det föreslagna antalet i 7 lönegraden placerade kontrollbiträden anmärkningsvärt stort. Med hänsyn härtill ville nämnden ifrågasätta, huruvida icke en del av de för dessa biträden avsedda göromålen skulle kunna anförtros åt befattningshavare i 4 lönegraden.

Även allmänna lönenämnden hölle för sin del före, att en del av kontrollarbetet skulle kunna utföras av personal i 4 lönegraden, och nämnden ville föreslå, att de nuvarande befattningarna i 7 lönegraden i tillämpligt antal vid inträdande avgång ersattes med tjänster i 4 lönegraden.

För närvarande funnes å tandpolikliniken ett särskilt arvode å 3,500 kronor till poliklinikföreståndaren. Direktionen hade i förevarande sammanhang föreslagit, att arvodet skulle höjas till 6,500 kronor eller samma belopp, som utginge till vissa biträdande läkare vid sjukhuset. Med hänsyn till vad direktionen anført rörande behovet av en dylik anordning, ansåge sig lönenämnden icke böra framställa någon erinran mot förslaget.

I övrigt hade direktionens förevarande förslag icke givit lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

För nästa budgetår kan förutses en betydande höjning av statsverkets nettoutgifter för karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet. Kostnadsökningen har givit statskontoret anledning föreslå utredning i syfte att nedbringa nettokostnaderna för budgetåret 1941/42 till de för budgetåret 1940/41 beräknade. Enligt statskontorets mening borde i detta syfte eftersträvas en minskning av de av sjukhusdirektionen äskade anslagen med omkring 700,000 kronor.

För egen del vill jag till en början i likhet med sjukhusdirektionen fästa uppmärksamheten på det förhållandet, att kostnaderna för garnisonssjukvården i Stockholm, vilka på grund av det försvarspolitiska läget under senaste tiden oavbrutet ökats, praktiskt taget i sin helhet stanna på statsverket och bortsett från vissa smärre utgifter bestridas från de till karolinska sjukhuset anvisade anslagen. För bestridandet av dessa kostnader lämnas icke något tillskott från fjärde huvudtiteln, ej ens som ersättning för de särskilda utgifter, som föranledas av den förstärkta försvarsberedskapen. Ehuru vissa skäl onekligen tala för att i varje fall de sistnämnda utgifterna borde i särskild ordning ersättas från de till försvarsändamål anvisade anslagen och alltså icke i sin helhet belasta åttonde huvudtiteln, finner jag mig dock icke böra för närvarande ifrågasätta ändring i den ordning för redovisning av kostnaderna för garnisonssjukvården i Stockholm, som tillstyrktes av min företrädare i ämbetet och så sent som år 1939 godkändes av riksdagen. Å andra sidan bör vid bedö-

Departementschefen.

mandet av sjukvårdskostnaderna vid karolinska sjukhuset givetvis iakttagas, att dessa kostnader till icke oväsentlig del belöpa på denna speciella sjukvårdsuppgift, till vilken icke finnes motsvarighet vid andra kropps-sjukhus, och att av den för budgetåret 1941/42 beräknade anslagshöjningen icke mindre än närmare 200,000 kronor falla på garnisonssjukvården. Om sjukhuset skulle från fjärde huvudtiteln tillföras ersättning för de av garnisonssjukvården föranledda utgifterna, skulle denna ersättning enligt sjukhusdirektionens beräkningar uppskattas till omkring en miljon kronor.

Om här bortses från den av direktionen förordade utökningen av antalet vårdplatser vid serafimerlasarettets kirurgiska och neurokirurgiska kliniker, är den del av den för nästa budgetår beräknade kostnadsökningen, som icke belöper på garnisonssjukvården, beroende i huvudsak av pristegringar (dyrtidstillägg, rörligt tillägg och bränsle) och av sådana organisatoriska utvidgningar, som planenligt genomförts i enlighet med beslut av 1940 års lagtima riksdag. Någon väsentligare av andra skäl betingad utökning av personalorganisationen har icke föreslagits av direktionen, som beaktat, att sådana utökningar icke under nuvarande förhållanden kunna utan tvingande skäl komma till stånd. Emellertid är det uppenbart, att det statsfinansiella läget nödvändiggör en omsorgsfull omprövning av möjligheterna att beskära personalorganisationen och begränsa utgiftsbehovet vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet liksom vid andra statliga inrättningar. Jag vill i detta hänseende erinra, att föredragande departementschefen i propositionen nr 206 till 1939 års lagtima riksdag utgick från att frågan om personalorganisationen vid karolinska sjukhuset skulle efter ytterligare utredning och med ledning av vunnen erfarenhet ånyo i sinom tid underställas riksdagen. I anledning härav anbefalldes Kungl. Maj:t den 22 juni 1939 sjukhusdirektionen att, med beaktande av vad i ämnet enligt propositionen yttrats, taga i förnyat övervägande frågan om personalorganisationen vid karolinska sjukhuset och därmed sammanhängande spörsmål. Då emellertid ännu icke tillräcklig erfarenhet om sjukhusverksamhetens omfattning och personalbehov förelåg, var sjukhusdirektionen icke i stånd att framlägga sådan utredning i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår. Kungl. Maj:t anbefalldes på grund härav direktionen den 28 juni 1940 att, efter det erfarenhet om personalbehovet under sjukhusets drift vunnits, taga i övervägande frågan om förbilligande av personalorganisationen vid karolinska sjukhuset och därmed sammanhängande spörsmål ävensom att med utredning och förslag i ämnet till Kungl. Maj:t inkomma. I sina nu föreliggande anslagsäskanden har direktionen konstaterat, att de hittills vunna erfarenheterna i fråga om personalbehovet icke syntes giva en tillräcklig grundval för ett slutgiltigt bedömande av personalorganisationen. Sedermera har direktionen emellertid med anledning av statskontorets utlåtande verkställt en översyn av personalorganisationen inom de sjukhusavdelningar, som tagits i bruk un-

der år 1940 eller tidigare. Som resultat av denna översyn föreligga förslag till vissa mindre omfattande besparingsåtgärder, önskemål om vissa lönehöjningar samt uttalanden, som giva vid handen, att direktionen vill framdeles efter närmare utredning inkomma med ytterligare förslag till besparingsåtgärder.

Vad sålunda anförts ger vid handen, att besparingssträvandena vid sjukhuset hittills icke avsatt några avsevärda resultat. Direktionen har erinrat om de olika omständigheter — hänsynen till de sjuka, nödvändigheten av att vidmakthålla den svenska läkarutbildningens standard, gällande författningsbestämmelser, som icke kunna åsidosättas vid sjukhusdriften, samt statens förpliktelser enligt gällande avtal med Stockholms stad och Stockholms läns landsting — som försvåra besparingsaktioner vid sjukvårdsinrättningar i allmänhet och vid förevarande sjukhus i synnerhet, och har även erinrat om direktionens stora arbetsbörda, som gör det svårt för direktionen att medhinna behandlingen av många stora och viktiga frågor. För egen del anser jag det ur många synpunkter lämpligast, att den fortsatta granskningen av personalorganisationen och utgiftsbehovet icke blott vid karolinska sjukhuset utan även vid serafimerlasarettet äger rum i samband med den allmänna granskning av statsutgifterna, som sker genom den av chefen för finansdepartementet med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 november 1940 tillsatta särskilda beredningen. Enligt vad jag inhämtat, komma dessa spörsmål att upptagas av beredningen, som dock icke torde kunna slutföra granskningen i så god tid, att resultatet kan beaktas vid anslagsberäkningarna för nästa budgetår.

Vid sådant förhållande anser jag mig böra föreslå, att anslagsberäkningarna för budgetåret 1941/42, i avbidan på de förslag som vid det fortsatta besparingsarbetet kunna framkomma, grundas på sjukhusdirektionens nu föreliggande anslagsäskanden. Jag vill erinra, att personalorganisationen vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet i stort sett icke torde lägga hinder i vägen för vidtagandet av de besparingsåtgärder, som kunna befinnas lämpliga och möjliga att genomföra. En betydande del av personalen innehar icke-ordinarie anställning, vartill kommer, att lediga eller ledigblivande ordinarie tjänster få besättas med ordinarie innehavare först efter Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall.

De av direktionen i skrivelsen den 28 januari 1941 föreslagna omedelbara besparingsåtgärderna förordar jag och utgår vid anslagsberäkningarna från att de komma till utförande. Jag vill icke motsätta mig förslaget att befattningen som biträdande läkare i endoskopi ändras till förste underläkarbefattning. Däremot kan jag icke nu förorda den för tandpoliklinikens föreståndare ifrågasatta arvodeshöjningen. Mot förslaget i vad det rör den lägre sjukvårdspersonalen vid jubileumskliniken har jag intet att erinra. Frågan om en allmän utredning rörande löneförhållandena för sjuksköterskorna vid landets kroppssjukhus torde få prövas i ett vidare sammanhang. Vad av allmänna lönenämnden yttrats rörande föreståndarinnetjän-

sterna vid jubileumskliniken och kontrollbiträdena därstädes torde bära av direktionen iakttagas.

I likhet med statskontoret förordar jag direktionens förslag om bemyndigande för direktionen att på lediga befattningar förordna vakansvikarier med andra arbetsuppgifter än för befattningen avsetts, varvid jag dock liksom statskontoret förutsätter, att ersättningen till vakansvikarierna icke bestämmes till högre belopp än som kan tillkomma vederbörande jämlikt civila avlöningsreglementet vid förordnande på den vakanta tjänsten. Det är möjligt, att denna anordning kan bli av betydelse för utrönande av — såsom direktionen uttryckt saken — dels möjligheterna till besparingar och dels den organisation, som under sjukhusens fortsatta drift kan visa sig mest ändamålsenlig. Universitetsmyndigheternas och medicinalstyrelsens betänkligheter mot ett genomförande av detta förslag kan jag icke dela, då det självklart får förutsättas, att sjukhusdirektionen vid tillämpningen av bemyndigandet kommer att beakta sjukvårdens och undervisningens legitima intressen.

Vad speciellt beträffar ögonkliniken vid karolinska sjukhuset, är det såsom statskontoret påpekat påfallande, att kostnaderna för denna klinik i de nya lokalerna bli avsevärt mycket större än motsvarande kostnader under klinikens verksamhet vid serafimerlasarettet. Å andra sidan har sjukhusdirektionen erinrat om de faktorer, som föranleda kostnadshöjningen och som äro orsak till att sjukvård vid karolinska sjukhuset överbudtaget måste draga högre kostnader än motsvarande sjukvård i äldre lokaler av det slag, som förekommer vid serafimerlasarettet. Det synes nödvändigt att i huvudsak lägga jämväl direktionens förslag rörande denna klinik till grund för kostnadsberäkningarna. Direktionen har, såsom av det anförda framgår, sin uppmärksamhet riktad på önskvärdheten av att så långt ske kan nedbringa kostnaderna och torde i detta syfte vidtaga åtgärder för tillsättande av tjänster vid ögonkliniken endast i den mån tjänsterna på grund av verksamhetens omfattning visa sig oundgängligen erforderliga.

4. Vårdavgifter.

Med anledning av de stigande sjukvårdskostnaderna vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet och den höjda taxan för vård och undersökning på de kommunala sjukhusen i Stockholm förutsattes i den förutnämnda propositionen 1940:149, att vårdavgifterna vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet skulle höjas. Direktionen hade föreslagit, att avgifterna i enskilt och halvskilt rum icke skulle höjas för sjuka, boende inom riket, och svenska medborgare, boende på utrikes ort, medan däremot höjning skulle ske för vissa utländska medborgare, som ej voro mantalsskrivna i riket. I fråga om vård i allmän sal skulle enligt direktionens förslag sjuka, boende inom annan del av riket än Stockholms stad och Stockholms län, i princip erläggas samma förhöjda avgift som stockholmsspatienter hade att

erlägga på stadens sjukhus, varjämte avgifterna för utländska medborgare, som ej voro mantalsskrivna inom riket, skulle — dock med viss begränsning för patienter från övriga nordiska länder — undergå förhöjning. Direktionen förutsatte, att även avgifterna för poliklinisk behandling skulle höjas. I propositionen uttalade jag min principiella anslutning till direktionens förslag. Dock framhöll jag, att ett av sjukhusdirektören framställt förslag om höjning även av vårdavgifterna vid karolinska sjukhuset för patienter å enskilda och halvenskilda rum, boende inom riket, och svenska medborgare, boende å utrikes ort, förtjänade att närmare övervägas. Därvid borde särskilt beaktas, om den differentiering av avgifterna för dessa patienter vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet, som skulle bli en följd av ett accepterande av sjukhusdirektörens mening, kunde vålla olägenheter. Riksdagen anslöt sig till min uppfattning.

Genom beslut den 28 juni 1940 har Kungl. Maj:t i huvudsaklig överensstämmelse med vad direktionen föreslagit fastställt nya legosängsavgifter, att tills vidare under budgetåret 1940/41 utgå vid vård av på karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet intagna sjuka. Samtidigt har direktionen anbefallts verkställa utredning om höjning av förutnämnda avgifter för vård på enskilda rum.

Direktionen har i samband med sina nu föreliggande anslagsäskanden till behandling upptagit frågan om en höjning av nämnda avgifter.

Förslaget om höjning av ifrågavarande avgifter vid karolinska sjukhuset innebure en höjning av avgiften i enskilt rum från 15 till 18 kronor för dag och av avgiften i halvenskilt rum från 10 till 12 kronor för dag. De föreslagna avgiftsbeloppen skulle komma att överstiga ej blott motsvarande avgifter vid serafimerlasarettet utan även avgifterna för stockholmspatienter inom motsvarande avdelningar vid Stockholms stads sjukhus, vilka avdelningar i allmänhet torde i huvudsak få anses likvärdiga med serafimerlasarettets. På Stockholms läns centrallasarett vid Mörby vore avgifterna under de första 30 dagarna för helenskilt rum 14 och för halvenskilt 8 kronor samt därefter 10 respektive 6 kronor, varvid särskild ersättning till läkare inginge i dagskostnaden.

Med hänsyn härtill skulle en differentiering i avseende å avgifterna i hel- och halvenskilda rum på karolinska sjukhuset sannolikt på ett menligt sätt inverka på beläggningen av dessa avdelningar, varför direktionen icke kunde tillstyrka en sådan differentiering.

Inom direktionen har *överdirektören von Dardel* anfört skiljaktig mening:

Sedan Kungl. Maj:t höjt avgifterna på de allmänna vårdplatserna vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet, syntes en höjning av avgifterna på de nyinredda, med fullgod utrustning försedda enskilda vårdavdelningarna vid förstnämnda sjukhus vara påkallad, vilket för närvarande knappast kunde anses vara fallet i fråga om avgifterna på motsvarande äldre och mindre väl utrustade avdelningar vid serafimerlasarettet.

Differentiering i avseende å avgifter inom sjukhusens halvenskilda avdelningar tillämpades för närvarande, i det att avgiften i vissa halvenskilda rum på serafimerlasarettet vore lägre än i andra dylika rum. Denna differentiering syntes icke ha medfört några olägenheter. Tidigare hade även vid

lasarettet tillämpats differentiering mellan avgifterna i enskilda rum på lasarettets kirurgiska klinik och övriga kliniker, i det att en särskild amorteringsavgift för vård å den kirurgiska klinikens enskilda vårdavdelning utgått under en viss tid efter klinikens ombyggnad. På enskilda sjukhus varierade avgifterna också i betydande utsträckning efter de bekvämligheter, som kunde beredas i olika rum.

Det syntes därför icke föreligga något avgörande hinder mot en differentiering i fråga om avgifterna inom ifrågavarande avdelningar på de två sjukhusen. Tvärtom kunde tillämpning av lika avgifter för avdelningar av olika beskaffenhet befaras på ett menligt sätt förrycka avdelningarnas beläggning.

Vid avvägning av de belopp, varmed avgifterna vid en sådan differentiering skulle utgå på karolinska sjukhuset, syntes emellertid en viss försiktighet böra iakttagas. Den ekonomiska bärkraften inom stora delar av det avsedda patientklientelet torde under den senaste tiden ha undergått en avsevärd sänkning. Det syntes snarare vara denna omständighet än avgifternas differentiering efter rummens beskaffenhet, som kunde befaras menligt inverka på beläggningen, under förutsättning att en alltför stark höjning av avgifterna vidtoges. Överdirektören ansåge därför, att direktionen bort föreslå en måttlig höjning av avgifterna inom ifrågavarande avdelningar å karolinska sjukhuset, enligt vilken dessa avgifter skulle komma att utgå med förslagsvis följande belopp för vård dag, nämligen (inom parentes anges motsvarande avgifter vid serafimerlasarettet):

	i enskilt rum	i halvenskilt rum
för sjuka, boende inom riket, samt svenska medborgare, boende å utrikes ort	17 kronor (15 kronor)	11 kronor (10 kronor)
för danska, finska, isländska och norska medborgare, som ej äro bosatta inom riket	19 kronor (17 kronor)	12 kronor (12 kronor)
för andra utländska medborgare som ej äro mantalsskrivna inom riket	22 kronor (22 kronor)	14 kronor (14 kronor)

En dylik förhöjning skulle kunna medföra en ökning av sjukhusets inkomster med omkring 40,000 kronor.

Även på serafimerlasarettets neurokirurgiska avdelning kunde efter en ombyggnad anledning föreligga att tillämpa något förhöjda avgifter.

Statskontoret har påyrkat höjning av de ifrågavarande avgifterna för enskild vård och av de för utländska patienter gällande avgifterna:

Vårdavgifterna å de enskilda och halvenskilda rummen borde i princip så avvägas, att de täckte, förutom den egentliga vårdkostnaden, jämväl de beräkneliga utgifterna för förräntning och amortering av den särskilda anläggningskostnaden för dessa vårdplatser. Då kostnaden för vård dag å sjukhuset torde komma att belöpa sig till ungefär 15 kronor, vore det uppenbart, att de nu gällande vårdavgifterna icke beredde sjukhuset täckning för dessa kostnader. Framför allt med hänsyn härtill syntes en icke alltför obetydlig avgiftshöjning ofrånkomlig. För sjuka, boende inom riket, samt svenska medborgare, boende å utrikes ort, syntes dagavgiften därför böra fastställas till lägst de belopp, som överdirektören von Dardel tidigare föreslagit, eller 18 kronor vid vård å enskilt rum och 12 kronor i halvenskilt rum.

Avgifterna för danska, finska, isländska och norska sjuka, som ej vore bosatta inom riket, borde icke skäligen sättas lägre än de avgifter, som uttoges vid Stockholms stads sjukvårdsinrättningar av svenskar, bosatta utanför Stockholm, eller 22 kronor i enskilt rum och 15 kronor i halvenskilt rum. För andra utlänningar, som ej vore mantalsskrivna inom riket, torde avgifterna böra höjas till 25 kronor, respektive 17 kronor. Det kunde ifrågasättas, om icke en motsvarande höjning vid serafimerlasarettet för dessa icke inom riket bosatta kategorier av sjuka borde komma till stånd.

Kanslern har åberopat ett av *karolinska institutets lärarkollegium* avgivet yttrande, däri kollegiet uttalat sin anslutning till direktionens mening i fråga om avgifterna på de enskilda avdelningarna vid karolinska sjukhuset.

Direktionen — inom vilken dock överdirektören vidhållit sin tidigare uttalade mening — har i ett senare utlåtande i ärendet bestritt riktigheten av vad statskontoret anför:

Direktionen delade icke statskontorets uppfattning, att karolinska sjukhuset genom avgifterna skulle erhålla täckning för samtliga kostnader för de enskilda rummens byggande och användning. Direktionen ville erinra om att dessa avgifter delvis höjdes från och med den 1 juli 1940 och att det därför torde vara anledning att ställa sig något avvaktande inför kravet på vidtagandet av ytterligare höjning. I fråga om avgifterna för danska, finska, isländska och norska medborgare, som ej vore bosatta inom riket, hade direktionen, icke minst med tanke på de statliga kroppssjukhusens karaktär av rikssjukhus, ansett just nu rådande politiska och ekonomiska förhållanden i övriga nordiska länder icke motivera ytterligare höjning av avgifterna. Redan nu vore dylika sjuka endast i undantagsfall i stånd att erlagga avgiften.

De skäl, som anförts mot en höjning av avgifterna vid karolinska sjukhuset för patienter på hel- och halvenskilda rum, synas icke övertygande. Med hänsyn till de stegrade kostnaderna för sjukhusdriften torde en sådan höjning svårligen kunna undvikas. Jag anser mig böra för egen del ansluta mig till den mening, som uttalats av sjukhusets överdirektör. Skulle avgiftshöjningen menligt inverka på beläggningen av de hel- och halvenskilda rummen vid karolinska sjukhuset, bör givetvis frågan upptagas till nytt övervägande.

Kungl. Maj:t torde äga utan riksdagens medverkan meddela beslut i frågor av denna art. Med hänsyn till spørsmålets samband med anslagsberäkningarna för nästa budgetår har jag emellertid ansett mig böra i detta sammanhang ingå på detsamma. De slutliga beräkningarna för nästa budgetår av inkomsterna vid karolinska sjukhuset torde få ske med hänsynstagande till vad av mig nu anförts. Beträffande inkomsterna av den kontrollverksamhet, som förutsättes skola utövas av forskningsavdelningarna vid Konung Gustaf V:s jubileumsklinik, hänvisar jag till vad i det föregående yttrats.

Departement-
schefen.

II. Anslag till avlöningar vid karolinska sjukhuset.

1. Nuvarande förhållanden.

I riksstaten för budgetåret 1940/41 är under åttonde huvudtiteln förslagsanslaget till Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Avlöningar uppfört med 3,496,000 kronor. Anslaget disponeras jämlikt personalförteckning och avlöningsstat, vilka jämte därtill hörande bestämmelser finnas införda på sid. 440 ff. i statsloggaren för budgetåret 1940/41.

2. Garnisonsavdelningarna.

Såsom förut nämnts, utgöras karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar från och med innevarande budgetår av en kirurgisk avdelning på sjukhusets kirurgiska klinik samt en medicinsk och en venerologisk avdelning på garnisonssjukhuset i Stockholm.

Beträffande den lägre sjukvårds- och ekonomipersonalen vid garnisonssjukhuset uttalade 1940 års lagtima riksdag, att den olikformighet i lönesättningen m. m., som rådde mellan de lägre befattningshavarna vid garnisonssjukhuset å ena sidan och karolinska sjukhuset å den andra, borde vid garnisonssjukhusets inordnande under karolinska sjukhuset utjämnas. Riksdagen lämnade därför Kungl. Maj:t befogenhet att, i den mån så erfordrades, efter närmare utredning och på förslag av direktionen fastställa en sådan lönereglering för nämnda personal vid garnisonssjukhuset, som i löneavseende försatte densamma i stort sett i paritet med motsvarande befattningshavare vid karolinska sjukhuset.

Genom beslut den 28 juni 1940 har Kungl. Maj:t meddelat lönebestämmelser för den ifrågavarande personalen, varigenom denna erhållit extra ordinarie tjänsteställning i överensstämmelse med de grunder, som från och med innevarande budgetår gälla för motsvarande befattningshavare vid karolinska sjukhuset i övrigt.

Direktionen har för nästa budgetår föreslagit en höjning av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal vid garnisonsavdelningarna med 53,000 kronor, huvudsakligen till följd av förutnämnda lönereglering och den starka utökning av garnisonssjukvården, som föranletts av den förstärkta försvarsberedskapen.

• Då en stor del av garnisonssjukhusets personal tidigare avlönats enligt nettolönsystem med fri kost och i vissa fall fri bostad måste omläggningen av avlöningsförhållandena till det vid karolinska sjukhuset tillämpade bruttolönsystemet medföra en avsevärd höjning av de kontanta lönebeloppen. Denna höjning kunde beräknas uppgå till något över 20,000 kronor. Då befattningshavarna bleve skyldiga att till sjukhuset erlagga ersättning för

åtnjutna naturaförmåner, uppvägdes denna avlöningsförhöjning till övervägande del av sådan ersättning, vilken komme att tillföras vederbörande inkomstanslag.

Det belopp, vartill ifrågavarande anslagspost upptagits för innevarande budgetår, hade beräknats under förutsättning, att för de till garnisonssjukhuset förlagda medicinska garnisonsavdelningarna skulle erfordras ibruktagandet av tre sjukavdelningar å sjukhuset eller något över 100 vårdplatser. Under innevarande år hade emellertid antalet patienter på dessa avdelningar varit betydligt större än man sålunda beräknat, närmast beroende på det stora antal värnpliktiga, som under året varit inkallade till följd av rådande förstärkta försvarsberedskap. I följd härav hade ytterligare en vårdavdelning på sjukhuset måst beläggas med medicinska sjukdomsfall bland garnisonen, vilket nödvändiggjort anställandet från och med ingången av innevarande budgetår av följande extra personal vid garnisonssjukhuset:

2 sjuksköterskor	i lönegrad	Ex 7,
1 assistentsköterska	»	» Ex 5,
1 kokerska	»	» Ex 2,
1 sköterskebiträde	»	» Ex U 1,
2 köksbiträden	»	» Ex U 1,
2 städerskor	»	» Ex U 1.

Hur förhållandena komme att gestalta sig under budgetåret 1941/42 vore svårt att förutspå, men man torde böra räkna med att sjukhuset under nämnda år kunde komma att drivas i samma omfattning, som nu vore fallet. Möjlighet torde böra beredas för att, om så bleve fallet, giva innehavarna av nämnda extra befattningar extra ordinarie anställning från och med budgetåret 1941/42.

För innevarande budgetår finnes upptagen en befattning som husmoder i lönegrad Eo 7. Tidigare hade denna befattning varit placerad i lönegrad Eo 9. Därvid hade man utgått från det antagandet, att husmoderns arbetsuppgifter skulle komma att minskas i samband med att de kirurgiska garnisonsavdelningarna överflyttades till karolinska sjukhuset. Så hade emellertid ej blivit fallet, då de medicinska garnisonsavdelningarna efter denna överflyttning i motsvarande grad utökats. Någon kompetent innehavare till befattningen hade ej kunnat anskaffas på annat sätt än genom anställande av en erfaren pensionerad sjuksköterska. Denna sjuksköterskas medverkan torde dock icke kunna påräknas för någon längre tid, och då under alla förhållanden kraven på husmodern icke kunde minskas, syntes det väl befogat att ifrågavarande befattning placerades i lönegraden Eo 9.

Två befattningar som eldare vid garnisonssjukhuset hade för innevarande budgetår varit upptagna i lönegraden Eo 6. Motsvarande befattningar vid karolinska sjukhuset vore placerade i lönegraden Eo 5, varför dessa eldarbefattningar vid garnisonssjukhuset även de borde placeras i lönegraden Eo 5. För närvarande uppehölls dessa befattningar med vikarier.

Direktionen hade anbefallts verkställa utredning rörande möjligheterna att för köks- och tvättförsörjningen vid garnisonssjukhuset anlita köks- och tvättinrättningarna vid karolinska sjukhuset eller serafimerlasarettet. En sådan utredning hade verkställts av intendenten vid garnisonssjukhuset. Enligt denna utredning vore antalet kosttagare vid garnisonssjukhuset un-

der nuvarande förhållanden betydligt större än vad tidigare beräknats bli fallet och uppginge för närvarande till omkring 330. Deras kosthåll syntes därför icke utan synnerligen stora olägenheter kunna ombesörjas av något av de övriga sjukhusen. Vad sålunda sagts komme att gälla i ännu högre grad, i händelse antalet patienter på sjukhuset ytterligare utökades. Att under nuvarande förhållanden helt eller delvis nedlägga köksdriften vid sjukhuset eller tvättinrättningen därstädes, syntes därför icke vara tillrädligt. På grund härav och då nu rådande brist på motorbränsle borde föranleda till återhållsamhet i fråga om transporter, som ej vore oundgängligen nödvändiga, har direktionen föreslagit, att driften av garnisonssjukhusets köks- och tvättinrättning tills vidare finge fortgå.

Allmänna lönenämnden har framhållit, att förutnämnda extra personal anställt för att tillgodose ett behov av arbetskrafter, som närmast sammanhänge med de omfattande extraordinära inkallelserna till militärtjänstgöring. Även om sagda personal kunde bli behövlig jämväl under nästa budgetår, vore detta icke tillräcklig anledning att bereda befattningshavarna extra ordinarie anställning. Lönenämnden avstyrkte för den skull direktionens förslag i förevarande hänseende.

Statskontoret har anfört, att det givetvis föreläge särskilda svårigheter att redan nu kunna förutse behovet av antalet vårdplatser på garnisonsavdelningarna under budgetåret 1941/42, då detta behov vore beroende av den militära beredskap, som visade sig erforderlig. Enär emellertid möjlighet komme att förefinnas för Kungl. Maj:t att i mån av behov utöver i staterna beräknade belopp anvisa medel för förstärkning av den icke-ordinarie personalen, syntes vissa skäl tala för att anslagsposten till grundavlöningar endast uppräknades med det belopp, som erfordrades på grund av övergången från netto- till bruttolönesystem.

Medicinalstyrelsen har anslutit sig till sjukhusdirektionens uppfattning, att köks- och tvättinrättningarna vid garnisonssjukhuset icke böra indragas.

Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse har ej funnit anledning till erinran mot direktionens förslag.

Departementschefen.

Behovet av icke-ordinarie personal vid garnisonsavdelningarna under nästa budgetår synes kunna beräknas i anslutning till direktionens förslag. I likhet med allmänna lönenämnden anser jag, att den extra personal, vars anställande föranletts av den förstärkta försvarsberedskapen, icke lämpligen bör erhålla extra ordinarie anställning. Däremot synes direktionens förslag i fråga om löneställningen för husmodern och två eldare vid garnisonssjukhuset böra läggas till grund för beräkningarna av medelsbehovet. På av direktionen anförda skäl torde köks- och tvättinrättningarna vid garnisonssjukhuset icke böra nu indragas.

Till frågan om beräkningen av nu ifrågavarande anslagspost återkommer jag i det följande. I detta sammanhang vill jag emellertid framhålla, att

jag i motsats till statskontoret finner det riktigast, att denna post för nästa budgetår uppskattas med ledning av det utgiftsbehov, som under innevarande budgetår befunnits föreligga.

3. Vissa arvodesbefattningar.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1939/40 föreslog direktionen inrättande av åtta befattningar som biträdande läkare, däribland en på öron-, näs- och halsklinik. I propositionen nr 206 till 1939 års lagtima riksdag förordades inrättande av endast fem biträdande läkarbefattningar med arvode av 7,500 kronor för år. Beträffande ifrågavarande klinik uttalade min företrädare i ämbetet, att han icke blivit övertygad om behovet av biträdande läkare vid kliniken, där antalet vårdplatser komme att utgöra endast 89. I stället borde arvode av 6,500 kronor anvisas till en föreståndare för avdelningen för endoskopi vid kliniken. Riksdagen biföll vad sålunda föreslagits. De ifrågavarande biträdande läkarna benämnas numera biträdande överläkare.

Direktionen har nu tillstyrkt, att en befattning som biträdande överläkare inrättas vid öronkliniken i stället för den biträdande läkarbefattningen i endoskopi.

Statskontoret har icke funnit sig kunna i nuvarande läge tillstyrka direktionens förslag, vilket skulle medföra en kostnadsökning med 1,000 kronor.

Lärarkollegiet vid karolinska institutet har, med instämmande av kanslern, tillstyrkt direktionens framställning.

Genom inrättande av den föreslagna överläkarbefattningen skulle en självständig verksamhet vid öronkliniken kunna beredas en högt förtjänt forskare, docenten Frenckner, vilken under mångårigt arbete vid kliniken fullkomnat särskilt metoderna för den elektrokirurgiska behandlingen av de elakartade tumörerna i munhåla och överkäke samt de endoskopiska undersökningsmetoderna. Dessa metoder vore i sin nuvarande form jämförelsevis nya och fordrade alltjämt fortsatt vetenskapligt och praktiskt utarbetande. Tillräckligt antal väl utbildade läkare inom detta område hade ej ännu hunnit utbildas.

Direktionen har vidare upplyst att överläkaren för sjukhusets medicinska klinik hemställt om förhöjning av de arvoden å 6,000 kronor, som nu utgå till sjukhusets laboratorer. Även om direktionen med hänsyn till de kompetenskrav, som borde ställas på dessa befattningshavare, funne vissa skäl tala för en förhöjning av arvodena, ansåge sig direktionen icke under nuvarande förhållanden böra taga ställning till spörsmålet, utan borde härmed anstå, till dess dels det statsekonomiska läget förändrats och dels direktionen bleve i tillfälle att vidtaga en allmän omprövning av sjukhusets personalorganisation.

Medicinalstyrelsen, som under hand inhämtat, att laboratorerna icke hade annat avlönat arbete vid sidan av sitt laboratoriearbete, har funnit sig böra föreslå, att deras arvoden höjas från 6,000 kronor till 7,500 kronor för år.

Även *lärarkollegiet*, i vars yttrande *kanslern* instämt, har förordat sådan arvodeshöjning.

Enligt beslut vid 1940 års lagtima riksdag ha föreståndarna för patologiska avdelningen och radiopatologiska forskningsavdelningen tillerkänts samma föreståndararvode av 1,500 kronor som överläkarna vid klinikerna.

Överläkarna ha enligt § 108 reglementet för karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet (1939: 416) rätt till årlig semester, vilken för flertalet av dem uppgår till högst 60 dagar. Beträffande semester för ovannämnda föreståndare för de patologiska avdelningarna äro däremot inga bestämmelser meddelade.

Direktionen har anhållit, att föreståndaren för patologiska avdelningen och föreståndaren för radiopatologiska forskningsavdelningen måtte, räknat från och med den 1 juli 1940, tillerkännas rätt till årlig semester under högst 60 dagar.

Statskontoret har icke funnit något att erinra mot bifall till framställningen. Föreskrift borde meddelas, att arvode till vikarie under semester för sagda föreståndare skulle utgå med 240 kronor för semesterperioden.

Departementschefen.

Jag finner icke tillräckligt starka skäl tala för att under nuvarande förhållanden, innan resultatet av den pågående översynen av karolinska sjukhusets personalorganisation föreligger, en biträdande överläkarbefattning inrättas vid öron-, näs- och halskliniken. Det synes oklart i vad mån andra avdelningar vid sjukhuset vid bifall till direktionens framställning skulle komma att framstå som missgynnade. Befattningen som biträdande läkare i endoskopi torde emellertid, såsom jag redan i annat sammanhang föreslagit, böra förändras till underläkartjänst med endoskopi som specialitet.

I fråga om laboratorernas löneställning har direktionen icke nu ansett sig böra framställa förslag. Detta spörsmål torde därför icke böra nu upptagas.

Vad beträffar frågan om rätt för de patologiska avdelningarnas föreståndare att behålla sina föreståndararvoden under semesterledighet, finner jag mig i likhet med statskontoret böra tillstyrka, att arvode till vikarie för dessa föreståndare skall under semesterperioden utgå med 240 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i dessa och liknande frågor fatta beslut.

4. Nya underläkartjänster.

Vid karolinska sjukhuset har antalet underläkare för innevarande budgetår ökats med en förste underläkare, vilken i första hand skall tjänstgöra som verksläkare. Vid sjukhuset finnas nu 17 förste, 26 andre och 6 tredje underläkartjänster. Avlöningsförmånerna för underläkarna vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet samt rätten för dem att uppbära ersättning för vissa intyg och utlåtanden ha provisoriskt reglerats för innevarande budgetår i avvaktan på en slutlig reglering av de yngre läkarnas löneförmåner och rätt till ersättning av nämnda art.

Direktionen har efter framställning av vederbörande överläkare hemställt, att ytterligare en andre underläkare måtte få redan under innevarande budgetår anställas på kirurgiska kliniken vid karolinska sjukhuset samt att en för fysikalisk-terapeutiska avdelningen av sjukhusets medicinska klinik avsedd andre underläkarbefattning måtte från och med nästa budgetår förändras till förste underläkartjänst.

Överläkaren för kirurgiska kliniken hade hemställt om utökning av antalet underläkare på kliniken, dels under innevarande budgetår med en andre underläkare och dels från och med budgetåret 1941/42 med ytterligare en tredje underläkare. Han hade därvid åberopat en av honom och professorn E. Key år 1939 gjord framställning om underläkarantalets utökning samt därutöver uttalat, att en särskild underläkare behövde anställas på kliniken för att tjänstgöra såsom narkosunderläkare och uppehålla narkosläkarens arbetsuppgifter under de tider, dennes tjänstgöring vore förlagd vid serafimerlasarettet.

Direktionen tillstyrkte anställandet från och med innevarande budgetår av en andre underläkare på kliniken under förutsättning att det statsökonomiska läget så medgäve. Om klinikens läkarkrafter på detta sätt förstärktes, syntes tills vidare kunna anstå med inrättandet av narkosunderläkartjänsten.

Överläkaren för medicinska kliniken hade hemställt, att dels för vart och ett av sjukhusets tre centrallaboratorier måtte få disponeras en tredje underläkare, vilket skulle innebära utökning av antalet dylika läkare med två, dels ock att den andre underläkarbefattning, som nu vore placerad på den fysikalisk-terapeutiska avdelningen, måtte förändras till en förste underläkarbefattning.

För den ursprungligen föreslagna odelade fysikalisk-terapeutiska avdelningen hade beräknats en biträdande överläkare och en andre underläkare. Avdelningen hade emellertid uppdelats i tvenne, nämligen ljusavdelningen, som lagts under ledning av radiumhemmets läkare, och elektroterapi- och badavdelningen. För denna senares skötsel hade en andre underläkare ansetts tillräcklig. Sjukvården å denna avdelning hade emellertid tagit en större omfattning än beräknat och medfört vidgade arbetsuppgifter och krav på ökade kvalifikationer, varför *direktionen* ansåge sig böra tillstyrka framställningen i denna del.

Kravet på utökade läkarkrafter på centrallaboratorierna syntes kunna tillgodoses genom ändrad disposition av de nuvarande läkarbefattningarna.

Medicinalstyrelsen har tillstyrkt inrättandet även av en tredje underläkartjänst vid kirurgiska kliniken.

Karolinska sjukhusets kirurgiska klinik hade, även om hänsyn toges enbart till den egentliga sjukvården och till tjänstgöringen å poliklinik, ett för litet antal underläkare. Toges därjämte i betraktande dels den undervisning, som ålåg underläkarna, dels arbetet med patienternas efterundersökning, dels ock fordran på vetenskapligt arbete och litteraturstudier, bleve kravet på ytterligare en andre och en tredje underläkare väl motiverat. Visserligen avlastades underläkarnas arbete i viss mån genom att en särskild narkosläkare anställdes vid sjukhuset, men då denne även skulle tjänstgöra vid serafimerlasarettet, vore behovet av en narkosunderläkare som dennes ersättare stort.

Statskontoret har avstyrkt direktionens ifrågavarande förslag. Därest en förstärkning av antalet underläkare å kirurgiska kliniken av direktionen skulle anses ofrånkomlig, syntes detta i nuvarande läge endast böra ske genom överflyttning av personal från annan avdelning vid sjukhuset.

Lärarkollegiet vid karolinska institutet och *universitetskanslern* ha framhållit vikten av att antalet underläkare vid karolinska sjukhuset beräknades så att ej blott sjukvården utan även undervisningen och forskningen tillbörligt tillgodosåges.

Direktionen har i en senare skrivelse framhållit, att det icke vore möjligt tillgodose kirurgiska klinikens behov av läkare genom förflyttning av läkare från annan avdelning vid sjukhuset.

Departementschefen.

De s. k. läkarintygssakkunniga ha, såsom förut nämnts, avgivit betänkande angående utfärdande av samt ersättning för vissa läkarintyg. Betänkande har överlämnats till 1938 års hälso- och sjukvårdssakkunniga för att beaktas vid deras utredning rörande yngre läkares löne- och arbetsförhållanden. Denna utredning har ännu icke slutförts. De för innevarande budgetår gällande bestämmelserna rörande underläkarnas vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet avlöningsförmåner och rätt till ersättning för berörda intyg torde därför tills vidare få gälla även under nästa budgetår.

Vid prövning av behovet av läkarpersonal måste givetvis största återhållsamhet iakttagas ej minst med tanke på den översyn av personalorganisationen, som för närvarande enligt det föregående pågår. Å andra sidan är det uppenbart, att för sjukhusverksamheten oundgängligen erforderliga tjänster icke kunna undvaras. Av de nya underläkartjänster, som föreslagits för karolinska sjukhusets del, synes mig endast en andre underläkartjänst vid kirurgiska kliniken vara så starkt av behovet påkallad, att jag finner mig böra tillstyrka medelsanvisning för detta ändamål. Härvid förutsätter jag i anslutning till vad direktionen anfört, att det icke är möjligt att tillgodose läkarbehovet vid denna klinik genom överflyttning av läkare från någon annan klinik vid karolinska sjukhuset eller serafimerlasarettet.

Då nämnda läkartjänst synes vara behövlig redan under innevarande budgetår, torde direktionen böra erhålla rätt att överskrida vederbörande anslagspost för budgetåret 1940/41 med det belopp, som erfordras för ändamålet.

En ny förste underläkartjänst synes också böra inrättas i stället för den nuvarande befattningen såsom biträdande läkare (endoskopi) vid öron-, näs- och halskliniken. För denna fråga har redogjorts i det föregående.

5. Sköterskepersonalen.

Direktionen har i anslutning till ett av ögonklinikens överläkare framlagt förslag ifrågasatt, att fyra assistentsköterskebefattningar i lönegraden Eo 5 vid ögonkliniken ersättas med fyra sköterskebiträden i lönegraden U 1. Liknande besparingsåtgärder vid övriga kliniker hade direktionen för avsikt att taga ställning till i samband med omprövningen av sjukhusets personalorganisation.

Medicinalstyrelsen har avstyrkt, att sköterskor ersattes med sköterskebiträden i andra fall än där särskilt vägande skäl talade för en sådan anordning. Styrelsen har anfört, att en sådan åtgärd skulle innebära en återgång till förhållanden, som tidigare varit rådande, och skulle kunna öva inflytande på personalorganisationen vid andra sjukhus, varigenom sjukhuset indirekt skulle kunna framkalla en försämring av sjukvården i vårt land.

Lärarkollegiet vid karolinska institutet har anfört liknande synpunkter.

Vid serafimerlasarettet hade, erinrar kollegiet, personalen å sjukavdelningarna bestått av sjuksköterskor, sköterskebiträden och städerskor. Kompetensvillkor för anställning som sjuksköterska hade varit examen vid någon sjuksköterskeskola. Städerskorna hade endast haft till uppgift att utföra rengörings- och städarbete. Sköterskebiträdena, vilka icke genomgått någon speciell sköterskeutbildning, hade som regel rekryterats från de städerskor, som i sitt arbete beretts vissa möjligheter att deltaga i sjukvården och därvid visat fallenhet för denna och så småningom förvärvat en viss färdighet i enklare sjukvårdsuppgifter.

Olägenheterna av att nödgas anförtro en del av sjukvården åt icke fullt kvalificerad personal hade så småningom framträtt allt tydligare. För undervisningen, särskilt för den åt blivande sjuksköterskor, hade detta system med lägre kvalificerad sjukvårdspersonal visat sig olämpligt. Då undervisningen av elever vid statens sjuksköterskeskola vore förlagd till karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet, syntes dessa olägenheter böra undanröjas.

Vid organiserandet av sjukvården å karolinska sjukhuset hade det ansetts vara av dominerande betydelse, att sjukvården utfördes uteslutande av fullt kvalificerad, från sjuksköterskeskola utbildad personal. Samma principiella ståndpunkt hade även intagits av Stockholms stads sjukhusdirektion.

I enlighet med denna princip hade personalen å sjukavdelningarna på karolinska sjukhuset organiserats i två kategorier, den egentliga sjukvårdspersonalen, bestående av sjuksköterskor och assistentsköterskor, samt städerskor, vilka senare hade att utföra endast städning och rengöringsarbete m. m. Denna organisation hade under den tid sjukhuset varit i bruk visat sig på ett utmärkt sätt motsvara sitt ändamål.

Lärarkollegiet måste på det bestämdaste avråda från återgång till ett system, som redan visat sig vara olämpligt och principiellt befunne sig på avskrivning. Kollegiet ville dock ej göra någon erinran mot direktionens förslag beträffande ögonkliniken.

Inom kollegiet har professorn *Nordenson* erinrat, att den av direktionen förordade ändringen förutsatte, att samtidigt åtta städerskebefattningar i lönegraden U 1 utbyttes mot lika många sköterskebiträdesbefattningar i samma lönegrad.

Departementschefen.

Den av direktionen förordade åtgärden är onekligen, sedd i ett vidare sammanhang, av stor principiell och praktisk betydelse. Säkerligen kunna sjukvårdskostnaderna väsentligt nedbringas genom en övergång vid karolinska sjukhuset till den personalorganisation inom sjukavdelningarna, som tillämpats vid serafimerlasarettet, vilket skulle innebära, att assistentsköterskorna ersättas med sjukvårdsbiträden av lägre kompetens och med lägre lön. Å andra sidan har, såsom av det ovan anförda och av handlingarna i ärendet framgår, gjorts gällande, att en sådan utveckling icke är att ur sjukvårdssynpunkt förordas. Då de för sjukvården vid karolinska sjukhusets ögonklinik närmast ansvariga ansett sig kunna tillstyrka assistentsköterskornas ersättande i viss omfattning vid denna klinik med sjukvårdsbiträden, har jag givetvis för egen del intet att erinra mot att kostnadsberäkningarna för nästa budgetår ske från den förutsättningen, att sådana åtgärder vidtagas. Enär frågan i övrigt torde komma under omprövning vid den översyn av personalorganisationen, som enligt det föregående skall äga rum, anser jag mig icke böra i vidare mån än nu skett ingå på detta spörsmål.

6. Anslagsberäkningar m. m.

I *personalförteckningen* för karolinska sjukhuset torde de ordinarie befattningshavare, som enligt vad i det föregående anförts böra finnas anställda vid radiofysiska och radiopatologiska institutionerna, böra upptagas under en särskild rubrik II. Radiofysiska och radiopatologiska institutionerna. För de ändringar i personalförteckningen, som på grund härav i övrigt erfordras, torde jag icke behöva här särskilt redogöra.

I *avlöningsstaten* för karolinska sjukhuset torde likaledes de för nämnda forskningsinstitutioner erforderliga medlen böra uppföras under

särskild rubrik. I staten böra härjämte vidtagas de ändringar, som framgå av vad i det föregående anförts eller föranledas av de ändrade grunderna för uppställning av avlöningsstater i allmänhet. De efterföljande beräkningarna grundas på sjukhusdirektionens kalkyler.

Under avdelningen I. *G a r n i s o n s a v d e l n i n g a r n a* bör posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bestämmas till förslagsvis *41,000 kronor* (+ 1,000 kronor). För avlöningar till icke-ordinarie personal erfordras ytterligare medel utöver de för innevarande budgetår anvisade till följd av övergången från netto- till bruttolönesystem samt utökningen av sjukvårds- och ekonomipersonalen med extra anställning. Vissa smärre jämkningar föranledas även av den för husmodern och två eldare vid garnisonssjukhuset ifrågasatta ändrade lönegradsplaceringen. Anslagsposten torde böra uppföras med förslagsvis *240,000 kronor* (+ 54,000 kronor). För rörligt tillägg torde böra beräknas förslagsvis *39,000 kronor* (+ 18,000 kronor). Summan av anslagsposterna under I. uppgår alltså till *320,000 kronor* (+ 73,000 kronor).

Under rubriken II. *R a d i o f y s i s k a o c h r a d i o p a t o l o g i s k a i n s t i t u t i o n e r n a* beräknar jag posterna på följande sätt, nämligen för avlöningar till ordinarie tjänstemän förslagsvis *63,000 kronor*, för arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis *8,000 kronor*, för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal *12,000 kronor* samt för rörligt tillägg förslagsvis *9,000 kronor*, d. v. s. till inalles *92,000 kronor*. Härvid har jag förutsatt, att de särskilda löneförmåner, som enligt det föregående skola utgå till laboratorn i strålningsbiologi och förste byråingenjören under den tid, då dessa befattningar uppehållas på förordnande, skola bestridas från anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän samt att i enlighet med föreliggande förslag föreståndararvode icke skall under budgetåret 1941/42 utgå till föreståndaren för radiofysiska institutionen. Då arvodesposten skall lämna tillgång till bestridande av ifrågakommande vikariatskostnader, har denna post ansetts böra betecknas förslagsvis.

I fråga om avdelningen III. *S j u k h u s e t i ö v r i g t u p p k o m m a* i jämförelse med avlöningsstaten för innevarande budgetår avsevärda ökningarna till följd av ibruktagandet av ögonkliniken och psykiatriska kliniken. För avlöningar till ordinarie tjänstemän torde förslagsvis *972,000 kronor* (+ 20,000 kronor) böra beräknas. Härvid har förutsatts, att kostnaderna för avlöning till en laborator vid radiofysiska institutionen och ett tekniskt biträde överförs till avdelning II.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde böra höjas med *11,750 kronor* på grund av nämnda

klinikers igångsättande. Med anledning av forskningsavdelningarnas omorganisation bortfaller arvodet till en assistent vid radiopatologiska forskningsavdelningen, 5,400 kronor. Av samma anledning har i det föregående förutsatts, att arvodet till föreståndaren för radiopatologiska forskningsinstitutionen överföres till avdelning II, vilket medför en minskning av den förevarande anslagsposten med 1,500 kronor. Då biträdande läkarbefattningen på öron-, näs- och Halskliniken avses skola ersättas med en förste underläkartjänst med endoskopi som specialitet, torde arvodet för nämnde biträdande läkare, 6,500 kronor, böra avföras ur arvodesstaten. Det arvode av 4,000 kronor till en specialist i plastisk kirurgi, som nu är uppförd på serafimerlasarettets stat, bör till följd av att befattningshavarens verksamhet förlagts till karolinska sjukhuset överföras på sistnämnda anstalts arvodesstat. Arvodena till biträdande överläkare, biträdande läkare och laboratorer böra höjas med hänsyn till bortfallande dyrtidstillägg. Vid denna omräkning torde de principer, som angivits på sid. 69 i 1941 års åttonde huvudtitel, böra tillämpas. Samtliga dessa arvoden äro att betrakta såsom huvudsysslearvioden och torde böra höjas med sammanlagt omkring 30,000 kronor. Detta belopp bör dock, för att arvodestillägg skall kunna i särskilda fall beviljas som ersättning för bortfallande barntillägg, höjas till 31,500 kronor. Anslagsposten, nu 186,000 kronor, bör följaktligen uppföras med $(186,000 + 11,750 - 5,400 - 1,500 - 6,500 + 4,000 + 31,500 =)$ i runt tal förslagsvis *220,000 kronor (+ 34,000 kronor)*.

Vid beräkningen av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal böra beaktas de förändringar, som föranledas av ögonklinikens och psykiatriska klinikens öppnande, forskningsavdelningarnas omorganisation, inrättandet av en ny andre underläkartjänst vid kirurgiska kliniken och en ny förste underläkartjänst med endoskopi som specialitet vid öron-, näs- och Halskliniken ävensom anställandet av sköterskebiträden i stället för vissa assistentsköterskor. Anslagsposten skulle, enligt vad jag inhämtat, vid omräkning enligt förutnämnda nya grunder av direktionens anslagsäskanden böra bestämmas till omkring 2,045,000 kronor. Detta belopp synes emellertid i avbidan på erfarenhet rörande möjligheterna att nedbringa medelsbehovet böra nedsättas till i avrundat tal *2,000,000 kronor (+ 149,000 kronor)*. Posten bör liksom nu betecknas förslagsvis.

För rörligt tillägg böra beräknas förslagsvis *440,000 kronor (+ 180,000 kronor)*.

Under III. skulle alltså anslagsposternas summa utgöra 3,632,000 kronor (+ 383,000 kronor).

Förslagsanslaget till avlöningar vid karolinska sjukhuset torde alltså böra uppföras med $(320,000 + 92,000 + 3,632,000 =)$ *4,044,000 kronor (+ 548,000 kronor)*.

III. Anslag till omkostnader vid karolinska sjukhuset.

Förslagsanslaget till Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Omkostnader är nu uppfört med 2,300,000 kronor.

Direktionen har föreslagit, att anslaget måtte för nästa budgetår höjas till 2,776,000 kronor. Höjningen föranledes av den utökade garnisonssjukvården, öppnandet av ögonkliniken och psykiatriska kliniken samt prisstegringar. Av direktionens framställning inhämtas:

G a r n i s o n s a v d e l n i n g a r n a. Av omkostnadsanslaget för innevarande budgetår för garnisonsavdelningarna, 370,000 kronor, hade 167,400 kronor avsett avdelningarna vid garnisonssjukhuset. Sistnämnda summa vore beräknad efter en beläggning motsvarande 41,000 vård dagar och efter ungefär 4 kronor per vård dag. Såsom tidigare framhållits hade beläggningen under innevarande budgetår blivit långt större än väntat, och antalet vård dagar beräknades nu motsvara 61,000 för år. Samma antal vård dagar torde böra beräknas för budgetåret 1941/42. Vid oförändrad kostnad per vård dag kommer anslagsbehovet för garnisonssjukhuset att uppgå till 248,880 kronor. Emellertid måste hänsyn tagas till inträffade prisstegringar, vilka i vissa fall, såsom beträffande stenkol, varit avsevärda. För delposten bränsle, lyse och vatten beräknades för alla garnisonsavdelningarna en höjning av 30,000 kronor vara erforderlig. För övriga prisökningar beräknade direktionen med hänsyn till plikten att under nu rådande förhållanden iakttaga största möjliga sparsamhet icke någon ytterligare anslagshöjning. I anslutning härtill beräknades omkostnadsanslaget för garnisonsavdelningarna för nästa budgetår till i runt tal 482,000 kronor.

S j u k h u s e t i ö v r i g t. För karolinska sjukhuset utom garnisonsavdelningarna hade för innevarande budgetår anvisats ett omkostnadsanslag av 1,930,000 kronor. Detta belopp innefattade ej medel för ögonklinikens omkostnader (144,000 kronor). För psykiatriska kliniken hade omkostnadsanslag beräknats endast för halvt budgetår, varigenom det av direktionen ursprungligen beräknade anslaget minskats med 95,000 kronor. Såsom ovan framhållits, beräknades nämnda kliniker vara i drift under hela nästa budgetår.

Direktionen ansåge sig icke heller här böra föreslå annan anslagshöjning än för delposten bränsle, lyse och vatten, som med hänsyn till inträffade prisstegringar å stenkol måste uppräknas med ett belopp av 125,000 kronor.

Genom brev den 28 juni 1940 hade Kungl. Maj:ten anbefallt direktionen bland annat att i syfte att nedbringa omkostnaderna särskilt överväga, om icke en förenklad kosthållning skulle kunna införas vid sjukhuset. I anledning härav hade direktionen, som ansett en utredning om förenkling av kosthållet böra ske efter samråd med statens institut för folkhälsan, vänt sig till nämnda institut med framställning om utredning angående möjligheterna för en sådan förenkling. Något svar på denna framställning hade ännu icke erhållits. I avbidan på den utredning, som av direktionen sålunda förutsatts, hade direktionen beräknat, att den prisstegring på vissa födoämnen, som kunde förväntas inträda under loppet av budgetåret 1941/42, icke skulle behöva föranleda någon ökning av kostnaderna för

sjukhusets kosthåll, utan att sådan prisstegring skulle i möjligaste mån kunna kompenseras genom förenklingar i fråga om kosten.

I detta sammanhang har direktionen omnämnt, att karolinska institutets lärarkollegium till direktionen överlämnat en framställning från medicinska föreningens styrelse om befrielse för de medicine studerande, som tjänstgöra på de obstetrisk-gynekologiska klinikerna, från ersättning för kost och bostad under tiden för deras tjänstgöring därstädes. Över denna framställning, som tillstyrkts av lärarkollegiet, hade överläkaren för sjukhusets kvinnoklinik avgivit yttrande. Direktionen — inom vilken dock professorerna Bergstrand och Ahlström reserverat sig — har anfört, att framställningen syntes vara värd beaktande, men att med hänsyn till dels det nuvarande statsfinansiella läget och dels de konsekvenser, vartill ett bifall till densamma skulle kunna föranleda ej blott i fråga om andra motsvarande medicinska undervisningskliniker utan även beträffande andra på undervisningssjukhusen tjänstgörande kategorier medicine studerande, framställningen icke syntes böra för närvarande föranleda någon åtgärd.

Omkostnadsanslagsbehovet för nästa budgetår för karolinska sjukhuset beräknades sålunda till 2,294,000 kronor.

Direktionens förslag till omkostnadsstat för karolinska sjukhuset för budgetåret 1941/42 har följande utseende (inom parentes angivas de för budgetåret 1940/41 anvisade beloppen):

I. Garnisonsavdelningarna.

1. Reseersättningar, förslagsvis	kronor	100	(100)
2. Expenser, förslagsvis	»	95,900	(54,000)
3. Övriga utgifter:			
a. Inventariers underhåll och komplettering	kronor	55,000	(45,000)
b. Tvätt och renhållning, förslagsvis	»	11,000	(9,000)
c. Kosthåll, förslagsvis	»	138,000	(113,000)
d. Läkemedel, förslagsvis	»	49,000	(40,000)
e. Förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården, förslagsvis	»	128,000	(105,000)
f. Diverse utgifter	»	5,000	(3,900)
		<u>386,000</u>	<u>(315,900)</u>
	Summa kronor	482,000	(370,000)

II. Sjukhuset i övrigt.

1. Reseersättningar, förslagsvis	kronor	2,000	(2,000)
2. Expenser, förslagsvis	»	498,000	(336,000)
3. Övriga utgifter:			
a. Inventariers underhåll och komplettering	kronor	181,000	(158,000)
b. Tvätt och renhållning, förslagsvis	»	50,000	(44,000)
c. Kosthåll, förslagsvis	»	673,000	(590,000)
d. Läkemedel, förslagsvis	»	263,000	(237,000)
e. Förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården, förslagsvis	»	604,000	(545,000)
f. Diverse utgifter	»	23,000	(18,000)
		<u>1,794,000</u>	<u>(1,592,000)</u>
	Summa kronor	2,294,000	(1,930,000)

Medicinalstyrelsen har tillstyrkt medicinska föreningens framställning i vad den avsåge jourtjänsten. Kostnaden för fri kost med s. k. nattmål under sådan tjänstgöring hade beräknats till i runt tal 3,800 kronor. Anslagsposten till läkemedel syntes styrelsen kunna minskas genom dels rationalisering och standardisering vid förskrivningen, dels ock förståndigande för de underordnade läkarna att tills vidare undvika användandet av oprövade dyra läkemedel.

Lärarkollegiet vid karolinska institutet och *universitetskanslern* ha ansett medicinska föreningens framställning böra tillmötesgå.

Statskontoret har yttrat, att någon höjning av de för innevarande budgetår beräknade beloppen till övriga expenser, inventariers underhåll och komplettering samt diverse utgifter icke borde ifrågakomma.

I omkostnadsanslaget böra i enlighet med de nya principerna för bestridande av sådana kostnader inräknas utgifter för sjukvård m. m. åt personalen med ett belopp av förslagsvis 5,000 kronor.

Departementschefen.

Under punkten 77 i 1941 års åttonde huvudtitel har jag tillstyrkt, att medicine kandidater, som tjänstgöra på allmänna barnbördshuset i Stockholm, må under den tid, då de fullgöra jourtjänstgöring, befrias från att betala ersättning för kost. Förmånen av fri kost synes i konsekvens härmed även böra tillkomma de medicine kandidater, som utföra jourtjänst vid kvinnokliniken på karolinska sjukhuset. Kostnaden härför har enligt det föregående beräknats till omkring 3,800 kronor.

Vad av medicinalstyrelsen anförts rörande åtgärder för nedbringande av läkemedelskostnaderna, av direktionen angivna till 312,000 kronor, vill jag för egen del understryka. Jämväl utgifterna för inventariers underhåll och komplettering, av direktionen beräknade till sammanlagt 236,000 kronor, torde böra begränsas.

Den föreslagna omorganisationen av forskningsavdelningarna vid jubileumskliniken torde icke behöva nu föranleda särskild höjning av omkostnadsanslaget, då staten redan bestrider en stor del av dessa avdelningars omkostnader. Det synes böra övervägas, huruvida omkostnaderna för forskningsinstitutionerna i omkostnadsstaten böra upptagas under en särskild avdelning. Bestämmelser härom torde framdeles, om så prövas lämpligt, böra utfärdas av Kungl. Maj:t efter förslag av sjukhusdirektionen.

Under erinran om svårigheterna att för nästa budgetår uppskatta anslagsbehovet föreslår jag med beaktande av vad av mig i det föregående anförts, att förevarande anslag uppföres med 2,730,000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 430,000 kronor.

IV. Anslag till avlöningar vid serafimerlasarettet.

1. Nuvarande förhållanden.

I riksstaten för budgetåret 1940/41 är under åttonde huvudtiteln förslagsanslaget till Universitetssjukhus: Serafimerlasarettet: Avlöningar uppfört med 1,660,000 kronor. Anslaget disponeras jämlikt personalförteckning och avlöningsstat, vilka jämte därtill hörande bestämmelser finnas införda på sid. 447 ff. i statsliggaren för budgetåret 1940/41.

2. Överläkaren vid röntgenavdelningen.

Med överläkarbefattningen vid serafimerlasarettets röntgenavdelning är nu förenat ett årsarvode av 9,000 kronor. I samband med anslagsäskandena för budgetåret 1940/41 föreslog direktionen, att befattningen skulle ändras till ordinarie befattning i lönegrad A 29 samt att, beträffande pensionsrätten, för pension erforderligt antal tjänstår måtte bestämmas till 12 år och att levnadsåldern för pensions erhållande måtte fastställas till 65 år. Förslaget avstyrktes av statskontoret och allmänna lönenämnden. Enligt statskontorets mening borde med en lönereglering anstå i avvaktan på 1938 års hälso- och sjukvårdssakkunnigas utredning angående sjukhusläkarnas avlöningsförhållanden och sportelinkomster. Allmänna lönenämnden anförde, att arvodet bestämts så sent som vid 1939 års lagtima riksdag och att lönenämnden därför icke funne tillräcklig anledning föreligga att genomföra någon förändring, innan direktionen verkställt översyn av personalorganisationen. Full pension efter 12 års tjänstgöring förekomme för närvarande icke för befattningar, tillhörande löneplan A i civila avlöningsreglementet. Den föreslagna anordningen borde därför icke genomföras, utan att frågan om lämpligheten av sagda pensionsform gjordes till föremål för utredning beträffande förvaltningen i allmänhet.

För egen del erinrade jag i propositionen nr 149 till 1940 års lagtima riksdag, att jag förut avstyrkt förslag om lönereglering för vissa biträdande läkarbefattningar vid karolinska sjukhuset. Ehuru den i samband därmed upptagna frågan om förändring av ifrågavarande befattning till ordinarie tjänst syntes mig ligga i viss mån annorlunda till, ansåg jag mig på grund av de vägande skäl, som mot direktionens förslag härom anförts av i ärendet hörda myndigheter, icke böra då förorda en sådan lönereglering. Riksdagen framställde icke erinran häremot.

Direktionen har i sina anslagsäskanden för budgetåret 1941/42 ansett sig icke kunna underlåta att hemställa, att Kungl. Maj:t ville taga detta löneregleringsförslag under förnyat övervägande.

Sportelinkomsterna vore vid förevarande befattning av ringa betydelse och syntes icke böra utgöra hinder för befattningens uppförande på ordi-

narie stat. Som villkor för erhållande av befattningen kunde eventuellt föreskrivas, att denne överläkare icke finge mottaga ersättning av å lasarettet inneliggande patienter. Den privata mottagning på lasarettet, som överläkaren vid röntgenavdelningen i likhet med andra överläkare kunde få anordna jämlikt § 40 av gällande reglemente (1939: 416), torde ej heller böra utgöra hinder för befattningens uppförande på ordinarie stat. Denna bestämmelse tillämpades redan för tjänstemän på ordinarie stat, nämligen de professorer vid karolinska institutet, som i denna sin egenskap vore överläkare vid de statliga kroppssjukhusen. Detta medgivande i reglementet hade givits i sjukhusens intresse, enär genom en sådan anordning överläkarens verksamhet praktiskt taget helt bleve förlagd till sjukhuset.

Av svenska lasarett med mer än 200 vårdplatser vore det endast tvenne, som icke hade särskild röntgenöverläkare. Det vore uppenbart att en överläkarbefattning vid serafimerlasarettets röntgenavdelning måste finnas och att direktionens skyldighet att överväga personalorganisationen icke i detta fall kunde utgöra något hinder för lönereglering. Beträffande pensionsbestämmelserna kunde en utredning vara erforderlig, och direktionen ville därför avstå från sitt förslag om särbestämmelser.

Lönegradsplaceringen skulle innebära en faktisk löneökning av 3,336 kronor och vore densamma som överläkare av I klass vid statens sinnessjukhus erhållit.

Hälften av karolinska institutets undervisning i medicin och kirurgi samt undervisningen i neurologi bedreves alltjämt vid lasarettet, varjämte dit vore förlagd den neurokirurgiska avdelningen, som vore ensam i sitt slag i riket. Dessa förhållanden krävde en högkvalificerad överläkare även vid röntgenavdelningen.

Direktionen hade på här anförda skäl räknat med avlöning till en ordinarie överläkare i lönegraden A 29 vid serafimerlasarettets röntgenavdelning.

Allmänna lönenämnden har vidhållit sin tidigare uppfattning. Nämnden vore icke beredd att för närvarande yttra sig om huruvida tillräckliga skäl kunde föreligga att för berörda befattning meddela särskilda undantagsföreskrifter i fråga om rätten till pension.

Statskontoret har av skäl, som ämbetsverket tidigare anfört, icke ansett sig kunna nu tillstyrka direktionens förslag.

Lärarkollegiet vid karolinska institutet, med vilket *universitetskanslern* instämt, har — under erinran att det här vore fråga om den näst största röntgendiagnostiska avdelningen i riket, vid vilken hälften av de medicine studerandena vid karolinska institutet erhöle sin undervisning i röntgendiagnostik — uttalat sin livliga anslutning till direktionens förslag. Däremot har lärarkollegiet bestämt avrått från någon inskränkning i röntgenöverläkarens rättighet att mottaga frivilligt erbjuden ersättning av å lasarettet inneliggande privatpatienter, vilken rättighet vore tillerkänd övriga överläkare.

Frågan om förändring av överläkarbefattningen vid röntgenavdelningen till ordinarie tjänst har som nämnts prövats i samband med anslagsäskandena för innevarande budgetår. Jag fann mig vid detta tillfälle icke böra tillstyrka direktionens förslag om befattningens överförande på ordinarie

stat. Vad direktionen ytterligare anført till stöd för förslaget har emellertid övertygat mig om behovet av en fastare reglering av de med tjänsten för- enade förmånerna. Enligt vad jag inhämtat torde, så länge tjänstens inne- havare äger åtnjuta endast arvodesförmåner och icke äger rätt till pension, vissa svårigheter föreligga att vid tjänsten bibehålla kvalificerad inneha- vare. Med hänsyn till den pågående översynen av personalorganisationen vid de statliga kroppssjukhusen torde tjänsten dock tills vidare icke böra inrättas som ordinarie. Däremot torde denna översyn knappast böra lägga hinder i vägen för befattningens omvandling till extra ordinarie. Då jag icke har något att erinra mot den av direktionen ifrågasatta lönegradsplace- ringen, förordar jag alltså, att befattningen hänföres till lönegraden Eo 29. I skrivelse nr 352 anhöll 1939 års lagtima riksdag om utredning rörän- de lämpligheten och möjligheten av att genomföra evalvering av vissa läkare vid de statliga sjukhusen tillkommande ersättningar av patien- ter på enskilda och halvenskilda rum. I avvaktan på resultatet av den utredning, som i detta avseende kan komma att verkställas, torde i an- slutning till vad av sjukhusdirektionen anförts böra i fråga om denna befattning såsom särskilt förbehåll uppställas, att överläkaren icke må mottaga ersättning av de på lasarettet ineliggande patienterna. Med hän- syn till vad direktionen i övrigt yttrat torde spørsmålet om särskilda undantagsföreskrifter i fråga om rätt till pension icke böra nu upptagas.

3. Personalbehovet vid kirurgiska och neurokirurgiska klinikerna.

Genom den planerade ombyggnaden av serafimerlasarettets ögonklinik- byggnad till neurokirurgisk klinik skulle vårdplatserna vid sistnämnda kli- nik ökas med 29 till 82, varjämte kirurgiska kliniken genom övertagande av neurokirurgiska avdelningens nuvarande lokaler skulle erhålla ytterligare 53 vårdplatser.

Direktionen, som utgått från att ombyggnaden skulle vara färdig den 1 oktober 1941, har räknat med att klinikernas personal efter ombyggnaden skulle behöva utökas med

- 1 biträdande överläkare vid neurokirurgiska kliniken (arvode 7,500 kronor),
- 1 förste underläkare vid röntgenavdelningen (Ex 23),
- 1 andre underläkare vid neurokirurgiska kliniken (Ex 22),
- 1 tredje underläkare vid kirurgiska kliniken (Ex 18),
- 10 sjuksköterskor (A 7),
- 7 assistentsköterskor (Eo 5),
- 5 provsköterskor,
- 7 sjuksköterskeelever,
- 11 sköterskebiträden (U 1),
- 3 städerskor (U 1),
- 2 kontorsbiträden (Eo 4).

Direktionen har beträffande personalökningen anfört bland annat:

Förslaget om en biträdande överläkare avveke visserligen från direktions i skrivelse den 24 november 1939 framlagda organisationsförslag för neurokirurgiska avdelningen, och direktionen hade ställt sig tveksam inför denna fråga med hänsyn särskilt till den omständigheten, att patientantalet på den neurokirurgiska avdelningen icke varit så stort som av riksdagen förutsatts såsom villkor för anställande av biträdande överläkare eller 90. Å andra sidan hade direktionen ej kunnat undgå att taga hänsyn till de särskilda skäl professorn H. Olivecrona i en promemoria anfört för inrättande av denna befattning. Utöver vad Olivecrona anfört ville direktionen framhålla, att den neurokirurgiska kliniken i förhållande till andra kliniker vid sjukhusen intoge en särskild ställning i sin egenskap av en för landet i dess helhet avsedd specialavdelning för neurokirurgi. Å arvodet (7,500 kronor) förutsattes skola utgå dyrtidstillägg.

Den avsedda ökningen av antalet vårdplatser skulle med utgångspunkt från nuvarande förhållanden ha motiverat anställande av ytterligare en andre underläkare vid kirurgiska kliniken och likaledes en andre underläkare vid den neurokirurgiska avdelningen, men direktionen hade med hänsyn till nuvarande ekonomiska läge ansett sig skyldig ställa detta på framtiden. Vad anginge den neurokirurgiska avdelningen, hade direktions tidigare organisationsförslag visserligen upptagit en ökning av två andre underläkare men å andra sidan — med hänsyn till visst uttalande av Kungl. Maj:t — icke någon biträdande överläkare. Det hade vid förnyat övervägande av vad Olivecrona i denna sak anfört synts direktionen viktigare att tillgodose önskemålet om en biträdande överläkare.

Vad här föreslagits innebure vidare en minskning av den tidigare beräknade personalorganisationen vid neurokirurgiska avdelningen med 2 assistentsköterskor och 1 sköterskebiträde men däremot en ökning med ett extra ordinarie kontorsbiträde.

Medicinalstyrelsen har funnit vad direktionen anfört om behovet av en biträdande överläkare på neurokirurgiska kliniken vara värt beaktande.

Allmänna lönenämnden har, ehuru nämnden med hänsyn till patientantalet på neurokirurgiska avdelningen hyste en viss tveksamhet mot sagda förslag, dock icke velat motsätta sig inrättandet av befattningen som biträdande överläkare.

Statskontoret har anfört:

Merkostnaderna i avlöningar, för helt år räknat, vid ett genomförande av den planerade utbyggnaden av kirurgiska och neurokirurgiska klinikerna skulle uppgå till icke mindre än i runt tal 150,000 kronor. Då genom utbyggnaden av sagda kliniker antalet vårdplatser beräknats komma att öka med endast 78, syntes det statskontoret, som om ökningen av personalkostnaderna icke stode i rimlig proportion till de vidgade vårdmöjligheterna vid sjukhuset. Enligt ämbetsverkets mening borde därför direktionen upptaga till förnyat övervägande frågan, om i besparingssyfte begränsningar kunde göras i den planerade personalorganisationen vid dessa kliniker.

I avvaktan på att någon erfarenhet vunnits angående omfattningen av verksamheten vid den utvidgade neurokirurgiska kliniken torde med inrättandet av en biträdande överläkartjänst vid sagda klinik böra anstå.

Med anledning av vad statskontoret anfört har *direktionen* yttrat:

Den neurokirurgiska kliniken vore den enda i sitt slag i Norden. Den specialvård, som här lämnades, krävde på grund av sin egenart särskilt stor personal. Enligt statens sjukvårdskommittés utredningar skulle egentligen denna specialvård helt bekostas av staten, men *direktionen* hade lyckats att till vården erhålla bidrag från såväl Stockholms stad som Stockholms läns landsting, vilka även utfäst sig att deltaga i kostnaderna för klinikkens ombyggnad och utrustning. Genom den plan, som faststälts av Kungl. Maj:t i fråga om beredskapssjukhus i landet, hade *serafimerlasarettet* förklarats skola tjänstgöra såsom dylikt sjukhus med bland annat plats för 200 neurokirurgiska fall. *Direktionen* hade i samband med detta beslut betonat, att detta krävde viss utvidgning och förändring i fråga om nuvarande anordningar för vården på detta område. *Direktionens* beräkningar av det ökade personalbehovet grundade sig i huvudsak på den utredning härom, som verkstälts av klinikkens överläkare med stöd av hittillsvarande erfarenheter i fråga om klinikkens drift. Det syntes *direktionen* vara riktigare, att i sin helhet framlägga de av klinikkens ifrågasatta utvidgning betingade kraven på personalökning, innan beslut om utvidgningen meddelades, än att nu beräkna personalbehovet i underkant och därefter framkomma med ökade krav, sedan utvidgningen kommit till stånd.

Departementschefen.

Beträffande de skäl, som tala för en utökning av antalet vårdplatser vid de kirurgiska och neurokirurgiska klinikerna, hänvisar jag till vad jag senare denna dag kommer att yttra vid anmälan av frågan om ombyggnad av de utrymmen vid *serafimerlasarettet*, som hittills disponerats av den till karolinska sjukhuset överflyttade ögonklinik. Den föreliggande utredningen utvisar, att de nytillkommande vårdplatserna medföra behov av en förhållandevis stark utökning av läkar-, sköterske- och biträdespersonalen. Då speciellt den sjukvård, som meddelas vid neurokirurgiska kliniken, torde ställa särskilt stora krav på antalet befattningshavare och deras kompetens, anser jag mig icke böra motsätta mig sjukhusdirektionens i ämnet framlagda förslag, enligt vilket personalbehovet skulle i vissa hänseenden understiga det tidigare beräknade. Jag tillstyrker sålunda på de av överläkaren anförda skälen jämväl, att en befattning som biträdande överläkare inrättas. Dyrtidstillägg bör dock icke utgå på de med denna befattning förenade arvodesförmånerna utan arvodet — i likhet med andra motsvarande arvoden — omregleras med hänsyn till bortfallande dyrtidstillägg. Jag vill särskilt framhålla, att denna befattning bör komma till stånd på grund av de vid neurokirurgiska kliniken rådande särskilda vårdförhållandena och att mitt ställningstagande alltså icke kan åberopas vid prövning av likartade framställningar från andra sjukhusavdelningar.

Såsom förut anförts, kan det icke nu med säkerhet avgöras, om de kirurgiska och neurokirurgiska klinikerna kunna under nästa budgetår erhålla utökade lokaler. Med hänsyn härtill torde medel för bestridande av kostnaderna för avlöning åt den av mig nu förordade personalen icke

böra anvisas för budgetåret 1941/42. Däremot torde de nya ordinarie tjänsterna böra redan nu upptagas på personalförteckningen. Tjänsterna synas dock icke böra tillsättas, förrän Kungl. Maj:t därtill lämnat medgivande. Skulle klinikernas lokalutrymmen komma att utökas under budgetåret 1941/42, lär det, såsom i det föregående anförts, få ankomma på Kungl. Maj:t att efter särskild framställning av sjukhusdirektionen ställa erforderliga medel till förfogande ur de till sjukhuset anvisade anslagen för verksamhetens bedrivande i de nya lokalerna.

4. Poliklinikernas personalbehov.

Direktionen har i sina ursprungliga anslagsäskanden icke räknat med att personalbehovet vid serafimerlasarettets polikliniker skulle kunna minskas utöver vad tidigare beräknats.

En minskning i besöksfrekvensen hade visserligen inträtt på poliklinikerna, såsom närmare framginge av en jämförelse mellan antalet patienter och besök under månaderna maj—augusti 1939 respektive 1940. Det vore ovisst, om anledningen till minskningen helt vore beroende av öppnandet av motsvarande polikliniker vid karolinska sjukhuset. Man funne nämligen en praktiskt taget lika stor procentuell minskning i besöken på den neurologiska polikliniken som på den medicinska och även en markerad minskning på ögonpolikliniken. Varken neurologiska eller ögonpolikliniken hade haft motsvarighet vid karolinska sjukhuset. Sannolikt hade inkallelserna till militärtjänst avsevärt påverkat besöksfrekvensen. Om än en ganska stark minskning i denna hittills kunnat konstateras, syntes det ännu vara ovisst, huruvida en definitiv nedgång av arbetsbelastningen på poliklinikerna föreläge, varför direktionen ansett sig ännu icke böra föreslå någon minskning av de därför avsedda arbetskrafterna.

Statskontoret har ansett det förtjäna övervägas, om icke en minskning borde ske i de för poliklinikerna avsedda arbetskrafterna.

Enligt statskontorets mening kunde nämligen denna minskning i besöksfrekvensen under nu rådande ekonomiska förhållanden beräknas tills vidare bli bestående. Några uppgifter, ägnade att närmare belysa verksamheten vid de polikliniker, vilkas »yttre verksamhet» i samband med överflyttningen till karolinska sjukhuset nedlagts, hade icke av direktionen lämnats. I utlåtande angående anslag till karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet för budgetåret 1939/40 hade statskontoret uttalat, att ämbetsverket icke kunde frigöra sig från det intrycket, att den inre verksamheten måste bli av obetydlig omfattning. Frågan om personalens storlek vid de ifrågavarande poliklinikerna hade förutsatts skola upptagas till omprövning efter vunnen erfarenhet rörande omfattningen av verksamheten vid dessa kliniker (jfr propositionen nr 149 till 1940 års lagtima riksdag, sid. 27). Sådan erfarenhet borde numera ha vunnits. I nuvarande statsfinansiella läge måste med ännu större skärpa ifrågasättas, om icke denna del av den polikliniska verksamheten vid serafimerlasarettet utan alltför allvarliga olägenheter borde kunna helt avvecklas.

Med anledning av vad statskontoret anfört har *direktionen* förklarat sig ha för avsikt att, om det visade sig, att nedgången i besöksfrekvensen vore av bestående art, utsträcka den översyn av personalbehovet, som *direktionen* hade att verkställa beträffande karolinska sjukhuset, till serafimerlasarettets polikliniker och vidtaga den inskränkning av personalen därstädes, som därvid visade sig vara möjlig. Vidare har *direktionen* på anförda skäl förordat, att personalen vid ögon- och öronpoliklinikerna försöksvis inskränktes till en poliklinikföreståndare och ett sköterskebiträde. Då verksamheten på poliklinikerna skulle i huvudsak inskränkas till undersökning av dit remitterade patienter och någon behandling av patienterna i regel icke skulle förekomma därstädes, syntes det icke vara erforderligt, att poliklinikföreståndarna assisterades av sjuksköterskor, utan torde nödig assistans i allmänhet kunna lämnas av sköterskebiträden. På vardera polikliniken syntes sålunda personalen kunna inskränkas till en poliklinikföreståndare med ett årsarvode av 6,500 kronor och ett sköterskebiträde. Härigenom skulle vinnas en besparing till belopp av 13,278 kronor för år, varav 8,478 kronor på anslagsposten för avlöningar till ordinarie tjänstemän och 4,800 kronor på anslagsposten för avlöningar till icke-ordinarie personal.

I övrigt torde i fråga om *direktionens* utredning rörande poliklinikernas verksamhet och personalbehov få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Departement-
schefen.

Mot *direktionens* förslag har jag intet att erinra. Jag vill dock framhålla, att besparingen på anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän vid tillämpning av numera anlitate beräkningsgrunder stannar vid omkring 7,000 kronor. Härtill återkommer jag i det följande.

5. Personalbehovet i övrigt.

Direktionen har meddelat, att ögonkliniken och psykiatriska poliklinikens överflyttning till karolinska sjukhuset medfört minskning av serafimerlasarettets personal med följande befattningshavare:

	Kronor
<i>Ögonkliniken:</i>	
1 överläkare	1,500
1 förste underläkare (Ex 23)	7,242
1 andre underläkare, tillika amanuens (Ex 22)	6,816
1 andre underläkare, tillika amanuens vid polikliniken (Ex 22)	6,816
1 andre underläkare vid polikliniken (Ex 22)	6,816
2 sjuksköterkor (A 7)	8,790
5 assistentsköterskor (Eo 5)	14,880
2 provsköterskor (å 600)	1,200
2 sjuksköterskeelever (å 300)	600
12 sköterskebiträden (U 1)	24,192

Psykiatriska polikliniken:

Kronor

1 biträdande läkare (3,600 kronor för helt år) 1,800

Summa 80,652

Avgå: amanuensarvoden från karolinska institutet 5,400

Nettominskning 75,252

Direktionen har vidare framlagt följande förslag:

1) Arvodet till specialist i plastisk kirurgi överföres till karolinska sjukhusets stat	—	4,000
2) Arvodet till överläkaren vid neurokirurgiska avdelningen höjes från 1,000 kronor till 1,500 kronor	+	500
3) Ytterligare två sjukgymnaster (Eo 9) anställas	+	7,332
4) Tekniskt biträde vid neurologiska kliniken överföres från lönegraden Ex 4 till Eo 4	+	240
5) Kontorsbiträde (Eo 4) vid medicinska kliniken läkar-expedition anställs i stället för en assistentsköterska . . .	—	174
6) Minskning av för sköterskebiträden beräknat belopp (nu 60,000 kronor)	—	40,000
7) Kameralbiträde (Ex 9) på sysslomanskontoret	+	3,282
8) Kontorsbiträde (Ex 4) för kontroll av personalens utspisning	+	2,562
9) Köksbiträde överföres från extra till extra ordinarie anställning	—	102
10) Städning och annan renhållning i patologiska avdelningen	+	1,800

Nettominskning 28,560.

Beträffande dessa personalförändringar inhämtas av handlingarna bland annat följande:

Överläkaren vid neurokirurgiska avdelningen. *Direktionen* har anfört, att arvodeshöjningen för överläkaren vid neurokirurgiska avdelningen borde komma till stånd oavsett om avdelningen utvidgades. Denne överläkare skulle eljest komma att intaga en särställning till övriga överläkare, som tillika vore professorer vid karolinska institutet.

Statskontoret har erinrat, att frågan om höjning av arvodet varit föremål för omprövning av 1940 års lagtima riksdag, därvid med denna höjning under de rådande förhållandena ansetts tills vidare kunna anstå. En höjning av detta arvode torde i vart fall icke böra komma till stånd, innan utbyggnaden av den neurokirurgiska kliniken genomförts.

Sjukgymnaster. Sjukgymnastutbildningen överflyttades den 1 februari 1940 från serafimerlasarettet till karolinska sjukhuset. Med hänsyn till beräknad minskning i klientelet genom vissa klinikers bortflyttning och minskade arbetsuppgifter genom utbildningens överflyttning ansågs (jfr propositionen nr 206 till 1939 års lagtima riksdag, sid. 113 f., 135) antalet sjukgymnaster vid den kvarvarande gymnastikavdelningen vid lasarettet kunna minskas till en ordinarie, en extra ordinarie och en extra. Enligt vad *direktionen* i skrivelse den 18 juni 1940 anmält hade det visat sig, att fler än tre sjukgymnaster erfordrades, varför *direktionen* anställt ytterligare två extra sjukgymnaster. Biträdande läkaren på av-

delningen hade anfört, att remisserna till avdelningen ej minskat i den utsträckning, som man tänkt sig. I maj 1940 hade sålunda antalet patienter på avdelningen utgjort 120. Då 16 behandlingar per dag vore det normala för en gymnast, hade personalen ej räckt till utan en lista på väntande patienter måst uppläggas. Tidigare hade sjukgymnasteleverna biträtt i behandlingsarbetet. För budgetåret 1941/42 har direktionen upptagit de två sjukgymnasterna som extra ordinarie.

Statskontoret har erinrat, att — i samband med riksdagsbehandlingen år 1939 — av olika myndigheter, bland andra direktionen över gymnastiska centralinstitutet, understrukits angelägenheten av att ett så stort antal patienter som möjligt hänvisades till karolinska sjukhuset för sjukgymnastisk behandling. Innan närmare utredning förebragts rörande svårigheterna att i större utsträckning än som hittills skett hänvisa patienter till karolinska sjukhuset för dylik behandling, ansåge sig statskontoret icke kunna tillstyrka bifall till framställningen.

Direktionen har vidhållit sin uppfattning. Sjukgymnastikbehandling i nuvarande utsträckning borde kunna förekomma med hänsyn till särskilt värden vid lasarettets specialiserade kliniker. Frekvensen på lasarettets gymnastikavdelning hade under år 1940 efter öppnandet av motsvarande avdelning på karolinska sjukhuset varierat mellan 229 och 289. Varje patient måste behandlas ett flertal gånger. För att behandlingarna skulle medhinnas erfordrades det ökade antal sjukgymnaster, varom direktionen gjort framställning. I annat fall måste behandlingen inskränkas till de ineliggande patienter, som remitterades från lasarettets kliniker, och de patienter på lasarettets polikliniker, som vore i behov av sjukgymnastisk behandling, hänvisas till karolinska sjukhusets sjukgymnastiska avdelning. Något behov av dessa patienter för tillgodoseende av den undervisning, som utövades på sistnämnda avdelning, föreläge icke. Vid bedömande av frågan, huruvida dessa patienter borde behandlas på lasarettet eller hänvisas till karolinska sjukhuset, syntes man icke kunna undgå att beakta patienternas behov av att erhålla behandling i närheten av sina arbetsplatser eller bostäder. Hänsyn härtill hade föranlett direktionen att göra framställning om den ökade arbetskraft, som erfordrades för att även lasarettets poliklinikpatienter skulle erhålla sin behandling vid lasarettet.

K a m e r a l b i t r ä d e p å s y s s l o m a n s k o n t o r e t. *Direktionen* har anfört, att direktionen alltsedan början av år 1938 medgivit anställning vid serafimerlasarettets sysslomanskontor av ett extra kameralbiträde. Anledningen därtill hade varit den betydande arbetsbörda, som påvilat kontorspersonalen och som föranlett övertidsarbete i onormal utsträckning. I statsskrivelse för 1940/41 hade i sammanställning av personalen upptagits en bokhållare i lönegraden Ex 12 men icke det extra kameralbiträdet. Det vore uppenbart, att om den extra kameralbiträdestjänsten skulle dragas in, så bleve följden antingen att sysslomannen, bokhållaren och kassören icke finge någon lindring eller att övertidsarbetet i stället överflyttades på den lägre kontorspersonalen. Det komme med bibehållande av kameralbiträdestjänsten jämsides med den nya bokhållartjänsten sannolikt ändå icke att kunna undvikas övertidsarbete. *Direktionen* hade med anledning härav funnit oundgängligt att i förevarande statförslag räkna med fortsatt anställning av ett extra kameralbiträde i lönegrad Ex 9 å sysslomanskontoret.

Statskontoret har avstyrkt, att i nuvarande läge medel anvisades för anställande av ifrågavarande kameralbiträde.

Direktionen har genmält, att krisförhållandena, vilka medförde ytterligare ökad arbetsbörda på kontoret, gjorde denna personalförstärkning ännu mera motiverad.

Kontorsbiträde. Direktionen har upplyst, att för vinnande av bättre kontroll över personalens utspisning införts kupongsystem. Då särskild matsalsföreståndarinna icke finnes, hade för ändamålet anställts ett extra kontorsbiträde.

Städning i patologiska avdelningen. För städning och annan renhållning i patologiska avdelningen beräknade direktionen 1,800 kronor i avvaktan på närmare erfarenhet om avdelningens verksamhet. Det hade visat sig nödvändigt att anställa arbetskraft för ändamålet, vilket tidigare icke beräknats, då rättsmedicinska institutionen ansetts böra som kompensation för anlåtande av den å lasarettets stat uppförde vaktmästaren svara för städningen. Nämnade institution hade emellertid icke disponerat anslag härför.

Med en höjning av arvodet till överläkaren vid neurokirurgiska kliniken till samma belopp, som övriga professorer-överläkare åtnjuta, torde under nuvarande förhållanden kunna anstå.

Departementschefen.

De av direktionen begärda två sjukgymnasterna synas huvudsakligen erfordras för tillgodoseende av poliklinikverksamhetens behov. Besöksfrekvensen vid serafimerlasarettets polikliniker har, såsom tidigare berörts, undergått en märkbar minskning, som till en del torde få tillskrivas öppnandet av karolinska sjukhusets polikliniker. Med hänsyn härtill anser jag den vidare utvecklingen på detta område böra avvaktas, innan en mer definitiv utvidgning av gymnastikavdelningens personalorganisation kommer till stånd. För nästa budgetår torde därför endast medel böra beräknas för de två nu anställda extra sjukgymnasterna.

Då direktionens förslag om anvisande av medel för ett extra kameralbiträde på sysslomanskontoret endast synes vara att betrakta som en rättelse av ett förbiseende i direktionens anslagsäskanden för innevarande budgetår, biträder jag direktionens förslag i detta avseende. Dock torde detta biträde böra hänföras till 8 lönegraden i likhet med de redan anställda.

Mot direktionens här ifrågavarande förslag i övrigt har jag intet att erinra.

6. Anslagsberäkningar m. m.

I personalförteckningen för serafimerlasarettet torde i avslutning till vad i det föregående anförts böra uppföras en överläkare vid röntgenavdelningen i lönegraden Fo 29. Vidare bör antalet ordinarie sjukskötersketjänster ökas med 8 till 64 (minskning på grund av ögonklinikens

överflyttning till karolinska sjukhuset: 2, ökning till följd av kirurgiska och neurokirurgiska klinikernas utvidgning: 10). Den inskränkning av verksamheten vid vissa av poliklinikerna, som enligt vad tidigare anförts kan för nästa budgetår vidtagas, medför, att antalet vid poliklinikerna sysselsatta sjuksköterskor kan minskas med två. Då enligt vad jag inhämtat dessa befattningar nu ha ordinarie innehavare och de icke kunna för närvarande överflyttas till andra motsvarande befattningar vid serafimerlasarettet, torde någon minskning av antalet i personalförteckningen uppförda, för poliklinikerna avsedda sjukskötersketjänster för närvarande icke böra ske. Däremot torde två av lasarettets sjuksköterskebefattningar icke böra vid uppstående ledighet återbesättas. Då jag räknar med att det skall vara möjligt att för nästa budgetår indraga två av sjukskötersketjänsterna vid lasarettet, eventuellt genom överflyttning av två ordinarie sjuksköterskor till vid karolinska sjukhuset lediga sjukskötersketjänster, anser jag mig vid anslagsberäkningarna i det följande böra räkna med en besparing av denna anledning med i runt tal 7,000 kronor.

A v l ö n i n g s s t a t e n för serafimerlasarettet bör erhålla förändrad uppställning i anslutning till de nya principerna för uppställning av avlöningsstater. Såsom i det föregående anförts, utgår jag vid beräkningen av de olika anslagsposterna från att utvidgningen av kirurgiska och neurokirurgiska klinikerna icke kommer att för nästa budgetår medföra behov av ökad medelsanvisning.

Till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde i anslutning till direktionens beräkningar och från sjukhuset under hand inhämtade uppgifter böra anvisas förslagsvis 340,000 kronor (— 5,000 kronor).

Ur arvodesförteckningen böra utgå arvodet till överläkaren vid röntgenavdelningen, 9,000 kronor, arvodet till överläkaren vid ögonkliniken, 1,500 kronor, arvodet till biträdande läkaren vid psykiatriska polikliniken, 1,800 kronor, samt arvodet till specialisten i plastisk kirurgi, 4,000 kronor. De arvoden, som nu äro förenade med dyrtidstillägg, nämligen arvodena för biträdande överläkare och biträdande läkare, böra omregleras med hänsyn till bortfallande dyrtidstillägg enligt samma grunder, som enligt det föregående böra tillämpas i fråga om arvodena vid karolinska sjukhuset. På grund härav inträder under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, en utgiftsökning, som torde kunna uppskattas till i runt tal 16,000 kronor. Posten bör minskas med (— 9,000 — 1,500 — 1,800 — 4,000 + 16,000 =) 300 kronor till (120,000 — 300 =) 119,700 kronor, vilket belopp bör uppföras förslagsvis.

Med beaktande av vad i det föregående anförts uppskattar jag, med ledning av under hand införskaffade uppgifter, anslagsbehovet under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till i runt tal 1,000,000 kronor (— 65,000). Posten torde böra uppföras förslagsvis.

För rörligt tillägg synes ett belopp av förslagsvis 220,300 kronor (+ 90,300) böra uppföras.

Förslagsanslaget till avlöningar vid serafimerlasarettet torde alltså bära bestämmas till (340,000 + 119,700 + 1,000,000 + 220,300 =) 1,680,000 kronor, vilket innebär en höjning av det nuvarande anslagsbeloppet med 20,000 kronor.

V. Anslag till omkostnader vid serafimerlasarettet.

Till Universitetssjukhus: Serafimerlasarettet: Omkostnader har för budgetåret 1940/41 anvisats ett förslagsanslag av 1,550,000 kronor. Beträffande anslagsdispositionen hänvisas till den i statsliggaren för nämnda budgetår (sid. 451) införda omkostnadsstaten.

Det för budgetåret 1941/42 erforderliga anslaget har *direktionen* — under förutsättning att utvidgningen av kirurgiska och neurokirurgiska klinikerna icke kommer till stånd under nästa budgetår — beräknat till 1,420,000 kronor, vilket innebär en minskning med 130,000 kronor av det för innevarande budgetår anvisade.

Direktionens förslag till omkostnadsstat har följande utseende (inom parentes angivas de för innevarande budgetår anvisade beloppen):

1. Reseersättningar, förslagsvis	kronor	500	(500)
2. Expenser, förslagsvis	»	243,500	(267,000)
3. Övriga utgifter:			
a. Inventariers underhåll och komplettering: löpande utgifter . . .	kronor	163,500	(163,500)
utgifter av engångskaraktär »	72,000	(75,000)	kronor 235,500 (238,500)
b. Tvätt och renhållning, förslagsvis	»	24,000	(27,000)
c. Kosthåll, förslagsvis	»	350,000	(400,000)
d. Läkemedel, förslagsvis	»	123,000	(140,000)
e. Förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården, förslagsvis	»	236,000	(269,500)
f. Ränta och amortering å lån hos pensionsstyrelsen	»	198,800	(198,800)
g. Diverse utgifter	»	8,700	(8,700)
		<u>1,176,000</u>	<u>(1,282,500)</u>
	Summa kronor	1,420,000	(1,550,000)

Beträffande posten till Inventariers underhåll och komplettering: utgifter av engångskaraktär har *direktionen* yttrat följande:

Till fortsatt modernisering av sängutrustning m. m. beräknades (under utgiftsposten Inventariers underhåll och komplettering: utgifter av engångskaraktär) 50,000 kronor, eller samma belopp som för innevarande budgetår. Vidare beräknades under samma post 22,000 kronor till fortsatt komplettering av röntgenutrustningen. Vad beträffade förstnämnda ändamål, hade för budgetåret 1939/40 anvisats 20,000 kronor och 50,000 kronor för budgetåret 1940/41. För dessa medel hade 5 avdelningar kunnat få nya sängar och nattduksbord av samma typer, som karolinska sjukhuset fått,

varförutom smärre kompletteringar av andra möbler m. m. kunnat vidtagas. Ytterligare 3 avdelningar torde kunna få utrustningen kompletterad, om nu begärda 50,000 kronor beviljades, varefter skulle återstå 3 allmänna avdelningar utom de två nuvarande ögonavdelningarna, för vilka utrustning beräknats i begärt ombyggnadsanslag. Vad beträffade komplettering av röntgenutrustningen, hade härför ursprungligen begärts 65,000 kronor, vilket belopp i princip beviljats men skulle fördelas på tre budgetår. För 1939/40 hade anvisats 25,000 kronor och för innevarande budgetår omkring 18,000 kronor.

Skulle kirurgiska och neurokirurgiska klinikerna erhålla utökade lokaler från och med den 1 oktober 1941, ökas anslagsbehovet enligt direktionens beräkningar till 1,523,500 kronor.

Statskontoret har anfört, att besparingar syntes kunna göras å posterna till övriga expenser, inventariers underhåll och komplettering samt diverse utgifter. De för dessa ändamål beräknade beloppen syntes utan alltför allvarliga olägenheter kunna nedsättas till respektive 35,000 kronor (av direktionen äskat belopp 50,000 kronor), 200,000 kronor och 7,000 kronor.

Direktionen har genmält, att, för den händelse man icke skulle vid lasarettet behöva begära särskilt engångsanslag till utrustningens förnyelse, successiv komplettering av befintlig utrustning måste ske samt att genom inträdda prisförhöjningar en avsevärd sänkning av det äskade anslagsbeloppet i jämförelse med detta års anslag i realiteten skett. Det borde vidare uppmärksammas, att såväl staden som länet varit villiga att delta i dessa kostnader. Direktionen kunde icke ansluta sig till statskontorets långtgående förslag om sänkning av de i omkostnadsstaten upptagna beloppen.

Departement-
schefen.

För sjukvård m. m. åt lasarettets befattningshavare bör i omkostnadsstaten upptagas en anslagspost av 6,000 kronor. I övrigt anser jag mig kunna — under hänvisning till vad av mig i det föregående yttrats rörande anslag till omkostnader vid karolinska sjukhuset — i huvudsak biträda direktionens förslag dock med den ändringen, att det för utgifter av engångskaraktär avsedda beloppet under nuvarande svåra statsfinansiella förhållanden torde böra minskas med förslagsvis 40,000 kronor i anslutning till statskontorets förslag och att en minskning jämväl av anslagsmedlen till övriga expenser, läkemedel och diverse utgifter torde böra övervägas. Jag föreslår med hänsyn härtill, att anslaget uppföres med 1,365,000 kronor, vilket belopp med 185,000 kronor understiger det nuvarande. Jag vill tillägga, att jag icke funnit mig kunna biträda ett av direktionen framställt förslag om anvisande av 46,000 kronor på allmän beredskapsstat för budgetåret 1941/42 till uppförande av en ersättningsbyggnad för djurstall vid serafimerlasarettet.

Beträffande frågan om anslag till omkostnader för verksamheten vid de kirurgiska och neurokirurgiska klinikerna får jag hänvisa till det föregående (sid. 60 f.).

VI. Anslag till avlöningar vid karolinska mediko-kirurgiska institutet.

Förslagsanslaget till Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar är för innevarande budgetår uppfört med 715,900 kronor. Personalförteckning och avlöningsstat jämte därtill hörande bestämmelser finnas införda på sid. 431 ff. i statsliggaren för budgetåret 1940/41.

Kanslern för rikets universitet har — med överlämnande av lärarkollegiets vid institutet anslagsäskanden för nästa budgetår — anfört, att han med hänsyn till den statsfinansiella situationen icke ansett sig kunna föreslå någon ökning av de till institutet för närvarande utgående anslagen men att han å andra sidan kommit till den slutsatsen, att några möjligheter till besparingar icke finnes. Kanslern ville därvid särskilt fästa uppmärksamheten vid att en del av institutets verksamhet nyligen överflyttats till karolinska sjukhuset med därav följande ökade anspråk på personal och materiel.

I avlöningsstaten för karolinska institutet torde bära vidtagas följande ändringar, vilka — förutom en omräkning av pensionsavdragen för professorer och lärare m. fl. — betingas av de av 1940 års urtima riksdag beslutade ändrade grunderna för uppställning av avlöningsstater, av det rörliga tilläggets höjning till 15 procent, av den under punkten 59 i 1941 års åttonde huvudtitel berörda arvodesregleringen samt av omorganisationen av forskningsavdelningarna vid Konung Gustaf V:s jubileumsklinik.

Under avdelningen I. P r o f e s s o r e r o c h l ä r a r e m. fl. bära vid bifall till förslaget rörande omorganisation av forskningsavdelningarna vid Konung Gustaf V:s jubileumsklinik upptagas 1 professor i radiopatologi och 1 professor i radiofysik, vardera med 8,000 kronor i lön och 4,000 kronor i tjänstgöringspenningar, samt 1 laborator i radiopatologi med 6,000 kronor i lön och 3,000 kronor i tjänstgöringspenningar. Delposten till Avlöningar till ordinarie tjänstemän: Lön och tjänstgöringspenningar bör därför ökas med 33,000 kronor och således uppföras med ett bruttobelopp av 351,100 kronor. Pensionsavdragen för ordinarie professorer och lärare m. fl. vid karolinska institutet, vilka för innevarande budgetår upptagits med 24,400 kronor, beräknar jag med ledning av tillgängliga uppgifter till omkring 27,100 kronor. I överensstämmelse härmed bör nyssnämnda delpost uppföras med ett nettobelopp av $(351,100 - 27,100 =) 324,000$ kronor. Den under samma avdelning uppförda delposten till Avlöningar till ordinarie tjänstemän: Ålderstillägg, nu 18,500 kronor, kan enligt av institutet lämnade uppgifter vid oförändrade förhållanden bestämmas till 16,000 kronor men torde på grund av de förutnämnda forskningsavdelningarnas omorganisation bära bestämmas till 18,000 kronor. Då som nämnts en ögon-

Departementschefen.

klirik och en psykiatrisk klinik med därtill hörande polikliniker under budgetåret 1940/41 upprättats vid karolinska sjukhuset, bör den under samma avdelning uppförda anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, sänkas med ett belopp, motsvarande de ur posten nu till dessa kliniker och polikliniker utgående arvodena, d. v. s. med inalles 7,150 kronor till 198,800 kronor. Med hänsyn till arvodesregleringen (jfr 1941 års åttonde huvudtitel, sid. 68 f.) torde posten dock böra bestämmas till 230,000 kronor. I anslutning till de nya grunderna för beräkning av avlöningsstater torde denna post böra i fortsättningen uppföras med ett förslagsvis beräknat belopp, vilket icke bör uppdelas på en post till grundbelopp och en förslagsvis betecknad post till vikariatsersättningar m. m. Summan av posterna under avdelning I. skulle vid bifall till vad jag sålunda föreslagit komma att utgöra 589,550 kronor.

Med ledning av infortrade uppgifter beräknar jag vidare nedanstående under avdelning II. Vissa tjänstemän vid institutet och dess institutioner m. m. uppförda anslagsposter på följande sätt, nämligen anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till förslagsvis 120,000 kronor (— 4,500 kronor), anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till 17,300 kronor (höjningen, 2,400 kronor, betingas av arvodesregleringen), anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till ett maximerat belopp av 40,000 kronor (+ 12,200 kronor), varav 1,600 kronor på grund av arvodesregleringen, samt anslagsposten till rörligt tillägg till 24,150 kronor (+ 11,150 kronor). Vid bifall till denna hemställan skulle summan av posterna under avdelning II. uppgå till 201,450 kronor.

Förevarande anslag bör på grund härav för nästa budgetår uppföras med (589,550 + 201,450 =) 791,000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 75,100 kronor.

VII. Sammanfattning.

De ovan framställda förslagen innebära följande ändringar i jämförelse med medelsanvisningen för innevarande budgetår och de i riksstatsförslaget beräknade anslagsbeloppen:

	Anvisat för 1940/41	I riksstatsförslaget beräknat för 1941/42	Av departementschefen föreslaget för 1941/42
	kronor	kronor	kronor
Karolinska sjukhuset: Avlöningar	3,496,000	4,000,000	4,044,000
» » : Omkostnader	2,300,000	2,700,000	2,730,000
Serafimerlasarettet: Avlöningar	1,660,000	1,670,000	1,680,000
» » : Omkostnader	1,550,000	1,430,000	1,365,000
Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar . . .	715,900	780,000	791,000
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	Summa kronor 9,721,900	10,580,000	10,610,000.

Statsverkets nettokostnader för nämnda sjukvårdsinrättningar kunna enligt handlingarna i ärendet för nästa budgetår vid bifall till mina förslag, fränsett utgifter för kristillägg, beräknas till

för karolinska sjukhuset 3,126,000 kronor
 » serafimerlasarettet 1,073,000 »

Av dessa kostnader belöpa omkring 800,000 kronor på garnisonssjukvården i Stockholm.

VIII. Hemställan.

Under åberopande av vad i det föregående anförts, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1. besluta, att kostnaderna för de till Konung Gustaf V:s jubileumsklinik hörande forskningsavdelningarna skola, under de villkor som av mig i det föregående angivits, övertagas av statsverket på sätt av mig förordats;

2. godkänna följande personalförteckning för karolinska sjukhuset, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Befattning.	Lönegrad.
Personalförteckning.	
<i>I. Garnisonsavdelningarna.</i>	
<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	
11 sjuksköterskor	A 7
<i>II. Radiofysiska och radiopatologiska institutionerna.</i>	
<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	
2 laboratorer, tillika avdelningsföreståndare	A 28
1 laborator, tillika kemist	A 26
1 förste byråingenjör, tillika avdelningsföreståndare	A 26
1 assistent	A 14
1 instrumentmakare	A 10
1 kanslibitråde	A 7
1 förste vaktmästare	A 7
2 tekniska biträden	A 7
<i>III. Sjukhuset i övrigt.</i>	
<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	
Läkarpersonal m. m.	
1 överläkare vid gynekologiska avdelningen av Konung Gustaf V:s jubileumsklinik	A 26

Kungl. Maj:ts proposition Nr 74.

Sjukvårdspersonal.

1 första föreståndarinna	A 12
2 föreståndarinnor	A 11
2 sociala kuratorer	A 11
3 sjukgymnaster	A 9
2 andra föreståndarinnor	A 8
158 sjuksköterskor	A 7
3 barnmorskor	A 7
6 kontrollbiträden	A 7
2 tekniska biträden	A 7
7 röntgenbiträden	A 6
6 sjukvårdare	A 6
6 fotografer	A 5

Ekonomipersonal.

1 maskinmästare	A 16
1 förste maskinist	A 12
1 första köksföreståndarinna	A 12
1 trädgårdsmästare	A 10
3 andre maskinister	A 8
1 tvättföreståndarinna	A 7
3 andra köksföreståndarinnor	A 7
4 reparatörer	A 7
4 förste vaktmästare	A 7
1 arbetsföreståndarinna	A 6
1 tvättmästare	A 6
4 förste eldare	A 6
2 vaktmästare	A 5
1 maskintvättare	A 5
5 sjukbärare, transport- och förrådsmän samt gårdskarlar	A 5
2 kokerskor	A 2
1 kallskänka	A 1

Administrations- och kontorspersonal.

1 överdirektör	C 10
1 syssloman	A 24
1 förste bokhållare	A 18
1 bokhållare	A 15
1 kassör	A 11
1 kansliskrivare	A 11
1 kontorist	A 9
8 kanslibiträden	A 7
8 kontorsbiträden	A 4

*Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad
än den 20:e.*

2 biträdande läkare vid Konung Gustaf V:s jubileumsklinik Eo 23;

3. godkänna följande avlöningsstat för karolinska sjukhuset, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

I. Garnisonsavdelningarna.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	41,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	»	240,000
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	39,000
	Summa kronor	320,000

*II. Radiofysiska och radiopatologiska
institutionerna.*

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	63,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	»	8,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	12,000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	9,000
	Summa kronor	92,000

III. Sjukhuset i övrigt.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	972,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	»	220,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	»	2,000,000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	440,000
	Summa kronor	3,632,000

IV. Sammanfattning.

I. Garnisonsavdelningarna	kronor	320,000
II. Radiofysiska och radiopatologiska institutionerna	»	92,000
III. Sjukhuset i övrigt	»	3,632,000
	Summa kronor	4,044,000;

Kungl. Maj:ts proposition Nr 74.

4. till *Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 4,044,000;

5. till *Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2,730,000;

6. å personalförteckningen för serafimerlasarettet uppföra dels, under rubriken Tjänstemän å ordinarie stat, ytterligare 8 sjuksköterskor i lönegraden A 7 dels ock, under rubriken Extra ordinarie tjänsteman i högre lönegrad än den 20:e, 1 överläkare vid röntgenavdelningen i lönegraden Eo 29;

7. godkänna följande avlöningsstat för serafimerlasarettet, att tillämpas under budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	340,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	119,700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	1,000,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	220,300

Summa kronor 1,680,000;

8. till *Universitetssjukhus: Serafimerlasarettet: Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,680,000;

9. till *Universitetssjukhus: Serafimerlasarettet: Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,365,000;

10. besluta, att avlöningsstaten för karolinska medikokirurgiska institutet skall, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1941/42, erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

Avlöningsstat.

I. Professorer och lärare m. fl.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän:		
a. lön och tjänstgöringspenningar . .	kronor	351,100
Avgå pensionsavdrag	»	27,100
		kronor 324,000

Avlöningsstat.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa
-----	—	—	—
23 professorer	184,000	92,000	276,000
-----	—	—	—
3. Av de 24 professorsbefattningar, för vilka ämnen ej ovan angivits, omfatta 2 vardera medicin, 2 vardera pediatrik, 2 vardera kirurgi och 2 vardera obstetrik och gynekologi. Envar av de återstående 16 professorsbefattningarna omfattar ett av följande ämnesområden: 1) anatomi, särskilt makroskopisk anatomi, 2) anatomi, särskilt histologi, 3) allmän patologi och patologisk anatomi, 4) patologisk anatomi, 5) fysiologi, 6) kemi, 7) farmakodynamik och farmakognosi, 8) oftalmiatrik, 9) öron-, näs- och halsjukdomar, 10) dermatologi och syfilidologi, 11) rätts- och statsmedicin, 12) hälsovårdslära, 13) röntgendiagnostik, 14) psykiatri, 15) radiopatologi, 16) radiofysik.			
-----	—	—	—
1 laborator i radiopatologi	6,000	3,000	9,000
-----	—	—	—
Summa kronor	—	—	351,100

b. Ålderstillägg, förslagsvis kronor 18,000

c. Ersättningar till vikarierande akademiska lärare, förslagsvis » 5,000 kronor 347,000

3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis kronor 230,000
Summa kronor 589,550

II. Vissa tjänstemän vid institutet och dess institutioner m. m.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis kronor 120,000

2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t » 17,300

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal » 40,000

4. Rörligt tillägg, förslagsvis » 24,150

Summa kronor 201,450

*Kungl. Maj:ts proposition Nr 74.**Sammandrag:*

I. Professorer och lärare m. fl.	kronor 589,550
II. Vissa tjänstemän vid institutet och dess institutioner m. m.	» 201,450
	<u>Summa kronor 791,000;</u>

11. till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 791,000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Gösta Sandberg.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
I. Vissa organisationsfrågor m. m.	2
1. Sjukhusens omfattning	2
2. Omorganisation av forskningsavdelningarna vid Konung Gustaf V:s jubileumsklinik m. m.	4
3. Översyn av sjukhusens personalorganisation m. m.	27
4. Vårdavgifter	38
II. Anslag till avlöningar vid karolinska sjukhuset	42
1. Nuvarande förhållanden	42
2. Garnisonsavdelningarna	42
3. Vissa arvodesbefattningar	45
4. Nya underläkartjänster	47
5. Sköterskepersonalen	49
6. Anslagsberäkningar m. m.	50
III. Anslag till omkostnader vid karolinska sjukhuset	53
IV. Anslag till avlöningar vid serafimerlasarettet	56
1. Nuvarande förhållanden	56
2. Överläkaren vid röntgenavdelningen	56
3. Personalbehovet vid kirurgiska och neurokirurgiska klinikerna	58
4. Poliklinikernas personalbehov	61
5. Personalbehovet i övrigt	62
6. Anslagsberäkningar m. m.	65
V. Anslag till omkostnader vid serafimerlasarettet	67
VI. Anslag till avlöningar vid karolinska mediko-kirurgiska insti- tutet	69
VII. Sammanfattning	70
VIII. Hemställan	71